

การประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อย เกษตรชีวภาพ ปี 2564

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารประเมินผล เลขที่ 505
พฤศจิกายน 2565

CENTRE FOR PROJECT AND PROGRAMME EVALUATION
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS
MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES
EVALUATION PAPER NO. 505
NOVEMBER 2022

การประเมินผล

โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

โดย

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

การประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานโครงการ รวมถึงจากการสำรวจข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย รวม 445 ราย ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 405 ราย และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการในระดับพื้นที่ 40 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สำหรับการประเมินผลในครั้งนี้เป็นการประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองเชิงตรรกะ (Logic Model)

ผลการประเมินผล พบว่า การดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับดีมาก สามารถผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพดี ได้แก่ พืชพันธุ์ดี สัตว์พันธุ์ดี สัตว์น้ำพันธุ์ดี และเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี สำหรับสนับสนุนหรือใช้ในโครงการส่งเสริมด้านการเกษตรของหน่วยงานราชการ หรือผลิตเพื่อสำรองไว้ในกรณีเกิดภาวะฉุกเฉินและภัยธรรมชาติ โดยผลิตพืชพันธุ์ดี สัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม และสัตว์น้ำพันธุ์ดี ได้เกินเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 101.55 118.97 และ 100.00 ตามลำดับ ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีต่ำกว่าเป้าหมาย จำแนกเป็น เมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลัก และเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย และพันธุ์จำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 83.33 และ 91.48 ตามลำดับ ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 114.84 ของเป้าหมาย และสนับสนุนปัจจัยการผลิต 1 ชนิด ได้แก่ พืชพันธุ์ดี ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ครบทุกรายตามเป้าหมาย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ เกษตรกรร้อยละ 82.03 นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ตามลักษณะกิจกรรมการเกษตรของตนเอง เช่น การผลิตสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ การเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เกษตรกรร้อยละ 98.28 นำพันธุ์พืชที่ได้รับไปปลูกและได้รับผลผลิตแล้ว เกษตรกรสามารถพัฒนาและแปรรูปสินค้าได้มากกว่า 1 ผลิตภัณฑ์ จำแนกเป็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เช่น สมุนไพรอบแห้ง เครื่องดื่มสำเร็จรูปจากสมุนไพร รวมถึงผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น สเปรย์ป้องกันยุงกัด ลูกประคบ น้ำมันนวดตัว สำหรับผลิตภัณฑ์จากแมลงเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะแปรรูปเป็นอาหาร เช่น น้ำพริกจิ้งหรีด ข้าวเกรียบจิ้งหรีด และจิ้งหรีดทอดปรุงรส ด้านมูลค่าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ พบว่า สินค้าเกษตรชีวภาพจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2564 มีมูลค่ารวม 40.0697 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีมูลค่ารวม 32.0540 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.01 ด้านมูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพ ปี 2564 มีมูลค่าเฉลี่ย 38,416.67 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 25.44 ด้านมูลค่าจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ปี 2564 มีมูลค่ารวม 11,173.17 บาทต่อครัวเรือน จำแนกเป็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร มูลค่าเฉลี่ย 4,929.17 บาทต่อครัวเรือน และผลิตภัณฑ์จากแมลงเศรษฐกิจ มูลค่าเฉลี่ย 6,244 บาทต่อครัวเรือน สำหรับค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายจากการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพและผลิตภัณฑ์ มูลค่าเฉลี่ย 11,358.61 บาทต่อครัวเรือน ลดลงจากปี 2563 ที่มีมูลค่าเฉลี่ย 19,361.63 บาทต่อครัวเรือน หรือลดลงร้อยละ 41.33 เห็นได้ว่า เกษตรกรสามารถนำสินค้าเกษตรชีวภาพที่ผลิตเอง

มาใช้ได้มากขึ้นทั้งจากสมุนไพรรวมถึงนำผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในครัวเรือน ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กับครัวเรือนได้

ผลการประเมินโครงการมีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ด้านการจัดสรรงบประมาณ การกำหนดรายการย่อยค่าใช้จ่ายงบประมาณของแต่ละโครงการไม่ครอบคลุมรายการที่ต้องดำเนินการ เช่น การจัดส่งพันธุ์พืชให้เกษตรกร อีกทั้ง ปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต้องใช้ในโครงการมีราคาสูงขึ้น ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารเคมี น้ำมัน และอาหารเลี้ยงสัตว์น้ำ ดังนั้น หน่วยงานควรจัดสรรงบประมาณโครงการให้เหมาะสมกับกิจกรรม โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดส่งพันธุ์พืช เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่และจำนวนเกษตรกรในโครงการ กรมประมง และกรมการข้าว ควรจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับราคาปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงานที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ด้านเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีจำนวนมากกว่าเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น ในระยะต่อไป โครงการควรสำรวจความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ก่อนกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้ครอบคลุมจำนวนเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในด้าน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรให้มากยิ่งขึ้น ให้เกษตรกรมีทางเลือกในการจำหน่าย ผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้น เพื่อให้เป็นรายได้เสริมและพัฒนาเป็นรายได้หลักให้กับครัวเรือนเกษตรกร ในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: เกษตรชีวภาพ มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ

Abstract

An evaluation of the Ministry of Agriculture and Cooperatives' flagship projects under the Bio-agricultural Sub-master Plan in the fiscal year 2021 aimed to evaluate the projects' achievement. This was considered through the projects' results. The data for the evaluation were surveyed from 405 farmers and 40 officials who are responsible for the projects' implementation at the local level. The questionnaire and interview form were used as tools for collecting the data. The evaluation is an ongoing project evaluation applying the Logic Model.

The evaluation's results showed that the achievement of the project's implementation was at a very good level. The projects could produce good quality inputs for support or use in agricultural extension projects of government agencies, or reservation for use in emergency and natural disaster events. The projects could produce fish breeds as targeted. The projects were able to produce more seeds and animal breeds than the targets, which accounted for 101.55% and 118.97% of the targets, respectively. The projects were able to produce fewer rice seeds than the targets. This was divided into breeder and foundation seeds, and registered and certified seeds, which accounted for 83.33% and 91.48% of the targets, respectively. Transferring knowledge to farmers accounted for 114.84% of the targets. Good seeds were supported by all target farmers participating in the good seed production and propagation projects.

The project's implementation outcomes included that; 82.03% of farmers applied the knowledge gained to their agricultural activities, such as the production of medicinal herbs and economic insects and processing of products to add value, and 98.28% of farmers had already cultivated the sponsored seeds and harvested their products and the farmers could develop and process more than one product, which could be classified as herbal products (e.g. dried herbs and ready-made beverages from herbs), economic insect products (e.g. cricket chili paste, cricket crackers, and seasoned fried crickets), and other products (e.g. anti-mosquito spray, compress, and massage oil). In terms of the total value of bio-agricultural products produced by farmers participating in the projects increased from 32.0540 million baht in 2020 to 40.0697 million baht in 2021. This accounted for an increase of 25.01%, and the average value of bio-agricultural products sold was 38,416.67 baht per household, representing an increase of 25.44% of the average value in 2020. Also, the average value of processed products sold was 11,173.17 baht per household, which could be classified as herbal and economic insect

products accounting for 4,929.17 baht per household and 6,244 baht per household, respectively. For the average value of expenses from purchasing bio-agricultural and processed products decreased from 19,361.63 baht per household in 2020 to 11,358.61 baht per household in 2021. This accounted for a decrease of 41.33%. It was shown that farmers were increasingly using bio-agricultural and processed products they produce in their households, which contribute to decrease in household expenses and increase in incomes.

The findings and suggestions for this evaluation included that the sub-items specified for each project's budget expenditure did not cover the projects' activities that need to be undertaken, such as the delivery of seeds to farmers. The prices of the inputs that are required to implement the projects were higher, namely chemical fertilizers, chemicals, fuel, and aquaculture feed. The evaluation, therefore recommends that the agencies responsible for the implementation of the projects should allocate the budget received to suit the projects' activities. The Department of Agricultural Extension should allocate a budget for seed delivery to cover the area and number of farmers in the projects. The Department of Fisheries and the Rice Department should allocate budgets to be consistent with the rising prices of inputs that are required for project implementation. In addition, the evaluation found that the number of farmers participating in the project was higher than the project's target. The evaluation, therefore recommends that, in the next phase, the project should explore the needs of farmers in the area first, so that targets could be set to cover the number of farmers interested in participating in the projects. The project should also focus more on promoting and developing farmers in improving products and adding value to agricultural products. This was to provide farmers with more options to sell their agricultural products and additional income that could be developed into the main income of their households in the future.

Keywords: biological agriculture, the value of bio-agricultural products.

คำนำ

รายงานการประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบถึงผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 โดยเป็นการพิจารณาตามประเด็นตัวชี้วัดที่กำหนด ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ ข้อค้นพบจากการประเมินผล ที่นำมาสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมประมง และกรมปศุสัตว์ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จึงใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการประเมินผลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง และผู้สนใจต่อไป

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ค
Abstract	จ
คำนำ	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญตารางผนวก	ฐ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 สารระสำคัญของโครงการ	1
1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล	2
1.3 ขอบเขตของการประเมินผล	2
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	2
1.5 วิธีการประเมินผล	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานประเมินผล	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	11
2.1 การตรวจเอกสาร	11
2.2 แนวคิด และทฤษฎี	15
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ	23
3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	23
3.2 พื้นที่ถือครอง และการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร	25
3.3 ที่ตั้งพื้นที่การเกษตร และแหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตร	26
บทที่ 4 ผลการประเมิน	27
4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	27
4.2 กิจกรรม (Activities)	32
4.3 ผลผลิต (Outputs)	36
4.4 ผลลัพธ์ (Outcomes)	41
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	59
5.1 สรุป	59
5.2 ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	67

ญ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	71
ภาคผนวกที่ 1 ตารางผนวก	73
ภาคผนวกที่ 2 รายละเอียดโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564	83
ภาคผนวกที่ 3 แบบสอบถามเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่โครงการ	121
ภาคผนวกที่ 4 ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล	171

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อย เกษตรชีวภาพ ปี 2564	5
ตารางที่ 1.2 จำนวนเกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล	8
ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกร	23
ตารางที่ 3.2 สมาชิกในครัวเรือนและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร	24
ตารางที่ 3.3 การประกอบอาชีพของเกษตรกร	24
ตารางที่ 3.4 พื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร	25
ตารางที่ 3.5 ที่ตั้งพื้นที่การเกษตร และแหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตรของเกษตรกร	26
ตารางที่ 4.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564	28
ตารางที่ 4.2 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับ	29
ตารางที่ 4.3 ช่องทางการประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย	32
ตารางที่ 4.4 ระดับความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	33
ตารางที่ 4.5 การประชุม ประสานงานเครือข่ายเกษตรกร	34
ตารางที่ 4.6 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564	36
ตารางที่ 4.7 การได้รับการอบรมและพัฒนาองค์ความรู้	37
ตารางที่ 4.8 การผลิตปัจจัยการผลิตของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564	39
ตารางที่ 4.9 การศึกษาดูงานหรือเยี่ยมชมที่จุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้	40
ตารางที่ 4.10 การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร	41
ตารางที่ 4.11 ประเภทการรวมกลุ่มของเกษตรกร	41
ตารางที่ 4.12 การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์	42
ตารางที่ 4.13 ความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์	43
ตารางที่ 4.14 การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	43
ตารางที่ 4.15 มูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ ปี 2563 เปรียบเทียบกับปี 2564 จำแนกตามชนิดสินค้า	45
ตารางที่ 4.16 มูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพ	46
ตารางที่ 4.17 การลดค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือน	47
ตารางที่ 4.18 ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564	48
ตารางที่ 4.19 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่	50
ตารางที่ 4.20 ความพึงพอใจของเกษตรกร	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.21 ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564	53
ตารางที่ 4.22 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล	55

สารบัญตารางผนวก

	หน้า
ตารางผนวกที่ 1.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ	75
ตารางผนวกที่ 1.2 สมาชิกในครัวเรือนและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ	76
ตารางผนวกที่ 1.3 การประกอบอาชีพของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ	76
ตารางผนวกที่ 1.4 พื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ	77
ตารางผนวกที่ 1.5 ที่ตั้งพื้นที่การเกษตร และแหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตรของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ	78
ตารางผนวกที่ 1.6 ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับและจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ของหน่วยงานในพื้นที่	79
ตารางผนวกที่ 1.7 ช่องทางการประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่เกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามโครงการ	80
ตารางผนวกที่ 1.8 การประชุม ประสานงานเครือข่ายเกษตรกร จำแนกตามโครงการ	81
ตารางผนวกที่ 1.9 มูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และอัตราการเปลี่ยนแปลง จำแนกตามชนิดสินค้า	82

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564	4
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการ	16
ภาพที่ 2.2 รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model)	18
ภาพที่ 2.3 แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์โดยยึดหลักการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์	20
ภาพที่ 4.1 ความเหมาะสมของจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่	31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ 6 ด้าน โดยยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป็น 1 ใน 6 ด้านที่มีแผนแม่บทประเด็นต่าง ๆ รวม 23 ฉบับ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านดังกล่าวให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้เมื่อสิ้นสุดปี 2580 โดยแผนแม่บทประเด็นที่ 3 การเกษตร ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เป้าหมายของแผน คือ ผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น โดยการขับเคลื่อนผ่าน 6 แผนแม่บทย่อย ได้แก่ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ และการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) โดยแผนแม่บทย่อยทั้ง 6 แผนมีความสำคัญต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรของไทย ซึ่งแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพเป็นแผนหนึ่งที่มีความสำคัญที่ทำให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดของแผนแม่บท คือ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ภายในปี 2565

แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ซึ่งสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพทางการเกษตร เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยมีแนวทางการพัฒนาระดับแผน คือ สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ ส่งเสริมการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณท์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ รวมถึงการใช้ฐานจากการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งคำนึงถึงระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรชีวภาพ ตลอดจนสนับสนุนการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพ ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณท์สมุนไพร และส่งเสริมการทำตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณท์จากเกษตรชีวภาพ โดยมีเป้าหมายระดับแผนย่อย ได้แก่ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้นและอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัวร้อยละ 3 ทั้งนี้ เพื่อให้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้จัดทำกิจกรรม/โครงการ และร่วมกันดำเนินงานขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีกิจกรรม/โครงการ 10 โครงการ หน่วยงานรับผิดชอบ 6 หน่วยงาน ประกอบด้วย กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมหม่อนไหม และกรมปศุสัตว์ งบประมาณรวม 1,385.0182 ล้านบาท

การขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการของแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ภายใต้แผนแม่บทในประเด็นการเกษตร มีความสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาภาคการเกษตร และนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรชีวภาพ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศในระยะ 20 ปี และจากผลการประเมินผล

ในระดับภาพรวมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตรที่ผ่านมา พบว่า สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563) ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจกรรม/โครงการภายใต้แผนฯ ได้ทราบผลการประเมินและนำมาพิจารณาปรับปรุงและพัฒนางานโครงการในปี 2564 ดังนั้น จำเป็นต้องมีสารสนเทศและข้อมูลเชิงลึกเพื่อเสนอต่อผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาปรับปรุง/แก้ไขกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2561 – 2565) ของยุทธศาสตร์ชาติ จึงเห็นสมควรประเมินผลโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.3 ขอบเขตของการประเมินผล

1.3.1 พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินงานโครงการสำคัญที่ส่งผลต่อมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ จำนวน 6 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว 2) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี 3) โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี 4) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) 5) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร และ 6) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)

1.3.2 กลุ่มประชากรเป้าหมาย

- 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และเกษตรกรผู้รับบริการ
- 2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

1.3.3 ระยะเวลาของข้อมูล

- 1) ข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564)
- 2) ข้อมูลผลลัพธ์ เป็นข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และเกษตรกรผู้รับบริการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เปรียบเทียบกับข้อมูล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 เกษตรชีวภาพ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีการนำส่วนประกอบหรือสารสำคัญของทรัพยากรชีวภาพ ทั้งพืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ มาทำการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

1.4.2 ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิดพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก โดยความหลากหลายทางชีวภาพสามารถพิจารณาได้จาก ความหลากหลายระหว่างสายพันธุ์ ระหว่างชนิดพันธุ์ และระหว่างระบบนิเวศ

1.4.3 ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร หมายถึง องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านอาหาร และการทำเกษตรที่มีความหลากหลายทั้งด้านพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ซึ่งมี ส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบนิเวศ เช่น การลดการใช้สารเคมี การรักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม ซึ่งก่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพ และเป็นการทำการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

1.4.4 ผลผลิตจากฐานทรัพยากรชีวภาพ หมายถึง ผลผลิตที่ใช้วัตถุดิบซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและใช้ภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ของท้องถิ่นนำเอาวัตถุดิบนั้นมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์

1.5 วิธีการประเมินผล

1.5.1 กรอบแนวคิดในการประเมินผล

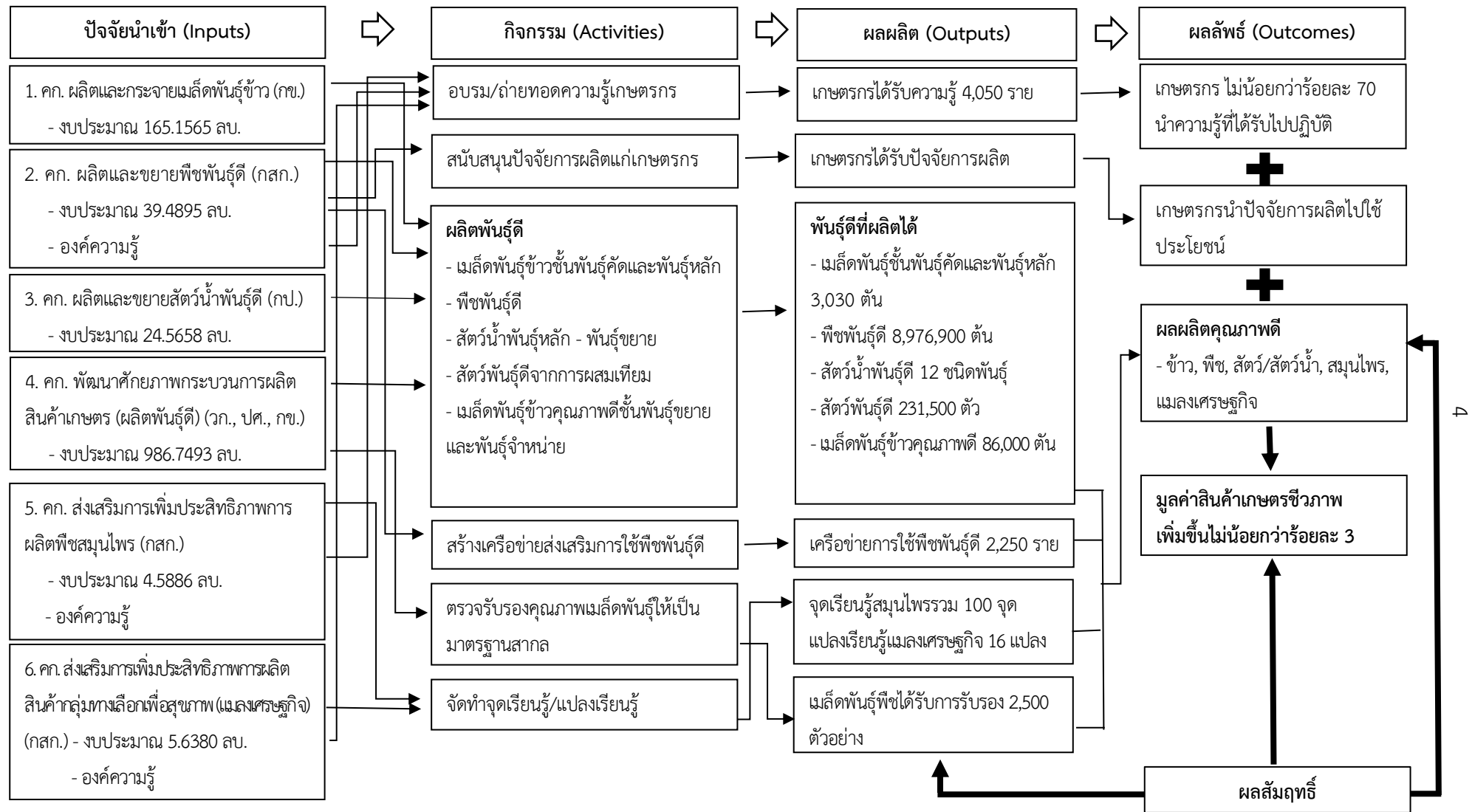
การประเมินผลครั้งนี้ เป็นการประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร การผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อส่งมอบให้เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ การสร้างเครือข่ายส่งเสริมการใช้พันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การปรับปรุงจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปสมุนไพร การจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ การผลิตและดูแลสัตว์น้ำเพื่อแจกจ่ายให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของภาครัฐหรือจำหน่ายให้เกษตรกรทั่วไป รวมถึงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี และสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม เพื่อให้มีปัจจัยการผลิตคุณภาพดีสำหรับสนับสนุนหรือใช้ในโครงการส่งเสริมด้านการเกษตรของหน่วยงานราชการ หรือสำรองไว้ในกรณีเกิดภาวะฉุกเฉินและภัยธรรมชาติ เป็นต้น

1) รูปแบบของงานประเมินผล

การศึกษาแนวคิดการการประเมินผลและทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถนำมาประยุกต์ในการประเมินผลครั้งนี้ โดยนำรูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) มาประยุกต์ใช้ และนำมาเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นที่ต้องการประเมินผล เนื่องจากมีองค์ประกอบสอดคล้องกับโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต และผลลัพธ์ (ภาพที่ 1.1)

2) ประเภทของงานประเมินผล

โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ได้มีการดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่สิ้นสุดโครงการฯ ดังนั้น การประเมินผลครั้งนี้ จึงเป็นการประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ (Ongoing Evaluation) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและผลลัพธ์เบื้องต้นจากการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรค เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไปของโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ

ที่มา: จากการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

3) แผนแบบของงานประเมินผล

การประเมินผลครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์หรือค่าเป้าหมายที่โครงการภายใต้แผนฯ กำหนดไว้ รวมทั้งมีการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ เป็นต้น

1.5.2 ประเด็นและตัวชี้วัด

จากรูปแบบการประเมินผลและกรอบแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ นำมากำหนดประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ดังนี้ (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล
1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)		
1.1 งบประมาณ	- ร้อยละของงบประมาณที่เบิกจ่าย - ร้อยละของหน่วยงานในพื้นที่ที่ได้รับ งบประมาณทันเวลาตามแผนปฏิบัติงานแต่ละโครงการ	ร้อยละ 100 ร้อยละ 100
1.2 หน่วยงาน	- จำนวนหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ	5 หน่วยงาน
1.3 องค์ความรู้	- จำนวนองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย
1.4 ปัจจัยการผลิต	- ชนิดของปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนในโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย
2. กิจกรรม (Activities)		
2.1 การประชาสัมพันธ์โครงการ	- จำนวนช่องทางที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	ไม่น้อยกว่า 1 ช่องทาง
2.2 การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	- มีการกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ - ระดับความเหมาะสมของหลักเกณฑ์	มีหลักเกณฑ์การคัดเลือก ระดับมากขึ้นไป
2.3 การอบรมเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	- จำนวนครั้งการอบรมเกษตรกรแต่ละโครงการภายใต้แผนฯ - จำนวนครั้งการพัฒนาองค์ความรู้เจ้าหน้าที่	เท่ากับเป้าหมาย
2.4 การสร้างเครือข่ายเกษตรกร	- จำนวนครั้งการประชุม/ประสาน การสร้างเครือข่าย	ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง
2.5 การจัดทำจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้	- ร้อยละของหน่วยงานในพื้นที่ที่จัดทำจุดเรียนรู้/ แปลงเรียนรู้ได้ตามแผนปฏิบัติงานโครงการ	ร้อยละ 100
2.6 การผลิตปัจจัยการผลิต	- จำนวนชนิดของปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้	เท่ากับเป้าหมาย
2.7 การตรวจรับรองคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืช	- จำนวนครั้งในการตรวจรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืช	เท่ากับเป้าหมาย
3. ผลผลิต (Outputs)		
3.1 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	4,050 ราย

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล
3.2 การได้รับการอบรมและ พัฒนาองค์ความรู้	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมความรู้ - จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้	4,050 ราย เท่ากับเป้าหมาย
3.3 การผลิตและสนับสนุน ปัจจัยการผลิต	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต - จำนวนพืชพันธุ์ดีที่ผลิตได้ - จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ผลิตได้ - จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลัก ที่ผลิตได้ - จำนวนสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้ - จำนวนสัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ผลิตได้	เท่ากับเป้าหมาย 8,976,900 ต้น 86,000 ต้น 3,030 ต้น 231,500 ตัว 12 ชนิดพันธุ์
3.4 การตรวจสอบรับรอง เมล็ดพันธุ์พืชตามมาตรฐานสากล	- จำนวนเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับการตรวจสอบ ให้เป็นมาตรฐานสากล	2,500 ตัวอย่าง
3.5 จุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้	- จำนวนจุดเรียนรู้การผลิตสมุนไพร - จำนวนจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร - จำนวนแปลงขยายพันธุ์สมุนไพร - ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าเรียนรู้ที่จุดเรียนรู้/ แปลงเรียนรู้ - จำนวนแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ	40 จุด 40 จุด 20 จุด ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของ เกษตรกรที่เข้ารับการอบรม 16 แปลง
3.6 การรวมกลุ่มเชื่อมโยง เครือข่าย	- จำนวนกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย - ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มเชื่อมโยง เครือข่าย	ไม่น้อยกว่า 2 กลุ่ม ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของ เกษตรกรที่เข้ารับการอบรม
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)		
4.1 การใช้ประโยชน์จากความรู้ และปัจจัยการผลิตของโครงการ	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ - ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของเกษตรกรที่ได้รับปัจจัย
4.2 การสร้างมูลค่าเพิ่มและ พัฒนาผลิตภัณฑ์	- จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูป	อย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์
4.3 ด้านเศรษฐกิจ	- มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ - อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินค้าเกษตร ชีวภาพ - มูลค่าการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพและ ผลิตภัณฑ์ - การลดค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจาก การผลิตใช้เองในครัวเรือน	เพิ่มขึ้นจากปี 2563 เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ลดลงจากปี 2563

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล
4.4 ด้านสังคม	- จำนวนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1 ตำบล 1 วิสาหกิจ
5. ความพึงพอใจ	- ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการดำเนินงาน	ระดับมากขึ้นไป

ที่มา: จากการศึกษา

1.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินผลครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีคำถามทั้งคำถามปลายปิด (Close - Ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open - Ended Question)

2) แหล่งข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลได้มาจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม โดยสัมภาษณ์ จากกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมาย ซึ่งพิจารณาจากความเหมาะสมของระยะเวลา และเงื่อนไขความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานภาคสนาม ดังนี้

(1.1) เกษตรกร กำหนดขนาดตัวอย่างเกษตรกรโดยประยุกต์ใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) ซึ่งเป็นการกำหนดขนาดตัวอย่างเป็นอัตราส่วนที่คิดเป็นร้อยละ (Neuman, 1991 อ้างถึงใน สมชาย วรภิรมย์สกุล, 2554) ดังนี้

ประชากรน้อยกว่า 1,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30

ประชากรระหว่าง 1,001 – 10,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10

ประชากรระหว่าง 10,001 – 150,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 1

ประชากรมากกว่า 150,000 ราย จำนวนตัวอย่างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 0.025

โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีจำนวน 6 โครงการ มีโครงการที่กำหนดเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร 2) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี และ 3) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) จำนวนเกษตรกรใน 3 โครงการ รวม 4,050 ราย ใช้อัตราส่วนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ดังนั้น จะได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่างในการประเมินผลครั้งนี้ รวม 405 ราย (ตารางที่ 1.2) ทั้งนี้ โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ที่เหลืออีก 3 โครงการ จะใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการฯ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 1.2 จำนวนเกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล

หน่วย : ราย

โครงการ	จำนวนเกษตรกร ในโครงการ (N)	จำนวนเกษตรกร ตัวอย่าง (n)
1. โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	-	-
2. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี	2,250	225
3. โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี	-	-
4. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี)	-	-
5. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	1,000	100
6. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือก เพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	800	80
รวม	4,050	405

หมายเหตุ: โครงการที่ 1, 3 และ 4 ไม่มีการกำหนดเกษตรกรเป้าหมาย ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการฯ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่มา: จากการคำนวณ

แผนการสุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มจากบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่ทดแทน (Simple Random Sampling without Replacement)

(1.2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กำหนดจำนวนตัวอย่างตามจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด ในสังกัดกรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมวิชาการเกษตร และกรมปศุสัตว์อย่างน้อยหน่วยงานละ 1 ราย จังหวัดละ 2 – 5 ราย โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ รายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ ข้อมูลจากเอกสารวิชาการ และรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ซึ่งแสดงด้วยค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ผลรวม ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการนำเสนอรายงานเป็นคำอธิบายประกอบตารางและแผนภูมิ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือเป้าหมาย ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น

1) การวิเคราะห์ความคิดเห็นและความพึงพอใจ ใช้การวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) โดยกำหนดค่าคะแนน ออกเป็น 5 ระดับ และทำการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายหรือข้อมูลที่ต้องการเปรียบเทียบ รวมถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจากการดำเนินงาน กำหนดเป็นช่วงค่าร้อยละ ดังนี้

ค่าคะแนน	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนน	ค่าร้อยละ	ความหมายค่าร้อยละ
5	4.20 – 5.00	มากที่สุด	90.00 ขึ้นไป	ดีมาก
4	3.41 – 4.20	มาก	80.00 – 89.99	ดี
3	2.61 – 3.40	ปานกลาง	70.00 – 79.99	ปานกลาง
2	1.81 – 2.60	น้อย	60.00 – 69.99	น้อย
1	1.00 – 1.80	น้อยที่สุด	น้อยกว่า 60.00	น้อยมาก

2) การประเมินผลสัมฤทธิ์ในภาพรวม เป็นการวัดผลสำเร็จของผลผลิตและผลลัพธ์ ที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการ ในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของแผนงาน/โครงการ แสดงผลเป็นค่าร้อยละ ถ้ามีค่าเข้าใกล้ 100 แสดงว่า ผลการดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์มาก

$$\text{ผลสัมฤทธิ์} = \frac{\text{จำนวนตัวชี้วัดด้านผลผลิตและผลลัพธ์ที่บรรลุเป้าหมาย} \times 100}{\text{จำนวนตัวชี้วัดด้านผลผลิตและผลลัพธ์ทั้งหมด}}$$

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานประเมินผล

1.6.1 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพต่อไป

1.6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนเพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในระยะต่อไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

2.1.1 การจัดการสิ่งแวดล้อม พัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ และลดการพึ่งพาสารเคมี

การผลิตอาหารและปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเพื่อให้ได้อาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่กระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการผลิตที่ยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรในระยะยาว สร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีวิถีคิดและรูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงการประยุกต์ใช้หลักเกษตรกรรมยั่งยืน ปรับเปลี่ยนการผลิตจากเคมีเป็นการเกษตรที่ลดการพึ่งพาสารเคมี โดยใช้สารอินทรีย์หรือสารชีวภาพทดแทนเพื่อลดต้นทุนการผลิต ตามการศึกษาของ **อุทิศ ทาหอม และคณะ (2562)** ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรแบบมีส่วนร่วม โดยการประยุกต์ใช้หลักเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรชุมชนบ้านคูขาด ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบพัฒนาศักยภาพเกษตรกรแบบมีส่วนร่วมฯ เนื่องจากชุมชนบ้านคูขาด ยังขาดองค์ความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับระบบเกษตรกรรมที่ยึดหลักการผลิตที่เหมาะสมกับระบบนิเวศวิทยา โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และลดต้นทุนการผลิตพืชผลทางการเกษตร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชุมชนบ้านคูขาดได้ร่วมกันทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ซึ่งช่วยย่อยสลายซากพืช ซากสัตว์ ลดแก๊สไข่เน่า สร้างธาตุอาหารให้พืช เสริมรากผัก ผลไม้ให้แข็งแรง เป็นปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในการฟื้นฟูสภาพดินให้มีธาตุอาหารเพียงพอต่อการเพาะปลูก ลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยเคมีและอินทรีย์ ส่งผลให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ลด ละ เลิกการใช้สารเคมีพร้อมทั้งได้ประกาศเป็นวาระชุมชนในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เอง ขยายผลไปสู่การทำปุ๋ยใช้เองภายในครัวเรือน และระดับชุมชน ขณะที่ **รัชชัย เพ็งพินิจ และคณะ (2559)** ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของเครือข่ายประชาชนชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ทดสอบ และประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของเครือข่ายประชาชนชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนแนวคิด โดยเน้นเกษตรประณีต (ทำตามกำลังเริ่มจากเล็กไปหาใหญ่ ใช้พื้นที่ให้คุ้มค่า ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ลดรายจ่าย สร้างรายรับ เมื่อสำเร็จพื้นที่หนึ่งจึงขยายสู่พื้นที่ใหม่) สร้างหลักสูตรเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ตรง มุ่งสู่การพึ่งตนเองและพึ่งพากันเอง ซึ่งเกษตรกรเป้าหมายได้สัมผัส รับรู้ และมีประสบการณ์ตรง ทำให้มีความเข้าใจในประเด็นของความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพได้ อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตภาคเกษตรจากเคมีเป็นการเกษตรที่ลดการพึ่งพาสารเคมี โดยใช้สารอินทรีย์หรือสารชีวภาพทดแทน เพื่อให้ผลผลิตปลอดภัยจากสารพิษตกค้างและสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ ส่งผลให้

เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเกษตรกร เห็นได้จากการศึกษาของ **ศิรินันท์ แซ่โจ้ว (2557)** ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารชีวภาพกำจัดวัชพืชของเกษตรกรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้สารชีวภาพกำจัดวัชพืชของเกษตรกร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและแนะนำเกษตรกรให้ใช้สารกำจัดวัชพืชแทนการใช้สารเคมี ผลการศึกษาพบว่า คราวเรือนเกษตรกรใช้สารชีวภาพกำจัดวัชพืชเพราะเห็นว่า มีผลดีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งต้องการลดค่าใช้จ่ายทางการเกษตร โดยครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 65 ใช้สารชีวภาพกำจัดวัชพืชจากการซื้อ ร้อยละ 28 ผลิตใช้เอง และร้อยละ 7 ซื้อร่วมกับผลิตใช้เอง ซึ่งการจะขยายการใช้สารชีวภาพของเกษตรกรให้เพิ่มขึ้นนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ควรให้คำแนะนำหรือส่งเสริมการใช้ให้มากขึ้น โดยจัดอบรมหรือให้เกษตรกรเยี่ยมชมกิจกรรมทางการเกษตรที่นำสารชีวภาพมาใช้และได้ผลดีรวมถึงรณรงค์ให้เกษตรกรตระหนักถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และผู้บริโภค รวมทั้งตระหนักถึงความจำเป็นพืชต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.2 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ

การแปรรูปสินค้าเกษตรและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพสามารถเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพและนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ **พิมมัญญภัทร สุวรรณพงศ์ (2561)** ที่ศึกษา การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทยท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับสู่ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวไทยเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษา เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยว และเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่จากสมุนไพรไทยท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นที่นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มการซื้อมากที่สุดในแต่ละหมวด ทั้ง 4 หมวด ประกอบด้วย 1) หมวดเส้นผม 2) หมวดบำรุงผิว 3) หมวดทำความสะอาดร่างกาย และ 4) หมวดช่วยให้ผ่อนคลาย โดยการศึกษานี้มีข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้แก่ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยใช้งานง่าย และเหมาะสมในการซื้อเป็นของฝาก รวมถึงพัฒนาเรื่องกลิ่นของผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าใช้และผ่อนคลาย ขณะที่ **ณัฐภรณ์ พงษ์ณะเรศ และคณะ (2560)** ได้ศึกษารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรสุมาลี จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรสุมาลี จังหวัดนครราชสีมา โดยพบว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรม เป็นการเพิ่มมูลค่าจากสมุนไพรพื้นบ้าน ให้อยู่ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตที่ปราศจากสารเคมี เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคหันมาใช้ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร และช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการนำเสนอสินค้าแก่ผู้บริโภคโดยใช้ช่องทาง การจัดจำหน่ายทั้งทางตรง คือ การเป็นตัวแทนจำหน่ายด้วยตัวเอง และช่องทางการจัดจำหน่ายทางอ้อม คือ การมีตัวแทนจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การฝากขายตามร้านขายสินค้า การส่งผลิตภัณฑ์ทางไปรษณีย์การกระจายผลิตภัณฑ์เข้าสู่โรงแรมและช่องทาง

ด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด และให้เกิดการยอมรับจากผู้บริโภค ซึ่งจะนำมาสู่ การซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรสุมาลีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ศศิพร ต่ายคำ และ นรินทร์ สังข์รักษา (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดราชบุรีพร้อมประเมินและ ปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ฯ พบว่า ผลการพัฒนาทำให้ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดราชบุรี ได้รูปแบบชื่อ LADBUAKHAO Model ซึ่งมี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนรู้ (L = Learning) การสะสมข้อมูล (A = Accumulating Data) การออกแบบและความแตกต่าง (D = Design and Difference) การระดมสมอง (B = Brainstorming) ความมีประโยชน์ (U = Utility) การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (A = Appropriate Technology) การจัดการความรู้ (K = Knowledge Management) ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (H = Homogeneous) การยอมรับผลิตภัณฑ์ (A = Approved Product) และองค์กรแห่งการเรียนรู้ (O = Organization Learning) โดยผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถนำทรัพยากร ท้องถิ่น เอกอัครราชทูตท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เพิ่มรายได้ให้แก่วิสาหกิจ ชุมชน ด้านการประเมินและปรับปรุงรูปแบบ พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้นำเอาวิธีการเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์ตามรูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดราชบุรีไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์หรือการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือ พัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ ตรายสินค้าใหม่ บรรจุภัณฑ์ใหม่ และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์

2.1.3 การประเมินผลแผนงานด้านการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557) ได้ทำการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตร อินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551 - 2554 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้าง และจัดการองค์ความรู้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามวิถีพื้นบ้าน ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพ การเกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลประสิทธิภาพการดำเนินงานและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เมื่อสิ้นสุด แผนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551 - 2554 และให้ข้อคิดเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ในการวางแผนพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป ผลการ ประเมิน พบว่า การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ภาพรวมภายหลังการดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรเลิกใช้สารเคมี ทางการเกษตรแล้ว พบว่า เกษตรกรมีการเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมีลดลงเหลือร้อยละ 4.23 จากร้อยละ 25.41 สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการโดยวัดจากอัตราส่วนความยากจนของครัวเรือน เกษตรอินทรีย์กับครัวเรือนเกษตรกรที่เลิกใช้สารเคมี ในปีเพาะปลูก 2553/54 โดยครัวเรือนเกษตรอินทรีย์ มีสัดส่วนคนจน ร้อยละ 22.21 มีรายได้สุทธิครัวเรือนยากจนเฉลี่ย 13,265 บาท ต่อคนต่อปี น้อยกว่าครัวเรือน เกษตรที่เลิกใช้สารเคมีมีสัดส่วนคนจนมากกว่าคิดเป็นร้อยละ 25.65 มีรายได้สุทธิครัวเรือนยากจนเฉลี่ย 12,575 บาทต่อคนต่อปี ด้านสิ่งแวดล้อมช่วยลดปัญหาดินเปรี้ยวจากร้อยละ 30.64 เหลือร้อยละ 3.85 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรอินทรีย์ในช่วงปี 2551 - 2554 ปริมาณการส่งข้าวหอมมะลิ

อินทรีย์มีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.79 ด้านการปรับเปลี่ยนจากเกษตรทั่วไปมาเป็นเกษตรอินทรีย์ ยังมีไม่มากนักเนื่องจากระบบเกษตรอินทรีย์มีขั้นตอนการจัดการและกระบวนการผลิตที่ความยุ่งยาก ซับซ้อน และ ต้องมีการจัดการระบบการผลิตที่ดีและเหมาะสม ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มผู้ใช้สารเคมี การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป ควรบูรณาการตั้งแต่ระดับพื้นที่ที่มีการแต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยคำนึงถึงความพร้อมและศักยภาพในการปรับเปลี่ยน สนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัยทางการเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะการต่อยอด จากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งมีแผนส่งเสริมสินค้าอินทรีย์ที่แน่นอน โดยเฉพาะตลาดภายในประเทศ การรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อย ตลอดจนการสร้างเครือข่ายร่วมระหว่าง สหกรณ์ นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557) ได้ทำการประเมินผลแผนพัฒนาอุตสาหกรรม ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี 2551 – 2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรม ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี 2551 – 2555 และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผลการประเมินพบว่า สามารถเพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันใหม่ ได้จำนวน 250,795.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.03 ของเป้าหมายของแผน ส่งเสริมการปลูกทดแทนสวนปาล์มเก่าด้วยปาล์มพันธุ์ดี ได้จำนวน 14,800 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 2.96 ของเป้าหมาย เนื่องจากโครงการต่าง ๆ กำหนดเป้าหมายจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับแผน รวมทั้ง ข้อจำกัดด้านกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ด้านการเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันตามโครงการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พบว่า ในปี 2554 เกษตรกรได้รับผลผลิตเฉลี่ย 3.09 ตันต่อไร่ ซึ่งอยู่ในช่วง เป้าหมายการเพิ่มผลผลิตที่กำหนด ประมาณ 3.0 – 3.5 ตันต่อไร่ สำหรับการเพิ่มอัตราน้ำมันปาล์ม ภาพรวม ผลผลิตมีอัตราน้ำมันเฉลี่ยร้อยละ 16.99 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ต้องการเพิ่มเป็นร้อยละ 18.50 ซึ่งส่วนหนึ่ง มีปัญหาจากการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังเก็บเกี่ยวที่อาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ สามารถสร้างรายได้จากการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศ ประมาณ 9,267.83 ล้านบาทต่อปี อย่างไรก็ตาม การประเมินบริบทของแผน พบว่า ตัวแผนซึ่งเป็นกรอบหรือแนวทางให้หน่วยงานนำมาปฏิบัติ มีบางประเด็นซึ่งหากได้รับการแก้ไข จะมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานตามแผนสำเร็จยิ่งขึ้น เช่น การกำหนด วัตถุประสงค์ของแผน ควรระบุตัวชี้วัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพที่สามารถวัดผลได้ชัดเจน เป็นต้น

จากการตรวจเอกสารดังกล่าว สามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการทำงานเกษตรและการพัฒนา ความหลากหลายทางชีวภาพ การส่งเสริมให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพเพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ ที่มีมูลค่าสูง รวมถึงการประเมินผลแผนงานด้านการเกษตร มาใช้ในการประเมินผลครั้งนี้ ทั้งนี้ ผู้ประเมินผล จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวมาประกอบเป็นแนวทางในการทำการรอบการประเมินผล กำหนด ประเด็นและตัวชี้วัด รวมทั้งการกำหนดข้อคำถามในการประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตร ชีวภาพ ปี 2564

2.2 แนวคิด และทฤษฎี

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่วัดและทำการวิเคราะห์ว่าผลที่เกิดจากการดำเนินงานนั้น ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลรวมทั้งผลกระทบ เป็นไปตามที่วางแผนไว้หรือไม่ การประเมินผลโครงการแบ่งตามระยะเวลาของโครงการ ดังนี้ (บรรเทิง มาแสง, 2546)

1) การประเมินผลก่อนการดำเนินงานโครงการ (Pre Evaluation) เป็นการประเมินผลก่อนที่จะจัดทำหรือนำโครงการมาปฏิบัติ วัตถุประสงค์ในการประเมินผลเพื่อศึกษาความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการวิเคราะห์ว่าผลที่จะได้ตามโครงการนั้นจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ เป็นการประเมินผลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติโครงการ

2) การประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการ ในขณะที่มีการดำเนินโครงการ หลังจากที่ได้มีการดำเนินโครงการได้ระยะหนึ่ง เพื่อทราบความก้าวหน้าหรือปัญหาในการดำเนินโครงการ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโครงการล้มเหลว นอกจากนี้บทเรียนที่ได้ยังสามารถนำไปใช้ในการจัดทำโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันได้

3) การประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (Post Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตัดสินใจว่าการดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ บทเรียนซึ่งไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ จะได้นำไปประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการอื่นต่อไป

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย

1) ความหมายของนโยบาย แผน และแผนงาน (สมคิด พรหมจ้อย, 2550)

นโยบาย (Policy) หมายถึง แนวทางหรือหลักการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานถือปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานนั้น

แผน (Plan) หมายถึง ข้อกำหนดของรายละเอียดต่าง ๆ ของการดำเนินงานในอนาคต เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่มีขอบเขตแบบกว้าง ๆ แผนจะประกอบด้วยแผนย่อย ๆ ในระดับรองลงมา เรียกว่า แผนงาน (Program)

แผนงาน (Program) คือกลุ่มของโครงการ (Project) ตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไป ที่มุ่งบรรลุวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน หรือเป็นการนำเอาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ใช้อำนวยซึ่งกันและกัน และมุ่งบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันมาไว้ด้วยกัน

2) การประเมินผลนโยบาย แผน แผนงาน โครงการ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542)

นโยบายเป็นแนวคิดหรืออุดมการณ์ของสังคม เป็นการมองทุกมิติของการพัฒนา โดยหน่วยงานของรัฐจะกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนา และนำมาจัดทำเป็นแผน (Plan) ซึ่งแผนจะมีองค์ประกอบหลักหลายประการ โดยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ซึ่งวัตถุประสงค์ของแผนอาจมีได้มากกว่าหนึ่งวัตถุประสงค์ โดยแผนจะแบ่งออกเป็นแผนงาน (Program) เพื่อให้เกิดความชัดเจน และมีความเฉพาะมากขึ้น และกำหนดวัตถุประสงค์ในระดับแผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผน แต่ละแผนงานจะมีวัตถุประสงค์เฉพาะมากขึ้น แต่การที่มีแผนงานอย่างเดียวอาจทำให้การพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนงานยังเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีโครงการภายใต้แผน ดังนั้น ในกระบวนการทำแผนจึงต้องกำหนดโครงการภายใต้แผนงาน โดยการรวมโครงการต่าง ๆ เข้าไว้ในแผนงานจะไม่ยึดโครงสร้างของการบริหาร กล่าวคือ โครงการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น ไม่จำเป็นต้องเป็นโครงการที่อยู่ภายในกรมเดียวกันหรือกระทรวงเดียวกัน แต่เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบ (Impact) ตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผน หรือแผนงาน หรือสอดคล้องกับการแก้ปัญหาเฉพาะโครงการ (ภาพที่ 2.1)

ที่มา: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542)

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย แผน แผนงาน และโครงการ

3) จุดมุ่งหมายของการประเมินนโยบาย (สุวิมล ติรگانนท์, 2548)

การดำเนินงานจัดทำแผนใหม่ จำเป็นที่จะต้องทราบถึงผลการดำเนินงานในแผนที่ผ่านมาก่อน โดยความสำเร็จของนโยบายขึ้นอยู่กับความสำเร็จของแผนงานในนโยบายนั้น เช่นเดียวกับความสำเร็จของแผนงานย่อมขึ้นอยู่กับความสำเร็จของโครงการย่อยที่ประกอบอยู่ในแต่ละแผนงาน ทำให้ขั้นตอนในการประเมินมีทิศทางที่สวนทางกับการจัดทำนโยบายและแผน โดยเริ่มต้นจากการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นส่วนย่อยของแผนก่อน จากนั้นจึงค่อยประเมินผลที่คาดหวังจากแผนงานหรือนโยบายนั้นต่อไป

การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินในแต่ละระดับจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับผู้ใช้ ผลการประเมินนั้น แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

(1) จุดมุ่งหมายของการประเมินนโยบาย จะถูกกำหนดโดยหน่วยงานที่วางนโยบายในระดับ ประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่จะให้ความสนใจในภาพรวมที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงแผนเมื่อเวลาผ่านไปครั้งแผน และเมื่อสิ้นสุดแผน

(2) จุดมุ่งหมายของการประเมินแผนงาน จะถูกกำหนดโดยหน่วยงานที่วางแผนในระดับ ที่รับนโยบายมาแปลงเป็นแผนปฏิบัติการ เช่น กระทรวงต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะลงลึกในรายละเอียดของงาน มากกว่าการมองภาพรวมเพียงอย่างเดียว

(3) จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ จะถูกกำหนดโดยหน่วยงานที่วางแผนโครงการซึ่งเป็น ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ กรมในกระทรวงต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการทราบรายละเอียดในรายกิจกรรม ของโครงการ

2.2.3 แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบและเห็นภาพได้ชัดเจน ที่สามารถนำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ของแผนงานหรือโครงการ การจัดกิจกรรมต่างๆ และผลงานที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ (W.K. Kellogg Foundation, 2004) (ภาพที่ 2.2)

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ มี 5 องค์ประกอบ คือ

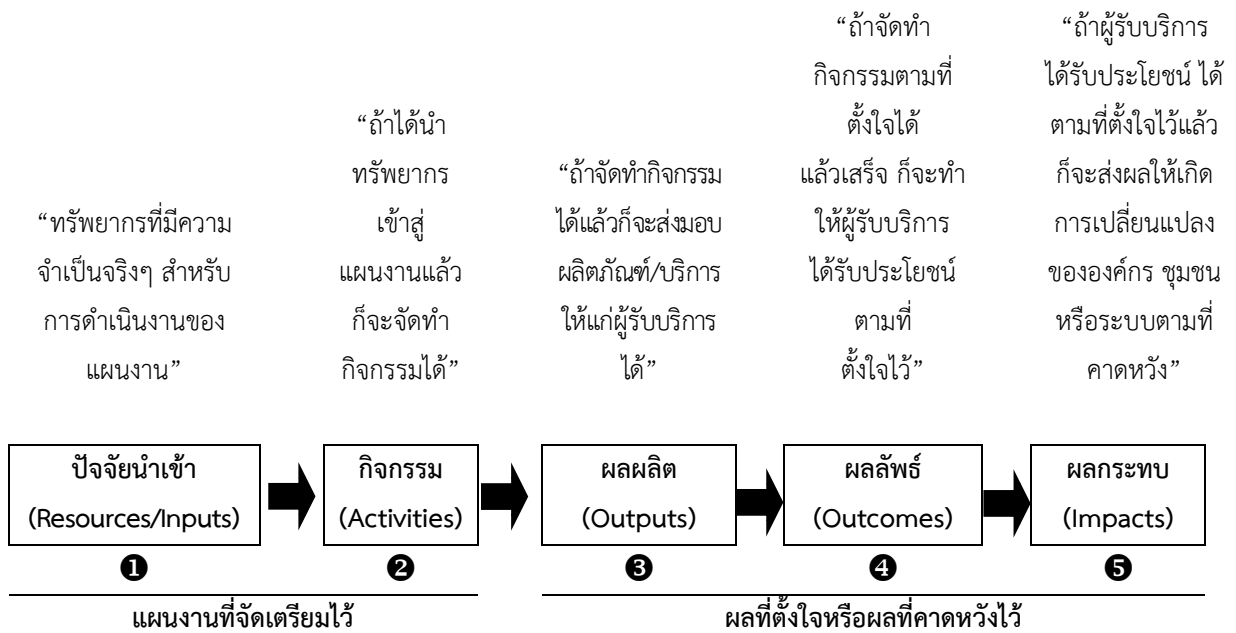
1) ทรัพยากรต่างๆ หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Resource/Inputs) เช่น คน งบประมาณ การจัด องค์กร และชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน

2) กิจกรรมของแผนงาน (Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากร กิจกรรมเป็นทั้ง กระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำ กิจกรรม การพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และ ผลกระทบ

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรง จากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจ ครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมายของการให้บริการที่ส่งมอบของแผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับ ของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1-3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4-6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7-10 ปี

5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์การ ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลการศึกษาเนื่องจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน ซึ่งโดยปกติจะทำการประเมินผลกระทบ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

ที่มา: W.K. Kellogg Foundation (2004)

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model)

2.2.4 แนวคิดการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

1) การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแผนงาน/โครงการ ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ได้แก่ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์ ผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ เพื่อให้ทราบว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้หรือบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ รวมถึงเพื่อทราบปัญหา อุปสรรค ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทาง แก้ไขปรับปรุงโครงการ

การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ มีความสำคัญดังนี้

- (1) องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- (2) เป็นการวัดผลความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ผลผลิต และผลลัพธ์ ของงานในภาพรวมและงานแต่ละด้านของหน่วยงาน
- (3) ใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน/การใช้ทรัพยากรของหน่วยงาน ให้เป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ
- (4) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในการตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงโครงการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่างบประมาณ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561)

2) การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management: RBM)

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้บริหารทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที่ เป็นการควบคุมทิศทางการดำเนินงานให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ องค์กรที่มีระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ จะกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรและปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factors - CSFs) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ การวัดผลความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์สามารถวัดได้จากกลุ่มตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (Key Performance Indicators – KPIs) (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2550)

ผลสัมฤทธิ์ (Results) = ผลผลิต (Outputs) + ผลลัพธ์ (Outcomes)

ผลผลิต (Outputs) หมายถึง งาน หรือบริการ หรือกิจกรรม ที่เจ้าหน้าที่ทำสำเร็จสมบูรณ์ เป็นปริมาณที่หน่วยงานทำได้ภายใต้การควบคุมขององค์กร/หน่วยงาน ผลผลิตเป็นผลงานที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยตรง และอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ของงานที่ต้องการ

ผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมา หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิตหรือผลงานที่ทำได้ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อผู้รับบริการอันเนื่องมาจากการดำเนินการ

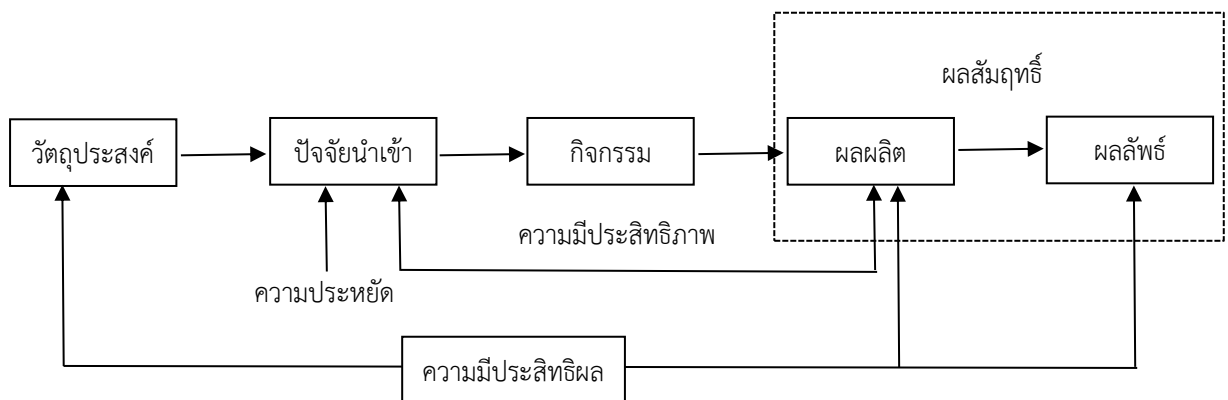
ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ (Results) หมายถึง งาน บริการ หรือกิจกรรม ที่เกิดจากการทำงานได้ผลผลิตตามเป้าหมาย และเกิดผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ผลผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง และเป็นที่ยังพอใจ (ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, 2539) (ภาพที่ 2.3)

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กร ช่วยให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ ทำให้ทราบผลการปฏิบัติงานเมื่อเทียบกับแผนหรือเป้าหมาย สามารถรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหาร และทำให้แก้ไขปัญหาได้ทันที่ หากผลการปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนหรือเป้าหมาย ผู้บริหารมีโอกาสปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้ทันที

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factor - CSF) คือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้มีหรือให้เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ องค์กรมีปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จเป็นจุดมุ่งหมายที่เป็นรูปธรรมในการยึดโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารขององค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตอบสนองวิสัยทัศน์ หากปราศจากปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ วิสัยทัศน์ขององค์กรจะไม่ได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ เป็นการให้หลักการ แนวทาง หรือวิธีการที่องค์กรจะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ โดย 1) มุ่งความสำคัญไปที่ผลผลิตและผลลัพธ์ 2) มีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือวัตถุประสงค์ของโครงการ 3) มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงและสามารถเข้าใจได้ง่าย 4) ผู้บริหารให้การยอมรับ และ 5) องค์กรสามารถควบคุมผลให้เกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก หรือ KPI (Key Performance Indicator) เป็นการวัดความก้าวหน้าของการบรรลุปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ขององค์กร โดยเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ตกลงกันไว้ องค์กรสามารถใช้ผลของการวัดและการประเมินความก้าวหน้าของการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักที่ดี ควรมีความเหมาะสม สามารถที่จะโน้มน้าวให้ทุกคนในองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประโยชน์ตลอดจนสาธารณชนเชื่อถือ ผลงานที่วัดจากตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักจะแสดงถึงภารกิจที่องค์กรจะต้องปฏิบัติบนพื้นฐานของเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยต้องสามารถวัดได้ อย่างเป็นรูปธรรม คุณลักษณะของตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก ได้แก่

- (1) สามารถวัดได้ (Measurability)
- (2) มีความคงเส้นคงวา (Consistency)
- (3) ชัดเจนและไม่กำกวม (Clear and Unambiguous)
- (4) มีอิทธิพลต่อสิ่งที่จะวัด (Impact)
- (5) สามารถสื่อสาร (Communicable)
- (6) มีความเที่ยงตลอดเวลา (Valid Overtime)
- (7) สามารถเปรียบเทียบได้ (Comparable)
- (8) สามารถตรวจสอบและป้องกันการบิดเบือนข้อมูล (Resilient)
- (9) มุ่งเน้นที่ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Focused on the Critical Success Factor)
- (10) มีความพร้อมของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนการวัด (Obtainable)

ที่มา: ทิพาวัตี เมฆสวรรค์ (2539)

ภาพที่ 2.3 แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์โดยยึดหลักการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์

2.2.5 ทฤษฎีรายรับ ต้นทุน และการแสวงหากำไรสูงสุดจากการผลิต

เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของผู้ผลิต คือ การได้รับกำไรสูงสุดจากธุรกิจของตน โดยกำไรรวม (Total Profit) นั้น คือ ความแตกต่างระหว่างรายรับรวม (Total Revenue) กับต้นทุนรวม (Total Cost) ซึ่งสามารถเขียนได้ดังนี้ คือ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

$$\text{Total Profit} = \text{Total Revenue} - \text{Total Cost}$$

รายรับรวม (Total Revenue: TR) คือ รายรับทั้งหมดที่ได้จากการขายสินค้า ซึ่งรายรับรวมคำนวณได้จากราคาสินค้าคูณกับปริมาณสินค้าที่ขายได้ หรือรายรับเฉลี่ยต่อหน่วยคูณกับปริมาณสินค้าที่ขาย

$$\text{TR} = P \times Q$$

โดยที่ TR คือ รายรับรวม

P คือ ราคาสินค้า

Q คือ ปริมาณสินค้าที่ขาย

ต้นทุนรวม (Total Cost: TC) คือ ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดที่เกิดจากการผลิตสินค้า ซึ่งสามารถหาได้จากสมการ

$$\text{TC} = \text{TFC} + \text{TVC}$$

โดยที่ TFC คือ ต้นทุนคงที่รวม

TVC คือ ต้นทุนผันแปรรวม

การแสวงหากำไรสูงสุด (Profit Maximization) จากความสัมพันธ์ของรายรับรวมและต้นทุนรวมสามารถเขียนความสัมพันธ์ได้ดังนี้ คือ

$$\text{กำไรรวม} = \text{รายรับรวม} - \text{ต้นทุนรวม} \text{ หรือ } \pi = \text{TR} - \text{TC}$$

ถ้า $\text{TR} = \text{TC}$ ดังนั้น $\pi = 0$ ในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง กำไรปกติ (Normal Profits)

ถ้า $\text{TR} > \text{TC}$ ดังนั้น $\pi > 0$ ในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง กำไรเกินปกติ (Economic Profits)

ถ้า $\text{TR} < \text{TC}$ ดังนั้น $\pi < 0$ ในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง ขาดทุน (Loss)

2.2.6 แนวคิดเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการเริ่มมีบทบาทสำคัญในการเรียกความสนใจของกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหม่และยังสามารถรักษากลุ่มผู้บริโภครายเดิมให้อยู่ต่อไป โดยมูลค่าเพิ่มจะเป็นตัวดึงดูดผู้บริโภคให้สนใจ หรือตัดสินใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการหลัก ดังนั้นธุรกิจในปัจจุบันจะมีการเพิ่มมูลค่าเพื่อทำให้ผู้บริโภครู้สึกได้ประโยชน์มากขึ้น การสร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถสร้างได้ในหลายทาง เช่น การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์และบริการที่มี “คุณค่าเพิ่ม” (พูนลาภ ทิพชาติโยธิน, 2553)

การสร้างมูลค่าเพิ่มมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ ดังต่อไปนี้

1) การสร้างมูลค่าเพิ่มที่มากกว่าคู่แข่ง จะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการและทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างมูลค่าเพิ่มอาจทำได้ด้วยการเสนอผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคต้องการ

2) การสร้างมูลค่าเพิ่มสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากผู้บริโภคที่ดีที่สุด เพราะทำให้ผู้บริโภคเชื่อมั่นในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ธุรกิจมอบให้

3) การสร้างมูลค่าเพิ่มทำให้ธุรกิจสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งในภาวะที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงได้ และทำให้ธุรกิจมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน

2.2.7 การวิเคราะห์ทัศนคติและความพึงพอใจ

Rensis Likert (1932) ได้สร้างเครื่องมือการวัดทัศนคติตามวิธีการวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) โดยเริ่มต้นด้วยการรวบรวม หรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและความพึงพอใจที่ต้องการจะศึกษา จากนั้นกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วงๆ ซึ่งมีวิธีคำนวณหาคะแนนช่วงชั้นได้ดังนี้

$$\text{คะแนนช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}}$$

โดยที่ คะแนนสูงสุด คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุดตามแบบสอบถาม

คะแนนต่ำสุด คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุดตามแบบสอบถาม

จำนวนระดับชั้น คือ การกำหนดระดับการวัด ตัวอย่าง คะแนนมากที่สุดเท่ากับ 5 คะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 1 คะแนน กำหนดไว้ 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง น้อย/ไม่เห็นด้วย ปานกลาง/ไม่แน่ใจ มาก/เห็นด้วย มากที่สุด/เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ช่วงคะแนนเฉลี่ย = $(5-1)/5 = 0.80$ จากนั้นนำช่วงคะแนนไปกำหนดระดับความสำเร็จตั้งแต่คะแนน 1 ถึง 5 ดังนี้

<u>ค่าคะแนน</u>	<u>ผลการประเมินผล</u>
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81 – 2.60	น้อย/ไม่เห็นด้วย
2.61 – 3.40	ปานกลาง/ไม่แน่ใจ
3.41 – 4.20	มาก/เห็นด้วย
4.21 – 5.00	มากที่สุด/เห็นด้วยอย่างยิ่ง

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรกรชีวภาพ ปี 2564 จำนวน 405 ราย ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรและแรงงานในครัวเรือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 63.44 เป็นเพศหญิง อีกร้อยละ 36.56 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 55 ปี ประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 22 ปี ในส่วนของระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 28.07 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. รองลงมาร้อยละ 23.58 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 20.75 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 11.56 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ตารางที่ 3.1 และ ตารางผนวกที่ 1.1)

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ	100.00
1.1 หญิง	63.44
1.2 ชาย	36.56
2. อายุเฉลี่ย (ปี)	55
3. ประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย (ปี)	22
4. ระดับการศึกษา	100.00
4.1 ไม่ได้รับการศึกษา	1.42
4.2 ประถมศึกษาตอนต้น	20.75
4.3 ประถมศึกษาตอนปลาย	23.58
4.4 มัธยมศึกษาตอนต้น	11.56
4.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	28.07
4.6 อนุปริญญา/ปวส.	3.06
4.7 ปริญญาตรี	10.38
4.8 ปริญญาโท	1.18

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2 สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรและแรงงานในครัวเรือน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4 รายต่อครัวเรือน เป็นสมาชิกวัยแรงงาน เฉลี่ย 3 รายต่อครัวเรือน จำแนกเป็นแรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ย 2 รายต่อครัวเรือน และเป็นแรงงานนอกภาคเกษตร เฉลี่ย 1 รายต่อครัวเรือน และมีสมาชิกที่ไม่ได้เป็นแรงงาน เช่น เป็นนักเรียน และผู้สูงอายุ เฉลี่ย 1 รายต่อครัวเรือน (ตารางที่ 3.2 และตารางผนวกที่ 1.2)

ตารางที่ 3.2 สมาชิกในครัวเรือนและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร

รายการ	เฉลี่ย (ราย)
1. สมาชิกในครัวเรือน	4
2. แรงงานในครัวเรือน	3
2.1 แรงงานในภาคเกษตร	2
2.2 แรงงานนอกภาคเกษตร	1
3. สมาชิกที่ไม่ได้เป็นแรงงาน	1

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.3 การประกอบอาชีพของเกษตรกร

อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 89.62 ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร โดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพในภาคการเกษตรนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.68 ทำเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น อีกร้อยละ 0.94 รับจ้างในภาคการเกษตร

ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอีกร้อยละ 10.38 ที่ประกอบอาชีพหลักนอกภาคการเกษตร โดยร้อยละ 4.72 ทำงานประจำ ร้อยละ 3.07 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 2.12 รับจ้างนอกภาคเกษตร และร้อยละ 0.47 เป็นแม่บ้าน (ตารางที่ 3.3 และตารางผนวกที่ 1.3)

ตารางที่ 3.3 การประกอบอาชีพของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. อาชีพในภาคการเกษตร	89.62
1.1 ทำเกษตรกรรม	88.68
1.2 รับจ้างในภาคการเกษตร	0.94
2. อาชีพนอกภาคการเกษตร	10.38
2.1 รับจ้างนอกภาคการเกษตร	2.12
2.2 ทำงานประจำ	4.72
2.3 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	3.07
2.4 อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	0.47
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2 พื้นที่ถือครอง และการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 20.47 ไร่ต่อครัวเรือน จำแนกเป็นพื้นที่ถือครองในภาคเกษตรเฉลี่ย 19.34 ไร่ต่อครัวเรือน และพื้นที่ถือครองนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 1.13 ไร่ต่อครัวเรือน เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการถือครองพื้นที่ในภาคเกษตร พบว่า เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเองมากที่สุด เฉลี่ย 15.04 ไร่ต่อครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 77.77 ของพื้นที่ถือครองในภาคเกษตรทั้งหมด รองลงมาเป็นที่ดินเช่าเฉลี่ย 3.08 ไร่ต่อครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.92 ของพื้นที่ถือครองในภาคเกษตร และเป็นพื้นที่ได้ทำฟรี เช่น ที่ดินของครอบครัว/ญาติพี่น้อง เฉลี่ย 1.22 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.31 ของพื้นที่ถือครองในภาคเกษตร

สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรใช้พื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด เช่น ทำไร่นา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 19.34 ไร่ต่อครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 94.48 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด รองลงมาเป็นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 0.78 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.81 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด เป็นห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ เฉลี่ย 0.28 ไร่ต่อครัวเรือน และเป็นที่รกร้างว่างเปล่า เฉลี่ย 0.07 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.37 และร้อยละ 0.34 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด ตามลำดับ (ตารางที่ 3.4 และตารางผนวกที่ 1.4)

ตารางที่ 3.4 พื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร

รายการ	พื้นที่เฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)	ร้อยละ
1. พื้นที่ถือครองทั้งหมด	20.47	100.00
2. พื้นที่และลักษณะการถือครองในภาคเกษตร	19.34	94.48
2.1 ที่ดินของตนเอง	15.04	77.77
2.2 ที่ดินเช่า	3.08	15.92
2.3 ที่ดินทำฟรี	1.22	6.31
3. พื้นที่ถือครองนอกภาคเกษตร	1.13	5.52
4. การใช้ประโยชน์ที่ดิน		
4.1 ทำการเกษตร	19.34	94.48
4.2 ที่อยู่อาศัย	0.78	3.81
4.3 ที่รกร้างว่างเปล่า	0.07	0.34
4.4 อื่นๆ เช่น ห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ	0.28	1.37

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3 ที่ตั้งพื้นที่การเกษตร และแหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.62 มีพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน มีเพียงร้อยละ 28.38 ที่มีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน เกษตรกรใช้น้ำในการทำการเกษตรจากหลายแหล่ง ส่วนแหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตร เกษตรกรร้อยละ 54.25 ใช้น้ำฝน ร้อยละ 38.68 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน ร้อยละ 32.31 ใช้น้ำจากบ่อ/สระ/บ่อบาดาล ของตนเอง ร้อยละ 16.75 สูบน้ำใช้เองจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และร้อยละ 7.55 ใช้น้ำประปา (ตารางที่ 3.5 และตารางผนวกที่ 1.5)

ตารางที่ 3.5 ที่ตั้งพื้นที่การเกษตร และแหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตรของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. ที่ตั้งพื้นที่การเกษตร	100.00
1.1 นอกเขตชลประทาน	71.62
1.2 ในเขตชลประทาน	28.38
2. แหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตร^{1/}	
2.1 น้ำฝน	54.25
2.2 ชลประทาน	38.68
2.3 บ่อ/สระ/บ่อบาดาลของตนเอง	32.31
2.4 สูบเองจากแหล่งน้ำธรรมชาติ	16.75
2.5 น้ำประปา	7.55

หมายเหตุ: ^{1/}เกษตรกรใช้น้ำทำการเกษตรมากกว่า 1 แหล่ง

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 4

ผลการประเมิน

การประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ซึ่งประกอบด้วย 6 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว 2) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี 3) โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี 4) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) 5) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร และ 6) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) โดยการประเมินผลจะใช้รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ผลการประเมิน มีดังนี้

4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

4.1.1 งบประมาณ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการจำนวน 1,226.1877 ล้านบาท โดยหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณมากที่สุด ได้แก่ กรมปศุสัตว์ 711.8587 ล้านบาท รองลงมาเป็น กรมการข้าว 238.9628 ล้านบาท กรมวิชาการเกษตร 201.0843 ล้านบาท กรมส่งเสริมการเกษตร 49.7161 ล้านบาท และกรมประมง 24.5658 ล้านบาท

ผลการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินการภาพรวม จำนวน 1,118.4763 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.22 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดยกรมปศุสัตว์เบิกจ่ายงบประมาณ 666.0953 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 93.57 ของงบประมาณที่ได้รับ กรมการข้าวเบิกจ่าย 199.0260 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.29 ของงบประมาณที่ได้รับ กรมวิชาการเกษตรเบิกจ่าย 188.7538 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 93.87 ของงบประมาณที่ได้รับ กรมส่งเสริมการเกษตรเบิกจ่าย 41.3808 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.23 ของงบประมาณที่ได้รับ และกรมประมงเบิกจ่าย 23.2204 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 94.52 ของงบประมาณที่ได้รับ

ทั้งนี้ การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ในโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ไม่สามารถระบุผลการเบิกจ่ายงบประมาณได้ เนื่องจากเป็นโครงการที่อยู่ภายใต้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งมี 13 ชนิดสินค้า และเบิกจ่ายงบประมาณจากโครงการเดียวกัน ทำให้ไม่สามารถระบุผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายชนิดสินค้าได้ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

รายการ	งบประมาณ (ล้านบาท)		ร้อยละ
	ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่าย	
กรมการข้าว	238.9628	199.0260	83.29
1. โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	165.1565	149.0004	90.22
2. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี)	73.8063	50.0256	67.78
กิจกรรมการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและจำหน่าย			
กรมส่งเสริมการเกษตร	49.7161	41.3808	83.23
1. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี	39.4895	37.0920	93.93
2. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	4.5886	4.2888	93.47
3. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือก	5.6380	N/A	N/A
เพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)			
กรมวิชาการเกษตร	201.0843	188.7538	93.87
โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี)	201.0843	188.7538	93.87
กิจกรรมผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี			
กรมประมง	24.5658	23.2204	94.52
โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี	24.5658	23.2204	94.52
กรมปศุสัตว์	711.8587	666.0953	93.57
โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี)	711.8587	666.0953	93.57
กิจกรรมการพัฒนาการผลิตปศุสัตว์			
รวม	1,226.1877	1,118.4763	91.22

หมายเหตุ: N/A ไม่สามารถระบุข้อมูลได้

ที่มา: รายงานการติดตามผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เมื่อพิจารณาถึงความทันเวลาในการโอนจัดสรรงบประมาณไปยังหน่วยงานในระดับจังหวัด เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า ร้อยละ 100 หน่วยงานได้รับงบประมาณสำหรับดำเนินโครงการทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานได้รับงบประมาณในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม 2563 หรือภายในไตรมาสที่ 1

ทั้งนี้ ในด้านความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร เจ้าหน้าที่ร้อยละ 75.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน อีกร้อยละ 25.00 ไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี และน้ำมัน มีราคาสูงขึ้น อีกทั้ง มีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเครื่องจักรกลการเกษตร ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และครุภัณฑ์ทางการเกษตร สำหรับปฏิบัติงานที่มีสภาพเก่าและชำรุด ด้านโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ไม่มีงบประมาณสำหรับดำเนินการจัดส่งหรือ

กระจายพืชพันธุ์ดีให้ครอบคลุมเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ขยายพันธุ์พืช ทำให้การส่งมอบพันธุ์พืชคุณภาพดีส่วนใหญ่จะจัดส่งให้กับเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชตั้งอยู่ สำหรับโครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงในการดูแลสัตว์น้ำ เช่น ค่าขนส่งพันธุ์ปลาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำ ค่าอาหารปลา ค่าจ้างบุคลากรดูแลสัตว์น้ำ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และค่าปรับปรุงซ่อมแซมบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำที่ชำรุด (ตารางที่ 4.2 และตารางผนวกที่ 1.6)

ตารางที่ 4.2 ความทันเวลาและความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับ

รายการ	ร้อยละ
1. ความทันเวลา	100.00
1.1 ทันเวลา	100.00
1.2 ไม่ทันเวลา	-
2. ความเพียงพอ	100.00
2.1 เพียงพอ	75.00
2.2 ไม่เพียงพอ	25.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.2 หน่วยงาน

การดำเนินงานโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 มีหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนโครงการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนที่ตั้งไว้ โดยในแต่ละโครงการ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการดังนี้

1) โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ดำเนินการโดยกรมการข้าว เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีศูนย์วิจัยข้าว เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับพื้นที่ ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัด และชั้นพันธุ์หลัก

2) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีศูนย์ขยายพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับพื้นที่ ดำเนินการพัฒนางานความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช สร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และปรับปรุงสิ่งก่อสร้างภายในศูนย์ขยายพันธุ์พืช

3) โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี ดำเนินการโดยกรมประมง เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีหน่วยงานดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และศูนย์วิจัยและพัฒนา

ประมงน้ำจืด ดำเนินการผลิตสัตว์น้ำพันธุ์หลักและพ่อแม่พันธุ์ขยาย ผลิตและสนับสนุนพันธุ์ขยายกึ่งก้ำมกราม "มาโคร 1" และเก็บรักษาเชื้อพันธุ์สัตว์น้ำ

4) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) ประกอบด้วย กิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

(1) กิจกรรมผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี ดำเนินการโดยกรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีหน่วยงานดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชไร่ ศูนย์วิจัยพืชสวน ศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ และศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี ดำเนินการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี และตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้เป็นมาตรฐานสากล

(2) กิจกรรมการพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ ดำเนินการโดยกรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีหน่วยงานดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพ และศูนย์วิจัยและผลิตน้ำเชื้อสุกรราชบุรี ดำเนินการผลิตสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม

(3) กิจกรรมการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและจำหน่าย ดำเนินการโดยกรมการข้าว เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับพื้นที่ ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย

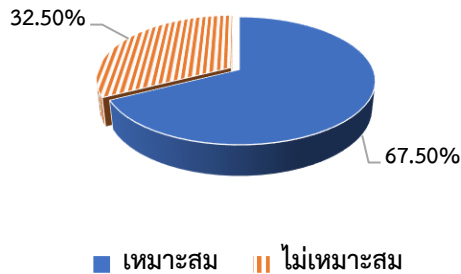
5) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับพื้นที่ ดำเนินการจัดเวทีวิเคราะห์และกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ปรับปรุงจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรและจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร และพัฒนาแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร

6) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับนโยบาย และมีสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับพื้นที่ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) และสนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ

จะเห็นได้ว่า โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพทั้ง 6 โครงการนั้น มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ 5 หน่วยงาน และการดำเนินโครงการเป็นการบูรณาการการทำงานภายในหน่วยงานเท่านั้น กล่าวคือ หน่วยงานส่วนกลางกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ แต่ยังไม่มีการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่จะส่งเสริมและพัฒนา เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานได้

จากการสำรวจพบว่า ในภาพรวมนั้น หน่วยงานที่ดำเนินงานโครงการในระดับพื้นที่ จะมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานเฉลี่ย 2 รายต่อโครงการ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ร้อยละ 67.50 เห็นว่า จำนวนเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้ว อีกร้อยละ 32.50 เห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากหน่วยงานมีงาน

ในความรับผิดชอบหลายแผนงาน/โครงการ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ (ภาพที่ 4.1 และตารางผนวกที่ 1.6)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.1 ความเหมาะสมของจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่

4.1.3 องค์ความรู้

โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 มีโครงการที่ดำเนินการอบรมให้เกษตรกรจำนวน 3 โครงการ ได้แก่ โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร และโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการดังกล่าว มีแผนการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเป้าหมายด้วย รวม 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการใช้พันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพตามระบบมาตรฐาน GAP และการเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพร และหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ทั้งนี้ นอกจากการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรแล้ว มีการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานโครงการระดับพื้นที่ด้วย จำนวน 1 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการพัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช

4.1.4 ปัจจัยการผลิต

โครงการที่มีกิจกรรมในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ได้แก่ โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ซึ่งดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตรและมีศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 เป็นหน่วยงานดำเนินการในระดับพื้นที่ โดยโครงการฯ สามารถดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตได้ครบตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ ปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสนับสนุนพันธุ์พืชพันธุ์ดีเฉลี่ย 10 – 20 ต้นต่อราย ได้แก่ ต้นกล้าพันธุ์พืชผักพันธุ์ดี เช่น พริกชี้หนู มะเขือเปราะ มะเขือเทศ บวบ ถั่วฝักยาว เป็นต้น สนับสนุนพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดี เช่น ฝรั่ง มะละกอ และมะนาว เป็นต้น

4.2 กิจกรรม (Activities)

4.2.1 การประชาสัมพันธ์โครงการ

หน่วยงานส่วนกลางมีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงานโครงการ แผนปฏิบัติงาน และรายละเอียดงบประมาณให้กับหน่วยงานในระดับพื้นที่ โดยมีการจัดประชุมชี้แจงโครงการให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานดำเนินการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้รับทราบ เฉลี่ย 2 ครั้ง ก่อนเริ่มดำเนินงานโครงการ

สำหรับการประชาสัมพันธ์/การชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า หน่วยงานในระดับพื้นที่ทุกหน่วยงาน ชี้แจงรายละเอียดโครงการผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยใช้ช่องทางสื่อสาร ไม่น้อยกว่า 1 ช่องทาง โดยหน่วยงานส่วนใหญ่ร้อยละ 100.00 ชี้แจงรายละเอียดผ่านสื่อบุคคลในการทำ ความเข้าใจกับเกษตรกรเป้าหมาย รองลงมาร้อยละ 71.43 ชี้แจงผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 66.67 ชี้แจงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และร้อยละ 5.71 ชี้แจงผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.3 และตารางผนวกที่ 1.7)

1) สื่อบุคคล ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.48 สื่อสารผ่านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของหน่วยงาน รองลงมาร้อยละ 46.43 สื่อสารผ่านผู้นำชุมชนหรือผู้นำเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวแทนเข้ารับฟังการชี้แจง รายละเอียดโครงการ เพื่อนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกรเป้าหมาย

2) สื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.14 จัดทำหนังสือราชการส่งให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้นำชุมชน เพื่อให้รับทราบรายละเอียดของโครงการ รองลงมาร้อยละ 20.75 จัดทำป้ายประกาศที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ ของหน่วยงาน เพื่อเผยแพร่รายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการ

3) สื่อสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ชี้แจงรายละเอียดโครงการผ่านทาง เฟสบุ๊ก (Facebook) และแอปพลิเคชัน Line รองลงมา ร้อยละ 19.05 สื่อสารผ่านช่องทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 5.71 ชี้แจงรายละเอียดโครงการผ่านวิทยุชุมชน

ตารางที่ 4.3 ช่องทางการประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

รายการ	ร้อยละ
1. สื่อบุคคล	100.00
1.1 เจ้าหน้าที่/บุคลากรของหน่วยงาน	90.48
1.2 ผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร	46.43
2. สื่อสิ่งพิมพ์	71.43
2.1 หนังสือราชการ	57.14
2.2 ป้ายประกาศ	20.75
3. สื่อสังคมออนไลน์	66.67
3.1 เว็บไซต์หน่วยงาน	19.05
3.2 Facebook/Line	66.67
4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุชุมชน)	5.71

หมายเหตุ: การประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการในระดับพื้นที่ ดำเนินการมากกว่า 1 ช่องทาง

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.2 การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ดำเนินการหลังจากหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย โดยได้ชี้แจงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และเป้าหมายการสมัครเข้าร่วมโครงการเพื่อให้เกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมโครงการได้รับทราบด้วยในคราวเดียวกัน และได้ดำเนินการรับสมัครเกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการในวันที่ชี้แจงรายละเอียดโครงการตามแบบฟอร์มใบสมัคร ทั้งนี้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และเงื่อนไขของเกษตรกรในการเข้าร่วมแต่ละโครงการ เช่น เป็นเกษตรกรที่มีรายชื่อในทะเบียนเกษตรกร มีพื้นที่ทำการเกษตร เป็นเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรหรือเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ เป็นต้น

ทั้งนี้ ในภาพรวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเห็นว่า หลักเกณฑ์คุณสมบัติการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.57 โดยเกษตรกรร้อยละ 63.98 เห็นว่าเหมาะสมระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 30.10 เห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ร้อยละ 5.23 เหมาะสมในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรเห็นว่า หลักเกณฑ์ คุณสมบัติการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมทุกโครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) และโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี เหมาะสมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.68 4.60 และ 4.49 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ระดับความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

รายการ	ระดับความเหมาะสม (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	70.30	27.72	1.98	0.00	0.00	4.68	มากที่สุด
2) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	63.64	32.95	3.41	0.00	0.00	4.60	มากที่สุด
3) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี	60.62	30.35	7.77	1.04	0.52	4.49	มากที่สุด
เฉลี่ย	63.89	30.10	5.23	0.52	0.26	4.57	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.3 การอบรมเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ที่มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเป้าหมาย ได้ดำเนินการจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสิ้น 3 หลักสูตร จำแนกเป็นโครงการละ 1 หลักสูตร โดยสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรได้ครบตามเป้าหมาย จำนวนหลักสูตรที่โครงการกำหนด เฉลี่ย 2 ครั้งต่อหลักสูตร จำแนกเป็น การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตร

ที่กำหนด จำนวน 1 ครั้ง เช่น การผลิตสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจให้ได้คุณภาพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ การใช้พันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น และนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานจากเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 1 ครั้ง

สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการในระดับพื้นที่ มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่จำนวน 1 ครั้ง ดำเนินการได้ครบตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 ในหลักสูตรการพัฒนางานองค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช

4.2.4 การสร้างเครือข่ายเกษตรกร

การดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 พบว่า โครงการที่มีกิจกรรมสนับสนุน/สร้างเครือข่ายเกษตรกร สามารถดำเนินการส่งเสริม/สนับสนุนให้เกษตรกรเป้าหมายรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย และเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดได้ เช่น เครือข่ายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและจำหน่ายสมุนไพร เครือข่ายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ และเครือข่ายการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการในระดับพื้นที่ ร้อยละ 85.71 มีการจัดประชุมเพื่อประสานงานการสร้างเครือข่ายกับเกษตรกรตามเป้าหมาย เฉลี่ย 2 ครั้ง เพื่อให้เกษตรกรได้มีการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิต ประเด็นปัญหาการผลิตในพื้นที่ และความต้องการในการพัฒนางานองค์ความรู้ อีกร้อยละ 14.29 ไม่ได้ดำเนินการจัดประชุมเพื่อประสานงานเครือข่ายเกษตรกร เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีความรุนแรง หน่วยงานในบางพื้นที่จึงหลีกเลี่ยงกิจกรรมการรวมกลุ่มเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ทั้งนี้ การจัดประชุมเพื่อประสานงานการสร้างเครือข่ายดังกล่าว ร้อยละ 53.97 ดำเนินการโดยการจัดเวทีชุมชน รองลงมา ร้อยละ 31.74 จัดประชุม ณ ห้องประชุมของหน่วยงาน และร้อยละ 14.28 ดำเนินการโดยวิธีอื่น เช่น จัดประชุม และประสานงานเครือข่ายกับเกษตรกรในสถานที่ที่นำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน (ตารางที่ 4.5 และ ตารางผนวกที่ 1.8)

ตารางที่ 4.5 การประชุม ประสานงานเครือข่ายเกษตรกร

รายการ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
1. มีการจัดประชุม/ประสานงานการสร้างเครือข่าย	2	85.71
1.1 จัดเวทีชุมชน	-	53.97
1.2 จัดประชุม ณ ห้องประชุมของหน่วยงาน	-	31.74
1.3 สถานที่ศึกษาดูงาน	-	14.28
2. ไม่มีการจัดประชุม/ประสานงานการสร้างเครือข่าย	-	14.29
รวม		100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.5 การจัดทำจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้

โครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ที่มีกิจกรรมจัดทำจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ มีจำนวน 2 โครงการ ได้แก่

1) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร มีเป้าหมายจัดทำจุดเรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร จำนวน 40 จุด จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร จำนวน 40 จุด ในพื้นที่ 40 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี อ่างทอง ลพบุรี ชัยนาท สระบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก นครราชสีมา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี เลย หนองคาย นครศรีธรรมราช กระบี่ ระนอง ชุมพร ตรัง เชียงใหม่ น่าน เชียงราย อุทัยธานี ลำปาง ลำพูน พิษณุโลก พิจิตร แม่ฮ่องสอน สกลนคร ชัยภูมิ พัทลุง สุรินทร์ อุรธานี ขอนแก่น ยโสธร สุโขทัย สงขลา และจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

2) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) มีเป้าหมายจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ จำนวน 16 แปลง โดยดำเนินการในพื้นที่ 16 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แพร่ แม่ฮ่องสอน อุดรดิตถ์ จันทบุรี น่าน นครพนม บุรีรัมย์ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช พัทลุง ระนอง และจังหวัดสงขลา โดยพบว่า สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

4.2.6 การผลิตปัจจัยการผลิต

การผลิตปัจจัยการผลิตของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ประกอบด้วย 4 ชนิดปัจจัยการผลิต ได้แก่ พืชพันธุ์ดี สัตว์พันธุ์ดี สัตว์น้ำพันธุ์ดี และเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (เมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัด ชั้นพันธุ์หลัก ชั้นพันธุ์ขยาย และชั้นพันธุ์จำหน่าย) โดยสามารถผลิตปัจจัยครบ 4 ชนิด ตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ ปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนให้แก่เกษตรกร มีเพียง 1 ชนิด ได้แก่ พืชพันธุ์ดี ซึ่งประกอบด้วย ต้นกล้าพันธุ์พืชผักพันธุ์ดี เช่น พริกชี้หนู มะเขือเปราะ มะเขือเทศ บวบ ถั่วฝักยาว และพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดี เช่น ฝรั่ง มะละกอ มะนาว เป็นต้น

4.2.7 การตรวจรับรองคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืช

โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี เป็นโครงการที่มีกิจกรรมตรวจสอบรับรองคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืชให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ซึ่งกำหนดเป้าหมายในการตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชให้เป็นมาตรฐานสากล จำนวน 2,500 ตัวอย่าง โดยกรมวิชาการเกษตร ดำเนินการตรวจรับรองคุณภาพฯ ตั้งแต่การตรวจสอบความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ การตรวจสอบความงอก การตรวจสอบความชื้น การตรวจสอบโรคที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ โดยดำเนินการ 1 ครั้ง ตามเป้าหมายของแต่ละขั้นตอนการตรวจรับรองคุณภาพฯ

4.3 ผลผลิต (Outputs)

4.3.1 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 4,651 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.84 ของเป้าหมาย 4,050 ราย หากพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมากกว่าเป้าหมาย โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 2,851 ราย คิดเป็นร้อยละ 126.71 ของเป้าหมาย 2,250 ราย สำหรับโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 1,000 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย และโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 800 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

หน่วย: ราย			
รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	1,000	1,000	100.00
2. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	800	800	100.00
3. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี	2,250	2,851	126.71
รวม	4,050	4,651	114.84

ที่มา: รายงานการติดตามผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4.3.2 การได้รับการอบรมและพัฒนาองค์ความรู้

ผลการดำเนินกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้ สามารถดำเนินการอบรมให้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสิ้น 4,791 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.34 ของเป้าหมาย 4,190 ราย จำแนกเป็นการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรจำนวน 4,651 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.84 ของเป้าหมาย และพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการในระดับพื้นที่จำนวน 140 ราย ครอบคลุมเป้าหมายที่โครงการกำหนด (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 การได้รับการอบรมและพัฒนาองค์ความรู้

หน่วย: ราย			
รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. เกษตรกร	4,050	4,651	114.84
2. เจ้าหน้าที่	140	140	100.00
รวม	4,190	4,791	114.34

ที่มา: รายงานการติดตามผลการดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4.3.3 การผลิตและสนับสนุนปัจจัยการผลิต

การผลิตปัจจัยการผลิต ได้แก่ พืชพันธุ์ดี สัตว์พันธุ์ดี สัตว์น้ำพันธุ์ดี และเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ซึ่งประกอบด้วย เมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัด ชั้นพันธุ์หลัก ชั้นพันธุ์ขยาย และชั้นพันธุ์จำหน่าย ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต 1 ชนิด ได้แก่ พืชพันธุ์ดี ภายใต้โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี กำหนดเป้าหมายการผลิตพืชพันธุ์ดี จำนวน 8,976,900 ต้น ผลการดำเนินงานพบว่า โครงการสามารถผลิตพืชพันธุ์ดี ได้จำนวน 9,115,655 ต้น คิดเป็นร้อยละ 101.55 ของเป้าหมาย

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการครบตามเป้าหมาย 2,851 ราย โดยพืชพันธุ์ดีที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุน ได้แก่ ต้นกล้าพันธุ์พืชผักพันธุ์ดี เช่น พริกชี้หู มะเขือเปราะ มะเขือเทศ บวบ ถั่วฝักยาว และพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดี เช่น ฝรั่ง มะละกอ มะนาว เป็นต้น โดยเกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืชพันธุ์ดีเฉลี่ย 10 – 20 ต้นต่อราย ทั้งนี้ เกษตรกรร้อยละ 94.85 ได้รับพันธุ์พืชพันธุ์ดีมากกว่า 1 ชนิด อีกร้อยละ 5.15 ได้รับพันธุ์พืชพันธุ์ดี 1 ชนิด เนื่องจากศูนย์ขยายพันธุ์พืชในแต่ละพื้นที่ผลิตชนิดพืชพันธุ์ดีแตกต่างกัน บางแห่งผลิตพืชหลายชนิด จึงสามารถสนับสนุนพืชพันธุ์ดีให้เกษตรกรได้หลายชนิด บางแห่งมีการสนับสนุนพืชพันธุ์ดีในหลายแผนงาน/โครงการ จึงทำให้การสนับสนุนพันธุ์พืชสำหรับใช้ในโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีได้เพียง 1 ชนิด

2) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย กำหนดเป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย จำนวน 86,000 ต้น ผลการดำเนินงานพบว่า โครงการสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี จำนวน 62,944 ต้น คิดเป็นร้อยละ 73.19 ของเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม มีเมล็ดพันธุ์ข้าวบางส่วนที่ผลิตในโครงการและยังไม่ถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งกรมการข้าวได้ดำเนินการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ข้าวส่วนที่เหลือในเดือนธันวาคม 2564 โดยเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ข้าวได้เพิ่มขึ้น 15,733 ต้น รวมเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่ายที่โครงการผลิตได้ จำนวน 78,677 ต้น คิดเป็นร้อยละ 91.48 ของเป้าหมาย 86,000 ต้น

สำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่ายที่โครงการผลิตได้นั้น จะถูกนำไปบรรจุกระสอบและวางจำหน่ายที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

3) โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว กำหนดเป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลัก จำนวน 3,030 ตัน ผลการดำเนินงานพบว่า โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลัก รวมทั้งสิ้น 2,225 ตัน คิดเป็นร้อยละ 73.43 ของเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม มีเมล็ดพันธุ์ข้าวบางส่วนที่ผลิตในโครงการและยังไม่ถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งกรมการข้าวได้ดำเนินการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ข้าวส่วนที่เหลือในเดือนธันวาคม 2564 โดยเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ข้าวได้เพิ่มขึ้น 300 ตัน รวมเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลักที่โครงการผลิตได้ จำนวน 2,525 ตัน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของเป้าหมาย 3,030 ตัน สำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลักที่โครงการผลิตได้ จะส่งมอบให้กับกองเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อนำไปผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่ายต่อไป

4) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมการพัฒนากิจการการผลิตปศุสัตว์ กำหนดเป้าหมายการผลิตสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม ได้แก่ โคเนื้อ โคเนื้อ กระบือ และสุกร จำนวน 231,500 ตัว ผลการดำเนินงานพบว่า โครงการสามารถผลิตสัตว์พันธุ์ดี รวมทั้งสิ้น 275,404 ตัว คิดเป็นร้อยละ 118.97 ของเป้าหมาย โดยสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียมที่โครงการผลิตได้ จะนำไปผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งสำหรับจำหน่ายและบริการผสมเทียมให้แก่เกษตรกร

5) โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี กำหนดเป้าหมายการผลิตสัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยาย จำนวน 12 ชนิดพันธุ์ จากสัตว์น้ำ 8 ชนิด ได้แก่ ปลานิล (จิตรลดา 3, จิตรลดา 4) ปลานิลแดง (เร็ด 1, เร็ด 2, ปทุมธานี 1) ปลาไน (คอม 1) ปลาตะเพียนขาว (ซิลเวอร์ 1 ซี, ซิลเวอร์ 2 เค) ปลายี่สกเทศ (โรห์ 1) ปลานวลจันทร์เทศ (มา 1) ปลาหมอ (ชุมพร 1) และกึ่งก้ามกราม (มาโคร 1) ผลการดำเนินงานพบว่า โครงการสามารถผลิตสัตว์น้ำพันธุ์ดี รวมทั้งสิ้น 12 ชนิดพันธุ์ ครบตามเป้าหมาย โดยสัตว์น้ำพันธุ์ดีที่โครงการผลิตได้ จะส่งมอบให้หน่วยงานภายใต้สังกัดกรมประมงผลิตพันธุ์จำหน่ายให้แก่เกษตรกรต่อไป

จะเห็นได้ว่าการผลิตปัจจัยการผลิตของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 เพื่อให้มีปัจจัยการผลิตคุณภาพดีสำหรับสนับสนุนหรือใช้ในโครงการส่งเสริมด้านการเกษตรของหน่วยงานราชการ ส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนด มีเพียงกิจกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ที่ดำเนินการผลิตได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ทั้งภัยแล้งและน้ำท่วม ทำให้แปลงผลิตข้าวของโครงการได้รับความเสียหายและได้ผลผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 การผลิตปัจจัยการผลิตของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

รายการ	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. พืชพันธุ์ดี	ตัน	8,976,900	9,115,655	101.55
2. เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์ขยาย และชั้นพันธุ์จำหน่าย	ตัน	86,000	78,677 ^{1/}	91.48
3. เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์คัดและ ชั้นพันธุ์หลัก	ตัน	3,030	2,525 ^{2/}	83.33
4. สัตว์พันธุ์ดี	ตัว	231,500	275,404	118.97
5. สัตว์น้ำพันธุ์ดี	ชนิดพันธุ์	12	12	100.00

หมายเหตุ: ^{1/} เป็นผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 62,944 ตัน และเก็บเกี่ยวเพิ่มในเดือนธันวาคม 2564 หลังสิ้นสุดปีงบประมาณ อีกจำนวน 15,733 ตัน

^{2/} เป็นผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 2,225 ตัน และเก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นในเดือนธันวาคม 2564 หลังสิ้นสุดปีงบประมาณ อีกจำนวน 300 ตัน

ที่มา: รายงานการติดตามผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4.3.4 การตรวจสอบรับรองเมล็ดพันธุ์พืชตามมาตรฐานสากล

การตรวจสอบรับรองมาตรฐานเมล็ดพันธุ์พืช เป็นกิจกรรมภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) กิจกรรมผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี ที่ดำเนินการโดยกรมวิชาการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อให้เมล็ดพันธุ์พืชที่ผลิตได้มีคุณภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยดำเนินการตรวจสอบรับรองคุณภาพได้จำนวน 10,882 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 435.28 ของเป้าหมาย 2,500 ตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าโครงการสามารถดำเนินการได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากโครงการได้มีการพัฒนาห้องปฏิบัติการให้เป็นหน่วยตรวจรับรองเมล็ดพันธุ์พืชตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถตรวจรับรองคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืชได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนด

4.3.5 จุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้

1) จำนวนจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ กิจกรรมการจัดทำจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นกิจกรรมภายใต้โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร และโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร ในภาพรวมสามารถดำเนินการได้ครบตามเป้าหมาย รายละเอียดดังนี้

- 1.1) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ดำเนินการจัดทำจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพรได้ตามเป้าหมาย จำนวน 40 จุด จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร จำนวน 40 จุด และปรับปรุง/พัฒนาแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร จำนวน 20 จุด

1.2) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจได้จำนวน 16 แปลง

2) เกษตรกรที่เข้าศึกษาดูงานจุดเรียนรู้ ร้อยละ 92.31 เคยไปศึกษาดูงานหรือเยี่ยมชมที่จุดเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ดังกล่าว ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 7.69 ไม่เคยไปจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ เนื่องจากที่ตั้งของจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้อยู่ห่างไกล เกษตรกรบางรายไม่สะดวกเดินทาง อีกทั้ง มีความเห็นว่า ในปี 2564 การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังคงรุนแรง จึงไม่สะดวกไปสถานที่ดังกล่าว

ทั้งนี้ จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร มีเกษตรกรเข้าศึกษาดูงานหรือเยี่ยมชมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.63 รองลงมาเกษตรกรเข้าเยี่ยมชมจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร คิดเป็นร้อยละ 92.68 และเข้าเยี่ยมชมแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ ร้อยละ 86.42 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 การศึกษาดูงานหรือเยี่ยมชมที่จุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้

รายการ	หน่วย: ร้อยละ		
	เคยไป	ไม่เคยไป	รวม
1. จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	96.63	3.37	100.00
2. จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร	92.68	7.32	100.00
3. แปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ	86.42	13.58	100.00
เฉลี่ย	92.31	7.69	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3.6 การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย

การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร จากการดำเนินงานส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) และโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ส่งผลให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดได้ จำนวน 3 กลุ่ม โดยลักษณะการรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย แบ่งเป็น

- 1) เครือข่ายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และจำหน่ายสมุนไพร
- 2) เครือข่ายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ
- 3) เครือข่ายการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ในการรวมกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 88.19 เข้าร่วมกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย ส่วนเกษตรกรอีกร้อยละ 11.81 ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม และมีความกังวลในการรวมตัว เนื่องจากยังมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ร้อยละ 100.00 เข้าร่วมกลุ่มทั้งหมด รองลงมาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริม

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ร้อยละ 76.29 เข้าร่วมกลุ่ม อีกร้อยละ 23.71 ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม และโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ร้อยละ 74.71 เข้าร่วมกลุ่ม อีกร้อยละ 25.29 ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร

รายการ	หน่วย: ร้อยละ		
	รวมกลุ่ม	ไม่รวมกลุ่ม	รวม
1. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	76.29	23.71	100.00
2. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	74.71	25.29	100.00
3. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี	100.00	0.00	100.00
เฉลี่ย	88.19	11.81	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ในการเข้าร่วมกลุ่มของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.89 เป็นการรวมกลุ่มผู้ผลิตพืชสมุนไพร ร้อยละ 52.70 รวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายสมุนไพร และร้อยละ 18.92 รวมกลุ่มแปรรูปสมุนไพร (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ประเภทการรวมกลุ่มของเกษตรกร

ประเภทการรวมกลุ่ม ^{1/}	ร้อยละ
1. กลุ่มผู้ผลิตพืชสมุนไพร	91.89
2. กลุ่มจำหน่ายสมุนไพร	52.70
3. กลุ่มแปรรูปสมุนไพร	18.92

หมายเหตุ: ^{1/}เกษตรกรสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้มากกว่า 1 กลุ่ม

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4 ผลลัพธ์ (Outcomes)

4.4.1 การนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์

1) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ จากการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ในหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพตามระบบมาตรฐาน GAP และการเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพร หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) และหลักสูตรการใช้พันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

พบว่า เกษตรกรร้อยละ 82.03 มีการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมและศึกษาดูงานไปใช้ประโยชน์ โดยนำไปใช้ในกิจกรรมการเกษตรของตนเอง อีกร้อยละ 17.97 ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ เนื่องจากบางพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม บางพื้นที่ขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตร นอกจากนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการบางรายยังไม่เคยทำกิจกรรมตามโครงการมาก่อน เช่น การปลูกสมุนไพรรหรือเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ ทำให้ยังไม่กล้าเริ่มดำเนินการเนื่องจากกลัวเกิดความเสียหายและไม่ประสบความสำเร็จ และบางรายไม่มีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมทางการเกษตรเพิ่มเติม (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	การนำความรู้ไปใช้		
	นำไปใช้	ไม่ได้นำไปใช้	รวม
1. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	82.35	17.65	100.00
2. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	82.95	17.05	100.00
3. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี	80.60	19.40	100.00
เฉลี่ย	82.03	17.97	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

สำหรับความรู้ในด้านที่เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 77.63 นำความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรและการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจไปใช้ประโยชน์ในการปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยวสมุนไพร การลดใช้สารเคมีในแปลงสมุนไพร การกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ เช่น จิ้งหรีด ผึ้ง และชันโรง การให้อาหารและทำความสะอาดสถานที่เลี้ยง เป็นต้น เกษตรกรอีกร้อยละ 31.26 นำความรู้ด้านการเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตไปใช้ประโยชน์ เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตรชีวภาพเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น สมุนไพรอบแห้งจากฟ้าทะลายโจร ชิมันชัน กระจาย ชิง ว่านมหาเมฆ ว่านนางคำ ว่านชกมดลูก เครื่องดื่มสำเร็จรูปจากสมุนไพร เช่น ชิงผง ชาหน่อเกลา ชาหน่อเกลาบรรจุขวดผสมน้ำผึ้งและมะนาว และผลิตภัณฑ์สมุนไพรอื่น ๆ เช่น สเปรย์ป้องกันยุงกัด ลูกประคบ น้ำมันนวดตัว แชมพูเจลล้างมือ รวมถึง น้ำพริกจิ้งหรีด ข้าวเกรียบจิ้งหรีด จิ้งหรีดทอดปรุงรส ทั้งนี้ ในปี 2564 เป็นระยะเริ่มแรกที่เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่จึงนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้มาทดลองใช้เองในครัวเรือน ซึ่งเป็นการช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือน นอกจากนี้ เกษตรกรบางส่วนยังนำผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่ายที่ร้านค้าภายในชุมชน และช่องทางออนไลน์ เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกร (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 ความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์

หน่วย: ร้อยละ

สินค้า	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
1. สมุนไพร	58.33	44.05
2. แมลงเศรษฐกิจ	100.00	16.44
เฉลี่ย	77.63	31.26

หมายเหตุ: เกษตรกรนำความรู้ไปใช้ได้มากกว่า 1 ด้าน

ที่มา: จากการสำรวจ

2) การนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ จากการสนับสนุนพันธุ์พืชพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 98.28 นำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการไปใช้ประโยชน์แล้ว โดยปัจจัยการผลิตที่โครงการสนับสนุน ประกอบด้วย ต้นกล้าพันธุ์พืชผักพันธุ์ดี เช่น พริกชี้หนู มะเขือเปราะ มะเขือเทศ บวบ ถั่วฝักยาว และพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดี เช่น ฝรั่ง มะละกอ มะนาว เป็นต้น ส่วนเกษตรกรอีกร้อยละ 1.72 ยังไม่ได้นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากบางพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วมขาดแคลนแหล่งน้ำ เกษตรกรไม่มีพื้นที่ปลูก และบางรายเก็บพันธุ์พืชที่ได้รับไว้นานจนพันธุ์พืชเกิดความเสียหาย

ทั้งนี้ เกษตรกรร้อยละ 98.69 นำปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปปลูกบริเวณพื้นที่รอบบ้านของตนเอง เนื่องจากได้พันธุ์พืชจำนวนไม่มากนัก เกษตรกรที่เหลือร้อยละ 1.31 ไม่ได้นำพันธุ์พืชที่ได้รับไปปลูก แต่นำไปแจกให้เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง คนรู้จัก เนื่องจากพันธุ์พืชที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์

รายการ	ร้อยละ
1. นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	98.28
1.1 นำไปปลูกเอง	98.69
1.2 นำไปแจกเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง/คนรู้จัก	1.31
2. ไม่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	1.72
รวม	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.2 การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์

จากแนวทางการพัฒนาแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพที่มีกิจกรรมส่งเสริมตั้งแต่ การผลิต การแปรรูป ไปจนถึงการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ

นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 โดยอบรมถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้จากการอบรมและการทดลองฝึกปฏิบัติที่ได้รับรวมถึงการศึกษาดูงานจากเกษตรกรตัวอย่างไปแปรรูปและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร สามารถสร้างรายได้เพิ่มและพัฒนาเป็นรายได้หลักให้กับครัวเรือนเกษตรกรในอนาคตต่อไปได้

ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนำความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตไปใช้ประโยชน์ ส่งผลให้สามารถแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้มากกว่า 1 ผลิตภัณฑ์ จำแนกเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากสมุนไพร เช่น สมุนไพรอบแห้งจากฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน กระชาย ชิง ว่านมหาเมฆ ว่านนางคำ และว่านชักมดลูก เป็นต้น การทำเครื่องดื่มสำเร็จรูปจากสมุนไพร เช่น ชิงผง ชาหน่อเกลา ชาหน่อเกลาบรรจุขวด ผสมน้ำผึ้งและมะนาว และหน่อเกลาอบกรอบบรรจุซอง นอกจากนี้ ยังมีผลิตภัณฑ์สมุนไพรอื่น ๆ เช่น สเปรย์ป้องกันยุงกัด ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดตัว แชมพู และเจลล้างมือ สำหรับการแปรรูปจากแมลงเศรษฐกิจ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงจิ้งหรีดและผึ้ง ส่วนใหญ่จะนิยมแปรรูปแมลงเศรษฐกิจเป็นอาหาร เช่น น้ำพริกจิ้งหรีด ข้าวเกรียบจิ้งหรีด และจิ้งหรีดทอดปรุงรส ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรที่มีอยู่แล้วในชุมชน และช่วยลดรายจ่ายให้เกษตรกรในการซื้อผลิตภัณฑ์อีกด้วย ด้านเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้ง ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ทำการแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผึ้งมากนัก เป็นเพียงการเก็บผลผลิตจากผึ้งไว้บริโภคเองภายในครัวเรือน เช่น น้ำผึ้ง หรือเกสรผึ้ง เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าการแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผึ้งมีการลงทุนสูงจากการใช้ส่วนประกอบหลายชนิด อย่างไรก็ตาม มีผลิตภัณฑ์จากผึ้งที่เกษตรกรสนใจที่จะพัฒนาและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ครีมบำรุงผิวผสมน้ำผึ้ง สบู่และสบู่เหลว น้ำผึ้งยาหม่อง เป็นต้น โดยเห็นว่าเป็นการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ และมีกลุ่มผู้บริโภคที่ให้ความสนใจผลิตภัณฑ์จากผึ้งอยู่แล้ว หากเกษตรกรสามารถรวมกลุ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ จะช่วยสร้างรายได้เพิ่มให้กับสมาชิกและชุมชนได้

4.4.3 ด้านเศรษฐกิจ

1) มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ

ปี 2564 แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ กำหนดเป้าหมายสินค้าเกษตรชีวภาพมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3 ซึ่งโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ เป็นโครงการที่จะส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิต และแปรรูปสินค้าเกษตร รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ จึงมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายระดับแผนฯ และมีส่วนทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรมีมูลค่าเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับเป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ ประเด็นการเกษตร

มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ เป็นมูลค่าการผลิตสินค้าในกลุ่มสมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ และพืชพันธุ์ดีจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ในปี 2564 ซึ่งคำนวณจาก

ผลผลิตทั้งหมดที่เกษตรกรผลิตได้ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า สิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพ มีมูลค่าการผลิตรวม 40.0697 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.01 เมื่อเทียบกับมูลค่าการผลิตสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพ ปี 2563 ซึ่งมีมูลค่ารวม 32.0540 ล้านบาท ทั้งนี้ หากเทียบกับเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ที่อัตราการขยายตัวของมูลค่าสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3 พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพ ขยายตัวมากกว่าค่าเป้าหมาย ทำให้สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยอยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย

เมื่อพิจารณาเป็นรายสิ้นค้า พบว่า พืชสมุนไพร มีมูลค่าการผลิตสิ้นค้าเพิ่มขึ้นจากปี 2563 มากที่สุด ร้อยละ 23.89 หรือเพิ่มขึ้นมูลค่า 3.9905 ล้านบาท รองลงมาพืชพันธุ์ดี มีมูลค่าการผลิตสิ้นค้าเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 22.17 หรือเพิ่มขึ้นมูลค่า 2.4501 ล้านบาท และแมลงเศรษฐกิจ มีมูลค่าการผลิตสิ้นค้าเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 36.62 หรือเพิ่มขึ้นมูลค่า 1.5751 ล้านบาท (ตารางที่ 4.15 และตารางผนวกที่ 1.9)

ตารางที่ 4.15 มูลค่าการผลิตสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพ ปี 2563 เปรียบเทียบกับปี 2564 จำแนกตามชนิดสิ้นค้า

สิ้นค้า	มูลค่าการผลิต (ล้านบาท)		มูลค่าการเปลี่ยนแปลง (+ เพิ่ม, - ลด)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ปี 2563	ปี 2564		
1. สมุนไพร	16.7024	20.6929	3.9905	23.89
2. แมลงเศรษฐกิจ	4.3009	5.8760	1.5751	36.62
3. พืชพันธุ์ดี	11.0507	13.5008	2.4501	22.17
รวม	32.0540	40.0697	8.0157	25.01

ที่มา : จากการคำนวณ

2) มูลค่าการจำหน่ายสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพและผลิตภัณฑ์

2.1) มูลค่าการจำหน่ายสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพ เป็นมูลค่าจากการจำหน่ายผลผลิตสดของสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพในกลุ่มสมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ และพืชพันธุ์ดี จากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบมูลค่าการจำหน่ายสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพของเกษตรกร ระหว่าง ปี 2563 – 2564 ในภาพรวม พบว่า ปี 2563 เกษตรกรมีมูลค่าจากการจำหน่ายสิ้นค้าเกษตรกรชีวภาพ จำนวน 30,624.57 บาทต่อครัวเรือน ขณะที่ปี 2564 มีมูลค่าการจำหน่าย จำนวน 38,416.67 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.44 หรือเพิ่มขึ้นมูลค่า 7,792.10 บาทต่อครัวเรือน

มูลค่าการจำหน่ายพืชสมุนไพร พบว่า ปี 2563 มีมูลค่าการจำหน่ายพืชสมุนไพร จำนวน 22,485.71 บาทต่อครัวเรือน ปี 2564 มีมูลค่าการจำหน่ายพืชสมุนไพร จำนวน 28,674.62 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.52 หรือเพิ่มขึ้นมูลค่า 6,188.91 บาทต่อครัวเรือน

มูลค่าการจำหน่ายแมลงเศรษฐกิจ ปี 2563 มีมูลค่าการจำหน่ายแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 5,793.94 บาทต่อครัวเรือน ปี 2564 มีมูลค่าการจำหน่ายแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 6,366.67 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.88 หรือเพิ่มขึ้นมูลค่า 572.73 บาทต่อครัวเรือน

มูลค่าการจำหน่ายพืชพันธุ์ดี ปี 2563 มีมูลค่าการจำหน่ายพืชพันธุ์ดี จำนวน 2,344.92 บาทต่อครัวเรือน ปี 2564 มีมูลค่าการจำหน่ายพืชสมุนไพร จำนวน 3,375.38 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 43.94 หรือเพิ่มขึ้นมูลค่า 1,030.46 บาทต่อครัวเรือน

เมื่อเกษตรกรได้รับการอบรมและนำความรู้ไปใช้โดยเฉพาะความรู้เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรและการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจในสภาพอากาศที่เหมาะสม บางรายจึงเพิ่มปริมาณการผลิต ทำให้มีผลผลิตเพิ่มมากขึ้นและสามารถจำหน่ายได้มากขึ้น ด้านพืชพันธุ์ดี เกษตรกรได้รับพันธุ์พืชพันธุ์ดี เช่น พืชผักและไม้ผล เช่น มะนาว มะละกอ และฝรั่ง ทำให้สามารถเก็บผลผลิตได้มากขึ้น โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าพันธุ์พืชที่ได้รับมีคุณภาพดี ให้ผลผลิตดี สามารถขยายพันธุ์ต่อไปได้ ทำให้มีผลผลิตตลอดปี (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 มูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพ

สินค้า	มูลค่าการจำหน่าย (บาทต่อครัวเรือน)		มูลค่าการเปลี่ยนแปลง (+ เพิ่ม, - ลด)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ปี 2563	ปี 2564		
1. สมุนไพร	22,485.71	28,674.62	6,188.91	27.52
2. แมลงเศรษฐกิจ	5,793.94	6,366.67	572.73	9.88
3. พืชพันธุ์ดี	2,344.92	3,375.38	1,030.46	43.94
รวม	30,624.57	38,416.67	7,792.10	25.44

ที่มา : จากการสำรวจ

2.2) มูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรที่เกิดจากการนำผลผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพมาแปรรูป เนื่องจากโครงการถ่ายทอดความรู้ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ ทำให้มีทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้น และช่วยสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกรต่อไปได้ โดยพบว่า ในปี 2564 เกษตรกรสามารถผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ มีมูลค่ารวม 11,173.17 บาทต่อครัวเรือน จำแนกได้ดังนี้

(1) ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากสมุนไพร เช่น สมุนไพรอบแห้ง เครื่องดื่มสำเร็จรูปจากสมุนไพร สเปรย์ป้องกันยุงกัด ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดตัว แชมพู และเจลล้างมือ มีมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเฉลี่ย 4,929.17 บาทต่อครัวเรือน

(2) ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากแมลงเศรษฐกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่จะนิยมแปรรูปแมลงเศรษฐกิจเป็นอาหาร เช่น น้ำพริกจิ้งหรีด ข้าวเกรียบจิ้งหรีด และจิ้งหรีดทอดปรุงรส มีมูลค่าการจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์จากแมลงเศรษฐกิจเฉลี่ย 6,244 บาทต่อครัวเรือน โดยเกษตรกรมีแนวคิดที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากช่วยทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงกระแสด้านความต้องการบริโภคในปัจจุบันที่มีการใส่ใจดูแลสุขภาพ ทำให้เกิดความต้องการบริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในกลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพมากขึ้น เกษตรกรจึงเห็นโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

3) การลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือน

การนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 ไปใช้ประโยชน์ นอกจากจะทำให้เกษตรกรสามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพได้มากขึ้นแล้ว ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการที่เกษตรกรสามารถผลิตใช้เองในครัวเรือนได้ จากการสำรวจพบว่า ในปี 2564 เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพและผลิตภัณฑ์ มูลค่าเฉลี่ย 11,358.61 บาทต่อครัวเรือน ลดลงจากปี 2563 ที่มีมูลค่าเฉลี่ย 19,361.63 บาทต่อครัวเรือน ลดลงร้อยละ 41.33 หรือมีมูลค่าลดลง 8,003.02 บาทต่อครัวเรือน

โดยสินค้าเกษตรชีวภาพที่เกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายได้มากที่สุด คือ สมุนไพร ลดลงจากปี 2563 มูลค่า 3,710.26 บาทต่อครัวเรือน หรือลดลงร้อยละ 42.89 รองลงมา พืชพันธุ์ดี ลดลงจากปี 2563 มูลค่า 3,278.02 บาทต่อครัวเรือน หรือลดลงร้อยละ 47.33 และแมลงเศรษฐกิจ ลดลงจากปี 2563 มูลค่า 1,014.74 บาทต่อครัวเรือนหรือลดลงร้อยละ 26.81

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรสามารถนำผลผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพที่ผลิตเองมาใช้ได้มากขึ้น ทั้งจากสมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ และพืชพันธุ์ดี จากคุณภาพมาตรฐานด้านความปลอดภัย และการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ที่ได้รับการส่งเสริมความรู้จากโครงการ นอกจากนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และสามารถนำมาใช้เองในครัวเรือน จึงช่วยลดค่าใช้จ่ายให้เกษตรกรได้ โดยเฉพาะการทำสมุนไพรอบแห้ง เช่น ฟ้ายะลวยโจร ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่ประชาชนและผู้บริโภคให้ความสนใจกับสมุนไพรอบแห้งเพื่อนำมารับประทานโดยเชื่อว่าสามารถป้องกันการติดเชื้อไวรัสดังกล่าวได้ ทำให้ราคาสมุนไพรอบแห้งในท้องตลาดสูงขึ้นอย่างมาก เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ จึงนำผลผลิตมาทานเองในครัวเรือน ช่วยลดรายจ่ายและยังเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนอีกด้วย (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 การลดค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือน

สินค้า	ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)		มูลค่าการเปลี่ยนแปลง (+ เพิ่ม, - ลด)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ปี 2563	ปี 2564		
1. สมุนไพร	8,651.03	4,940.77	- 3,710.26	- 42.89
2. แมลงเศรษฐกิจ	3,784.38	2,769.64	- 1,014.74	- 26.81
3. พืชพันธุ์ดี	6,926.22	3,648.20	- 3,278.02	- 47.33
รวม	19,361.63	11,358.61	- 8,003.02	- 41.33

ที่มา : จากการสำรวจ

ผลจากการดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 และการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่งผลด้านเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการผลิต การจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพของเกษตรกร รวมถึงการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพ เนื่องจากเกษตรกรนำผลผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพที่ผลิตได้มาใช้เองในครัวเรือนมากขึ้น นอกจากนี้ การนำความรู้ที่ได้รับในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรไปใช้ ส่งผลให้เกษตรกรสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปจำหน่ายและใช้เองในครัวเรือน เป็นการลดค่าใช้จ่าย และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับครัวเรือนเกษตรกรได้ (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจของโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

รายการ	หน่วยนับ	มูลค่า ปี 2563	มูลค่า ปี 2564	การเปลี่ยนแปลง (+ เพิ่ม, - ลด)	ร้อยละ
1. มูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ	ล้านบาท	32.0540	40.0697	8.0157	25.01
2. มูลค่าการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพ	บาท/ ครัวเรือน	30,624.57	38,416.67	7,792.10	25.44
3. การลดค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือน	บาท/ ครัวเรือน	19,361.63	11,358.61	- 8,003.02	- 41.33

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.4 ด้านสังคม

นอกจากการกำหนดเป้าหมายระดับแผนของแผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ซึ่งได้แก่ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยอัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3 ยังมีการกำหนดอีก 1 เป้าหมาย ได้แก่ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น โดยค่าเป้าหมาย คือ มีจำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและขนาดเล็กและผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ โดยไม่ได้กำหนดเป้าหมายจำนวนตำบล หรือจำนวนวิสาหกิจ ซึ่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ จะสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าจากฐานทรัพยากรทางชีวภาพ นำไปสู่การสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การสำรวจแหล่งทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นที่สามารถนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ การสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร การประเมินความต้องการตลาดและการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับจัดตั้งและบริหารจัดการวิสาหกิจการเกษตร

สำหรับสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปี 2564 พบว่า ในช่วงปี 2561 – 2564 มีการส่งเสริมกลุ่มกิจการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีชุมชนที่จัดตั้งเป็นวิสาหกิจแล้ว 123 ชุมชน โดยในปี 2564 ส่งเสริมได้ 17 วิสาหกิจ ใน 15 ตำบล ลดลงจากปี 2563 ที่ส่งเสริมได้ 28 วิสาหกิจ ใน 25 ตำบล อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

4.5 ความพึงพอใจ

4.5.1 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการในระดับพื้นที่ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการภาพรวมในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.36 รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.19)

1) ด้านการผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพดี เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.36 โดยร้อยละ 52.00 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 40.00 มีความพึงพอใจในระดับมาก และร้อยละ 8.00 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากในบางพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ จึงเป็นอุปสรรคทำให้การผลิตปัจจัยการผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

2) ด้านการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.43 โดยร้อยละ 52.38 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 38.10 มีความพึงพอใจระดับมาก และร้อยละ 9.52 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง เนื่องจากการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เป็นการรวมตัวเกษตรกรจำนวนมาก ทำให้มีความกังวลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3) ด้านการรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.38 โดยร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 37.50 มีความพึงพอใจระดับมาก และร้อยละ 12.50 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง เนื่องจากการรวมกลุ่มเกษตรกรในบางพื้นที่ทำได้ยาก โดยเกษตรกรมีข้อจำกัดและไม่สะดวกในการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เกษตรกรบางรายมีอายุมาก อีกทั้งบางพื้นที่เกษตรกรทำกิจกรรมการเกษตรแตกต่างกัน

4) ด้านการส่งมอบปัจจัยการผลิต เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.33 โดยร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 33.33 มีความพึงพอใจระดับมาก และร้อยละ 16.67 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง เนื่องจากหน่วยงานไม่มีงบประมาณสำหรับดำเนินการส่งมอบหรือกระจายปัจจัยการผลิต (พืชพันธุ์ดี) ทำให้การส่งมอบพืชพันธุ์ดีไม่ครอบคลุมเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ขยายพันธุ์พืช

5) ด้านความพร้อมของสถานที่ในการผลิตปัจจัยการผลิต เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่คะแนนเฉลี่ย 3.90 โดยร้อยละ 70.00 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 20.00 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง และร้อยละ 10.00 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด เนื่องจากบางพื้นที่หรือบางหน่วยงาน มีสถานที่ปฏิบัติงานที่ชำรุดและยังไม่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม เช่น บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

6) ด้านการตรวจสอบ/ควบคุมคุณภาพของปัจจัยการผลิต เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.50 โดยร้อยละ 66.67 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 25.00 มีความพึงพอใจระดับมาก และร้อยละ 8.33 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง เนื่องจากเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการที่กำหนด อีกทั้ง หน่วยงานได้รับการพัฒนาห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจรับรองคุณภาพของปัจจัยการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานเพิ่มขึ้น ทำให้ตรวจสอบ/ควบคุมคุณภาพปัจจัยการผลิตบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

7) ด้านการจัดทำจุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.40 โดยร้อยละ 50.00 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 40.00 มีความพึงพอใจระดับมาก และร้อยละ 10.00 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้ตามแผนปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.19 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพดี	52.00	40.00	8.00	0.00	0.00	4.36	มากที่สุด
2. การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร	52.38	38.10	9.52	0.00	0.00	4.43	มากที่สุด
3. การรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย	50.00	37.50	12.50	0.00	0.00	4.38	มากที่สุด
4. การส่งมอบปัจจัยการผลิต	50.00	33.33	16.67	0.00	0.00	4.33	มากที่สุด
5. ความพร้อมของสถานที่ในการผลิตปัจจัยการผลิต	10.00	70.00	20.00	0.00	0.00	3.90	มาก
6. การตรวจสอบ/ควบคุมคุณภาพของปัจจัยการผลิต	66.67	25.00	8.33	0.00	0.00	4.50	มากที่สุด
7. การจัดทำจุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้	50.00	40.00	10.00	0.00	0.00	4.40	มากที่สุด
เฉลี่ย	49.12	39.82	11.06	0.00	0.00	4.36	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5.2 ความพึงพอใจของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจต่อโครงการภาพรวมในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.44 รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.20)

1) ด้านหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.57 โดยร้อยละ 63.89 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 30.10 พึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 5.23 พึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 0.52 และ 0.26 พึงพอใจระดับน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการในระดับพื้นที่ชี้แจงรายละเอียด กิจกรรม เป้าหมายโครงการชัดเจน และเปิดโอกาสให้เกษตรกรซักถามในประเด็นที่สงสัย

2) ด้านหลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.52 โดยร้อยละ 61.02 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 30.21 พึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 8.17 พึงพอใจระดับปานกลาง และร้อยละ 0.60 พึงพอใจในระดับน้อย โดยเกษตรกรส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ เป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร และสามารถพัฒนาเป็นรายได้หลักให้กับครัวเรือนได้

3) ด้านการรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.23 โดยร้อยละ 52.61 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 25.44 มีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 16.47 พึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 3.76 และ 1.73 พึงพอใจในระดับน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย แต่เกษตรกรบางรายก็มีข้อจำกัดทำให้ไม่สะดวกในการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น บางรายมีอายุมาก อีกทั้งการหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4) ด้านคุณภาพของปัจจัยการผลิต เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.36 โดยร้อยละ 51.95 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 34.20 มีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 12.55 พึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 0.87 และ 0.43 พึงพอใจในระดับน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าพันธุ์พืชที่ได้รับมีคุณภาพดี ให้ผลผลิตดี สามารถขยายพันธุ์ต่อไปได้ ทำให้มีผลผลิตสำหรับบริโภคเองและเหลือไปจำหน่ายได้ตลอดปี

5) ด้านจุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้ เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.49 โดยร้อยละ 61.80 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 28.46 พึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 7.49 พึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 1.50 และ 0.75 พึงพอใจในระดับน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจต่อจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม มีเกษตรกรบางรายให้ความเห็นว่า ที่ตั้งของจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้อยู่ห่างไกล ทำให้ไม่สะดวกเดินทาง

6) ด้านการตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.42 โดยร้อยละ 61.71 มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 24.50 มีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 9.54 พึงพอใจระดับปานกลาง ร้อยละ 3.20 และ 1.36 พึงพอใจในระดับน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ เนื่องจากในบางพื้นที่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการไม่ได้ไปติดตาม ตรวจเยี่ยมหรือให้คำแนะนำแก่เกษตรกรถึงการนำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการไปใช้ประโยชน์ ทำให้เกษตรกรไม่ได้รายงานปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำความรู้และปัจจัยการผลิตไปใช้

ตารางที่ 4.20 ความพึงพอใจของเกษตรกร

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. หลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ	63.89	30.10	5.23	0.52	0.26	4.57	มากที่สุด
2. หลักสูตรการถ่ายทอดความรู้	61.02	30.21	8.17	0.60	0.00	4.52	มากที่สุด
3. การรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย	52.61	25.44	16.47	3.76	1.73	4.23	มากที่สุด
4. คุณภาพของปัจจัยการผลิต	51.95	34.20	12.55	0.87	0.43	4.36	มากที่สุด
5. จุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้	61.80	28.46	7.49	1.50	0.75	4.49	มากที่สุด
6. การตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่	61.71	24.50	9.54	3.20	1.36	4.42	มากที่สุด
เฉลี่ย	59.23	28.49	9.77	1.80	0.78	4.44	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.6 ผลสัมฤทธิ์

การประเมินผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมจากการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 เป็นการพิจารณาผลสำเร็จตามตัวชี้วัดในการประเมินผลโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล จากการใช้รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) ซึ่งพิจารณาจากตัวชี้วัดในประเด็นผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ในภาพรวมมีทั้งหมด 26 ตัวชี้วัด พบว่า มีตัวชี้วัดที่ผ่านการประเมินผลจำนวน 24 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 92.31 ซึ่งสรุปได้ว่าการดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับดีมาก โดยจำแนกตามประเด็น ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.21)

4.6.1 ผลผลิต พิจารณาแต่ละตัวชี้วัดโดยเปรียบเทียบผลที่ได้กับเกณฑ์การประเมินผล พบว่า มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 15 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 17 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 88.24 หรือระดับดี โดยตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล ได้แก่ 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 2) เกษตรกรได้รับการอบรม 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการได้รับการพัฒนาความรู้ 4) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต 5) จำนวนพืชพันธุ์ที่ผลิตได้ 6) จำนวนสัตว์พันธุ์ที่ผลิตได้ 7) จำนวนสัตว์น้ำพันธุ์ที่ผลิตได้ 8) จำนวนเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐาน 9) จำนวนจุดเรียนรู้การผลิตสมุนไพร 10) จำนวนจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร 11) จำนวนแปลงขยายพันธุ์สมุนไพร 12) จำนวนแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ 13) ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าเรียนรู้ที่จุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ 14) จำนวนกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย และ 15) ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย

สำหรับอีก 2 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ผลิตได้ 1) ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย และ 2) ชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลัก มีจำนวนต่ำกว่าเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินผล เนื่องจากในปี 2564 ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ทั้งภัยแล้งและน้ำท่วม ทำให้แปลงผลิตข้าวของโครงการเสียหาย ส่งผลให้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีต่ำกว่าเป้าหมาย

4.6.2 ผลลัพธ์ พิจารณาแต่ละตัวชี้วัดโดยเปรียบเทียบผลที่ได้กับเกณฑ์การประเมินผล พบว่า มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 9 ตัวชี้วัด ครอบคลุมเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 100.00 หรือระดับดีมาก โดยตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล ได้แก่ 1) ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ 2) ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ 3) จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูปที่เกษตรกรสามารถพัฒนาได้ 4) มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพเพิ่มขึ้นจากปี 2563 5) อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 6) มูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 7) ค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือน ลดลงจากปี 2563 8) จำนวนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 9) ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการและเกษตรกรอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ตารางที่ 4.21 ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

ตัวชี้วัด	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
1. ผลผลิต (Outputs)		
- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	4,651 ราย	ผ่าน
- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม	4,651 ราย	ผ่าน
- จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนา	140 ราย	ผ่าน
- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับปัจจัย	เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน
- จำนวนพืชพันธุ์ดีที่ผลิตได้	9,115,655 ต้น	ผ่าน
- จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ผลิตได้	78,677 ต้น	ไม่ผ่าน
- จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลักที่ผลิตได้	2,525 ต้น	ไม่ผ่าน
- จำนวนสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้	275,404 ตัว	ผ่าน
- จำนวนสัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ผลิตได้	12 ชนิดพันธุ์	ผ่าน
- จำนวนเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐาน	10,882 ตัวอย่าง	ผ่าน
- จำนวนจุดเรียนรู้การผลิตสมุนไพร	40 จุด	ผ่าน
- จำนวนจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร	40 จุด	ผ่าน
- จำนวนแปลงขยายพันธุ์สมุนไพร	40 จุด	ผ่าน
- เกษตรกรเข้าเรียนรู้ที่จุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้	ร้อยละ 92.31	ผ่าน
- จำนวนแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ	16 แปลง	ผ่าน
- จำนวนกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย	3 กลุ่ม	ผ่าน
- เกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย	ร้อยละ 88.19	ผ่าน
ภาพรวมผลผลิต 17 ตัวชี้วัด	ผ่าน 15 ตัวชี้วัด	(ร้อยละ 88.24 หรือระดับดี)
2. ผลลัพธ์ (Outcomes)		
- ร้อยละของเกษตรกรนำความรู้ไปใช้	ร้อยละ 82.03	ผ่าน
- ร้อยละของเกษตรกรนำปัจจัยไปใช้	ร้อยละ 98.28	ผ่าน
- จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูป	มากกว่า 1 ผลิตภัณฑ์	ผ่าน
- มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ	เพิ่มขึ้นจากปี 2563	ผ่าน
- อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ	เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.01	ผ่าน
- มูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพและผลิตภัณฑ์	เพิ่มขึ้นจากปี 2563	ผ่าน
- ค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เอง	ลดลงจากปี 2563	ผ่าน
ในครัวเรือน		

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
- จำนวนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	มากกว่า 1 วิสาหกิจ ใน 1 ตำบล	ผ่าน
- ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินงาน	ระดับมากที่สุด	ผ่าน
ภาพรวมผลลัพธ์ 9 ตัวชี้วัด	ผ่าน 9 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 100.00 หรือระดับดีมาก)	
ผลสัมฤทธิ์ 26 ตัวชี้วัด	ผ่าน 24 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 92.31 หรือระดับดีมาก)	

ที่มา: จากการสำรวจ

สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล จากผลการประเมินผลโครงการสำคัญ ภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) สรุปผลมีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล จำนวน 36 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 39 ตัวชี้วัด รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.22)

1) ผลประเมินด้านปัจจัยนำเข้า สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินผล 4 ตัวชี้วัด จาก 5 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลได้แก่ 1) ความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร 2) หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ 3) หลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ และ 4) ปัจจัยการผลิตที่สนับสนุน มีเพียงตัวชี้วัดด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล เนื่องจากมีการเบิกจ่ายร้อยละ 91.22 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

2) ผลประเมินด้านกิจกรรม สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนช่องทางที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ การกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ ระดับความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ จำนวนครั้ง การอบรมเกษตรกร จำนวนครั้งการประชุม/ประสานเครือข่ายเกษตรกร การจัดทำจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ ชนิดปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้ และจำนวนครั้งการตรวจรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืช ผลการประเมินพบว่า สามารถทำได้ตามเป้าหมาย

3) ผลประเมินด้านผลผลิต สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินผล 15 ตัวชี้วัด จาก 17 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินได้แก่ 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 2) เกษตรกรได้รับการอบรม 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการได้รับการพัฒนาความรู้ 4) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต 5) จำนวนพืชพันธุ์ดีที่ผลิตได้ 6) จำนวนสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้ 7) จำนวนสัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ผลิตได้ 8) จำนวนเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐาน 9) จำนวนจุดเรียนรู้การผลิตสมุนไพร 10) จำนวนจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร 11) จำนวนแปลงขยายพันธุ์สมุนไพร 12) จำนวนแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ 13) ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าเรียนรู้ที่จุดเรียนรู้ และแปลงเรียนรู้ 14) จำนวนกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย และ 15) ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย

4) ผลประเมินด้านผลลัพธ์ สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 9 ตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูป มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพเพิ่มขึ้นจากปี 2563 อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 มูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 มูลค่าของค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตได้เองและนำมาใช้ในครัวเรือน ลดลงจากปี 2563 จำนวนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับมากขึ้นไป ผลการประเมินพบว่า สามารถทำได้ตามเป้าหมาย

ตารางที่ 4.22 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs)				
1.1 งบประมาณ	- ร้อยละของงบประมาณที่เบิกจ่าย - ร้อยละของหน่วยงานในพื้นที่ที่ได้รับงบประมาณทันเวลาตามแผนฯ	ร้อยละ 100 ร้อยละ 100	ร้อยละ 91.22 ร้อยละ 100	ไม่ผ่าน ผ่าน
1.2 หน่วยงาน	- จำนวนหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ	5 หน่วยงาน	5 หน่วยงาน	ผ่าน
1.3 หลักสูตร	- จำนวนหลักสูตรที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย	เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน
1.4 ปัจจัยการผลิต	- ชนิดของปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนในโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย	เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน
รวม	5 ตัวชี้วัด	ผ่าน 4 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 80.00)		
2. กิจกรรม (Activities)				
2.1 การประชาสัมพันธ์โครงการ	- จำนวนช่องทางที่ใช้ประชาสัมพันธ์โครงการ	ไม่น้อยกว่า 1 ช่องทาง	มากกว่า 1 ช่องทาง	ผ่าน
2.2 การรับสมัครเกษตรกร	- มีการกำหนดหลักเกณฑ์ - ระดับความเหมาะสมของหลักเกณฑ์	มีหลักเกณฑ์ ระดับมากขึ้นไป	มีหลักเกณฑ์ ระดับมากที่สุด	ผ่าน ผ่าน
2.3 การอบรม	- จำนวนครั้งการอบรมเกษตรกร - จำนวนครั้งการอบรมเจ้าหน้าที่	เท่ากับเป้าหมาย เท่ากับเป้าหมาย	เท่ากับเป้าหมาย เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน ผ่าน
2.4 การสร้างเครือข่าย	- จำนวนครั้งการประสานเครือข่าย	ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง	2 ครั้ง	ผ่าน
2.5 การจัดทำจุด/แปลงเรียนรู้	- หน่วยงานในพื้นที่จัดทำจุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้ได้ตามแผนฯ - ระดับความเหมาะสมของหลักเกณฑ์	ร้อยละ 100 ระดับมากขึ้นไป	ร้อยละ 100 ระดับมากที่สุด	ผ่าน ผ่าน
2.6 การผลิตปัจจัย	- ชนิดของปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้	เท่ากับเป้าหมาย	เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน
2.7 การตรวจรับรองคุณภาพ	- จำนวนครั้งการตรวจรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์	เท่ากับเป้าหมาย	เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน
รวม	8 ตัวชี้วัด	ผ่าน 8 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 100.00)		

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
3. ผลผลิต (Outputs)				
3.1 การเข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	4,050 ราย	4,651 ราย	ผ่าน
3.2 การได้รับการอบรม	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม	4,050 ราย	4,651 ราย	ผ่าน
	- จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนา	140 ราย	140 ราย	ผ่าน
3.3 การผลิตและ สนับสนุนปัจจัย	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับปัจจัย	เท่ากับเป้าหมาย	เท่ากับเป้าหมาย	ผ่าน
	- จำนวนพืชพันธุ์ที่ผลิตได้	8,976,900 ต้น	9,115,655 ต้น	ผ่าน
	- จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ที่ผลิตได้	86,000 ต้น	62,944 ต้น	ไม่ผ่าน
	- จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและ ชั้นพันธุ์หลักที่ผลิตได้	3,030 ต้น	2,225 ต้น	ไม่ผ่าน
	- จำนวนสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้	231,500 ตัว	275,404 ตัว	ผ่าน
	- จำนวนสัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ผลิตได้	12 ชนิดพันธุ์	12 ชนิดพันธุ์	ผ่าน
3.4 การตรวจสอบรับรอง มาตรฐานเมล็ดพันธุ์พืช	- จำนวนเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับการ ตรวจสอบมาตรฐาน	2,500 ตัวอย่าง	10,882 ตัวอย่าง	ผ่าน
3.5 จุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้	- จำนวนจุดเรียนรู้การผลิตสมุนไพร	40 จุด	40 จุด	ผ่าน
	- จำนวนจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร	40 จุด	40 จุด	ผ่าน
	- จำนวนแปลงขยายพันธุ์สมุนไพร	40 จุด	40 จุด	ผ่าน
	- เกษตรกรเข้าเรียนรู้ที่จุดเรียนรู้/ แปลงเรียนรู้	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70	ร้อยละ 92.31	ผ่าน
	- จำนวนแปลงเรียนรู้แปลงเศรษฐกิจ	16 แปลง	16 แปลง	ผ่าน
3.6 การรวมกลุ่ม เชื่อมโยงเครือข่าย	- จำนวนกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย	ไม่น้อยกว่า 2 กลุ่ม	3 กลุ่ม	ผ่าน
	- เกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มเชื่อมโยง เครือข่าย	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70	ร้อยละ 88.19	ผ่าน
รวม	17 ตัวชี้วัด	ผ่าน 15 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 88.24)		
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)				
4.1 การใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรนำความรู้ไปใช้	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70	ร้อยละ 82.03	ผ่าน
	- ร้อยละของเกษตรกรนำไปใช้	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70	ร้อยละ 98.28	ผ่าน
4.2 การสร้างมูลค่าเพิ่ม/ พัฒนาผลิตภัณฑ์	- จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูป	อย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์	มากกว่า 1 ผลิตภัณฑ์	ผ่าน
4.3 ด้านเศรษฐกิจ	- มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ	เพิ่มขึ้นจากปี 2563	เพิ่มขึ้นจากปี 2563	ผ่าน
	- อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่า สินค้าเกษตรชีวภาพ	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 3	เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.01	ผ่าน

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
4.4 ด้านสังคม	- มูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพและผลิตภัณฑ์	เพิ่มขึ้นจากปี 2563	เพิ่มขึ้นจากปี 2563	ผ่าน
	- ค่าใช้จ่ายการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือน	ลดลงจากปี 2563	ลดลงจากปี 2563	ผ่าน
	- จำนวนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1 ตำบล 1 วิสาหกิจ	มากกว่า 1 วิสาหกิจ ใน 1 ตำบล	ผ่าน
5. ความพึงพอใจ	- ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินงาน	ระดับมากขึ้นไป	ระดับมากที่สุด	ผ่าน
รวม	9 ตัวชี้วัด	ผ่าน 9 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 100.00)		
รวมทั้งหมด	39 ตัวชี้วัด	ผ่าน 36 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 92.31 (ระดับดีมาก)		

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ส่งเสริมการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย ได้แก่ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัวร้อยละ 3 โดยการประเมินครั้งนี้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) สรุปผลการประเมิน ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 ผลการประเมินผล

โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564 มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมดำเนินการรวม 5 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมวิชาการเกษตร และกรมปศุสัตว์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 1,226.1877 ล้านบาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ 1,118.4763 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.22 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

ผลผลิตจากการดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนฯ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 4,651 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.84 ของเป้าหมาย ด้านการถ่ายทอดความรู้เกษตรกรและพัฒนาเจ้าหน้าที่ ดำเนินการได้ 4,791 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.34 ของเป้าหมาย จำแนกเป็น ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร 4,651 ราย คิดเป็นร้อยละ 114.84 ของเป้าหมาย และพัฒนาองค์ความรู้เจ้าหน้าที่ 140 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

การผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพดี จำแนกเป็น 4 ชนิด ได้แก่ พืชพันธุ์ดี เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี สัตว์พันธุ์ดี และสัตว์น้ำพันธุ์ดี โดยผลิตพืชพันธุ์ดี 9,115,655 ต้น คิดเป็นร้อยละ 101.55 ของเป้าหมาย และสนับสนุนพืชพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ครอบคลุมตามเป้าหมาย 2,851 ราย ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี แบ่งเป็น เมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลัก 2,225 ตัน และเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย 62,944 ตัน คิดเป็นร้อยละ 73.43 และร้อยละ 73.19 ของเป้าหมาย ผลิตสัตว์พันธุ์ดีได้ 275,404 ตัว คิดเป็นร้อยละ 118.97 ของเป้าหมาย และผลิตสัตว์น้ำพันธุ์ดี 12 ชนิดพันธุ์ ครอบคลุมเป้าหมาย

ด้านการตรวจรับรองคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืช โครงการสามารถตรวจสอบรับรองคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืชตามมาตรฐานสากล 10,882 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 435.28 ของเป้าหมาย สำหรับการจัดทำจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ ดำเนินการครบตามเป้าหมาย จำแนกเป็นจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร และพัฒนาแปลงขยายพันธุ์สมุนไพร 100 จุด และแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ 16 แปลง โดยเกษตรกรร้อยละ 92.31 เคยไปศึกษาดูงาน และใช้บริการที่จุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ดังกล่าวแล้ว

ด้านการรวมกลุ่ม โครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มและเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดได้ จำนวน 3 กลุ่ม/เครือข่าย ตามลักษณะกิจกรรมโครงการ ได้แก่ เครือข่ายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และจำหน่ายสมุนไพร เครือข่ายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ และเครือข่ายการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเกษตรกรร้อยละ 88.19 เข้าร่วมกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

1) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรร้อยละ 82.03 นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมและศึกษาดูงานไปปฏิบัติตามลักษณะของกิจกรรมการเกษตรของตนเอง อีกร้อยละ 17.97 ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ เนื่องจากบางพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม หรือขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตร และเกษตรกรบางรายไม่มีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมทางการเกษตรเพิ่มเติม สำหรับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตามกิจกรรมการเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.60 นำความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืชไปใช้ เช่น การเพาะเมล็ดพืชผักสวนครัว การปักชำ การเสียบยอด การทาบกิ่ง และการคัดเลือกพันธุ์ที่สมบูรณ์ เกษตรกรร้อยละ 77.63 นำความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจไปใช้ เช่น การปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยวสมุนไพร การลดใช้สารเคมีและการกำจัดโรค/ศัตรูพืช การเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ การให้อาหารและทำความสะอาดสถานที่เลี้ยง และเกษตรกรร้อยละ 31.26 นำความรู้ด้านการเพิ่มมูลค่าไปใช้ โดยแปรรูปสินค้าเกษตรชีวภาพเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือน และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรได้

2) การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ เกษตรกรร้อยละ 98.28 นำปัจจัยการผลิตที่ได้รับ ได้แก่ ต้นกล้าพันธุ์พืชผักพันธุ์ดีและพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดีไปปลูกแล้ว อีกร้อยละ 1.72 ไม่ได้นำปัจจัยการผลิตไปใช้ เนื่องจากบางพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม ขาดแคลนแหล่งน้ำ เกษตรกรบางรายไม่มีพื้นที่ปลูก และบางรายเก็บพันธุ์พืชที่ได้รับไว้นานจนพันธุ์พืชเกิดความเสียหาย โดยเกษตรกรร้อยละ 98.69 นำปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปปลูกเอง โดยปลูกบริเวณพื้นที่รอบบ้าน เนื่องจากได้รับพันธุ์พืชจำนวนไม่มากนัก ที่เหลือร้อยละ 1.31 ไม่ได้นำพันธุ์พืชไปใช้เอง โดยนำไปแจกเพื่อนบ้านญาติ หรือคนรู้จัก เนื่องจากได้รับพันธุ์พืชไม่ตรงกับความต้องการ

3) การสร้างมูลค่าเพิ่มและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและนำความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตไปใช้ สามารถแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้มากกว่า 1 ผลิตภัณฑ์ จำแนกเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากสมุนไพร เช่น สมุนไพรอบแห้ง เครื่องดื่มสำเร็จรูปจากสมุนไพร และผลิตภัณฑ์สมุนไพรอื่น ๆ เช่น สเปรย์ป้องกันยุงกัด ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดตัว แชมพู และเจลล้างมือ ส่วนการแปรรูปจากแมลงเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะนิยมแปรรูปเป็นอาหาร เช่น น้ำพริกจิ้งหรีด ข้าวเกรียบจิ้งหรีด และจิ้งหรีดทอดปรุงรส ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และช่วยลดรายจ่ายให้เกษตรกรในการซื้อผลิตภัณฑ์อีกด้วย

4) ด้านเศรษฐกิจ

สำหรับมูลค่าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ โดยมูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วย สมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ และพืชพันธุ์ดี อาทิ ขมิ้นชัน ขิง ไพล ฟ้าทะลายโจร

ฝั่งโพรง ชั้นโรง จิ้งหรีด พืชผัก และไม้ผล เป็นต้น จากการสำรวจข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในปี 2564 มีมูลค่ารวม 40,069,692.29 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีมูลค่ารวม 32,054,086.87 บาท หรือมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.01 ทั้งนี้ หากเทียบกับเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ขยายตัวมากกว่าค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 3

ด้านมูลค่าการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพ เกษตรกรมีมูลค่าจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรชีวภาพ ในปี 2564 มูลค่าเฉลี่ย 38,416.67 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีมูลค่าเฉลี่ย 30,624.57 บาทต่อครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.44 เนื่องจากการนำความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร และแมลงเศรษฐกิจมาปรับใช้ในพื้นที่ตนเอง บางรายจึงเพิ่มปริมาณการผลิต ทำให้ได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้นและจำหน่ายได้มากขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรได้รับพันธุ์พืชที่มีคุณภาพดี ให้ผลผลิตดี สามารถขยายพันธุ์ต่อไปได้ ทำให้มีผลผลิตตลอดทั้งปี สำหรับมูลค่าจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พบว่า เกษตรกรสามารถผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ มูลค่ารวม 11,173.17 บาทต่อครัวเรือน จำแนกเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากสมุนไพร มีมูลค่าเฉลี่ย 4,929.17 บาทต่อครัวเรือน และผลิตภัณฑ์จากแมลงเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่นิยมแปรรูปเป็นอาหาร เช่น น้ำพริกจิ้งหรีด ข้าวเกรียบจิ้งหรีด และจิ้งหรีดทอดปรุงรส มีมูลค่าเฉลี่ย 6,244 บาทต่อครัวเรือน โดยเกษตรกร มีแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้ง ความต้องการบริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในกลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพที่มากขึ้น เกษตรกรจึงเห็นโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

สำหรับการลดค่าใช้จ่ายสินค้าเกษตรชีวภาพจากการผลิตใช้เองในครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ในปี 2564 เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายจากการซื้อสินค้าเกษตรชีวภาพและผลิตภัณฑ์ มูลค่าเฉลี่ย 11,358.61 บาทต่อครัวเรือน ลดลงจากปี 2563 ที่มีมูลค่าเฉลี่ย 19,361.63 บาทต่อครัวเรือน หรือลดลงร้อยละ 41.33 เนื่องจากเกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพและนำผลผลิตมาใช้ได้มากขึ้นทั้งจากสมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ และพืชพันธุ์ดี จึงช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ โดยเฉพาะการทำสมุนไพรอบแห้ง ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่ประชาชนและผู้บริโภคให้ความสนใจสมุนไพรอบแห้ง เพื่อนำมารับประทานโดยเชื่อว่าสามารถป้องกันการติดเชื้อไวรัสดังกล่าวได้ ทำให้ราคาสสมุนไพรรอบแห้งสูงขึ้นมา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ จึงนำผลิตภัณฑ์มาทานเองในครัวเรือน ช่วยลดรายจ่ายและยังเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนอีกด้วย

5) ด้านสังคม แผนแม่บทย่อยเกษตรกรชีวภาพมีการกำหนดอีก 1 เป้าหมาย ได้แก่ วิสาหกิจ การเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น โดยค่าเป้าหมาย คือ มีจำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและขนาดเล็กและผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าจากฐานทรัพยากรทางชีวภาพ นำไปสู่การสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน โดยพบว่า ในช่วงปี 2561 – 2564 มีการส่งเสริมกลุ่มกิจการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีชุมชนที่จัดตั้งเป็นวิสาหกิจแล้ว 123 ชุมชน โดยในปี 2564

ส่งเสริมได้ 17 วิสาหกิจ ใน 15 ตำบล ลดลงจากปี 2563 ที่ส่งเสริมได้ 28 วิสาหกิจ ใน 25 ตำบล อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ ทำให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทย่อย เกษตรกรชีวภาพ

6) ความพึงพอใจต่อโครงการ เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.36 (คะแนนเต็ม 5) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในด้านความพร้อมของสถานที่ในการผลิตปัจจัยการผลิต เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากมีสถานที่ปฏิบัติงานที่ชำรุดและยังไม่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม เช่น บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.44 (คะแนนเต็ม 5) และพึงพอใจในแต่ละด้านในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ หลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ การรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย คุณภาพของปัจจัยการผลิต ความพร้อมของจุดเรียนรู้/แปลงเรียนรู้ และการตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่

ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรกรชีวภาพ ปี 2564 ซึ่งพิจารณาจากตัวชี้วัดในประเด็นผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) พบว่า การดำเนินโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรกรชีวภาพ ปี 2564 เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับดีมาก ที่ร้อยละ 92.31

สรุปผลการประเมินผลในภาพรวม มีตัวชี้วัดที่ผ่านการประเมินผล จำนวน 36 ตัวชี้วัด จาก 39 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 92.31 ซึ่งตามเกณฑ์การประเมินผล ถือว่าการดำเนินงานโครงการประสบความสำเร็จในระดับดีมาก โดยสามารถบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยเกษตรกรชีวภาพ ปี 2564 ในด้านสินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้นและมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าฯ ร้อยละ 25.01 ซึ่งขยายตัวมากกว่าค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 3 สำหรับเป้าหมาย วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น ซึ่งการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ อย่างไรก็ตาม วิสาหกิจชุมชนยังคงต้องได้รับการสนับสนุนเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพเศรษฐกิจชุมชน และทำให้วิสาหกิจชุมชนเติบโตเป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพที่เข้มแข็ง

5.1.2 ข้อค้นพบจากการประเมินผล

1) ด้านงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และการได้รับจัดสรรงบประมาณเป็นรายงวด ทำให้โครงการมีการปรับกิจกรรมการดำเนินโครงการ ทั้งนี้ การกำหนดรายการย่อยค่าใช้จ่ายงบประมาณของแต่ละโครงการยังไม่ครอบคลุมรายการที่ต้องดำเนินการ เช่น

1.1) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดส่งพันธุ์พืชให้กับเกษตรกร ส่งผลให้ศูนย์ขยายพันธุ์พืชไม่สามารถส่งมอบให้กับเกษตรกรในพื้นที่ห่างไกลจากศูนย์ฯ ได้ การส่งมอบพันธุ์พืช จึงดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ฯ

1.2) โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดูแลสัตว์น้ำไม่เพียงพอ เนื่องจากราคาอาหารสัตว์น้ำสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กิจกรรมผลิตสัตว์น้ำพันธุ์ดีมีต้นทุนสูง

1.3) โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี และน้ำมันมีราคาสูงขึ้น อีกทั้ง ยังมีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเครื่องจักรกลการเกษตร ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และครุภัณฑ์ทางการเกษตร สำหรับใช้ปฏิบัติงานที่มีสภาพเก่าและชำรุด

2) ด้านเกษตรกรและการถ่ายทอดความรู้

2.1) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการและเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนด

2.2) เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรไปใช้ประโยชน์ ส่งผลให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพใช้เองในครัวเรือน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร อีกทั้งสามารถพัฒนาเป็นรายได้หลักให้กับครัวเรือนเกษตรกรต่อไปได้

3) ด้านสถานที่

3.1) สถานที่ตั้งจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้บางแห่ง อยู่ห่างไกลจากพื้นที่ของเกษตรกร ส่งผลให้เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางไปศึกษาดูงานหรือใช้บริการจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ได้

3.2) สถานที่ปฏิบัติงานในโครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดีไม่พร้อมต่อการดำเนินงาน เนื่องจากบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำชำรุด จึงทำให้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์น้ำ

4) ด้านอื่น ๆ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ เช่น น้ำท่วม และฝนแล้ง ส่งผลให้แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของโครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวและกิจกรรมการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวขั้นพันธุ์ขยายและจำหน่ายภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) ได้ผลผลิตต่ำกว่าเป้าหมาย

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 **ด้านงบประมาณ** การจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ ควรจัดสรรให้ครอบคลุมกิจกรรมหรือรายการย่อยที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามโครงการให้ครบถ้วนและทั่วถึงยิ่งขึ้น ได้แก่

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมการจัดส่งพันธุ์พืชให้เกษตรกรในโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี โดยพิจารณาให้ครอบคลุมพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ขยายพันธุ์พืช

2) กรมประมง ควรจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับราคาอาหารสำหรับเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีแนวโน้มสูงขึ้น รวมถึงงบประมาณสำหรับปรับปรุงบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

3) กรมการข้าว ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการปรับปรุงพื้นที่ป้องกันน้ำท่วม เพื่อให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องจักรกล และครุภัณฑ์การเกษตร

5.2.2 ด้านเกษตรกรและการถ่ายทอดความรู้

1) ควรมีการสำรวจความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ที่กำหนดเป้าหมายการคัดเลือกเกษตรกรเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ในโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพรในระยะต่อไป เพื่อให้ครอบคลุมเกษตรกรที่มีคุณสมบัติ และมีความต้องการเข้ารับการอบรมจากโครงการได้ทั่วถึง

2) ควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้เกษตรกรในด้านธุรกิจการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมด้านการแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจและดึงดูดผู้บริโภค เพื่อต่อยอดในการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกร

3) ควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้เกษตรกรเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การจำหน่ายสินค้าผ่านเพจ Facebook Shopee Lazada เป็นต้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

5.2.3 ด้านสถานที่

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ควรกำหนดให้มีการจัดทำจุดเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ เพิ่มขึ้นมากกว่าจังหวัดละ 1 จุด เพื่อให้เกษตรกรสะดวกในการเดินทางและใช้ประโยชน์จากจุดเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

2) กรมประมง ควรมีการปรับปรุงบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่เสมอ เพื่อเตรียมความพร้อมและสามารถรองรับกิจกรรม/โครงการต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการ

5.2.4 ด้านอื่น ๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานดำเนินการอบรมถ่ายทอดความรู้และพัฒนาเกษตรกรในการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์สินค้าและผลิตภัณฑ์ให้กับเกษตรกร เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์หรือช่องทางออนไลน์ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นการสื่อสารกับผู้บริโภคในวงกว้าง หรือดำเนินการจัดตั้งตลาดเกษตรกร หรือจัดงานแสดงสินค้าทางการเกษตร เพื่อให้โอกาสเกษตรกรนำสินค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มาแสดง และได้พบกับผู้บริโภคโดยตรง ทำให้มีช่องทางในการจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น

2) ควรสนับสนุนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายตามความต้องการของผู้บริโภค และสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถขอสัญลักษณ์การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยให้กับผลิตภัณฑ์

3) กรมการข้าว ควรส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่เป็นพื้นที่
ประสบภัยแล้งหรือน้ำท่วม เพื่อให้โครงการสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีได้ตามปริมาณเป้าหมาย
ที่กำหนด โดยแต่ละพื้นที่ควรบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาสภาพพื้นที่ สถานการณ์น้ำ รวมถึง
การวางแผนการผลิต

บรรณานุกรม

- ณัฐกัณฑ์ พงษ์ณะเรศ, นิภาพร กลิ่นระรื่น และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรสมุนไพร ตำบลหนองหัวแรต อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา. ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2 (หน้า 342 – 349). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2539). การมุ่งผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานเลขาธิการ.
- ธวัชชัย เพ็งพิณิจ, พรทิว พลเวียงพล และพิมพ์ชนก วัตทอง. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [ออนไลน์]. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 51 – 57. เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru/article/view/79313/63386> (วันที่สืบค้นข้อมูล: 18 สิงหาคม 2564).
- บรรเทิง มาแสง. (2546). เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- พิมพ์กัญญา สุวรรณพงศ์. (2561). การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทยท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวไทยเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษา เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018” (หน้า 537 – 547). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พูนลาภ ทิพชาติโยธิน. (2553). Value - Added Activities เพิ่มลูกค้ายด้วยกิจกรรมเพิ่มมูลค่า. วารสาร Productivity World มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 15(85), 87 - 89.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2542). คู่มือการประเมินผลแผนมาตรฐานการจัดการทรัพยากรทรัพยากรประมงชายฝั่งและทรัพยากรประมง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). รายรับ ต้นทุน และการแสวงหากำไรสูงสุดจากการผลิต [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [http://fuangfah.econ.cmu.ac.th/teacher/nisit/files/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%208\(%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87\).pdf](http://fuangfah.econ.cmu.ac.th/teacher/nisit/files/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%208(%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87).pdf) (วันที่สืบค้นข้อมูล: 15 พฤศจิกายน 2564).
- ศศิพร ต่ายคำ และนรินทร์ สังข์รักษา. (2558). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดราชบุรี. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University, 606 – 632. วันที่สืบค้นข้อมูล: 18 สิงหาคม 2564.
- ศรินันท์ แซ่โจ้ว. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารชีวภาพกำจัดวัชพืชของเกษตรกรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาธุรกิจเกษตร, คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). หน่วยที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ. *ประมวลสาระชุดวิชา หน่วยที่ 1 – 15 การประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. อุดรธานี: อักษรศิลป์ การพิมพ์.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2548). *การประเมินผลโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2550). *คู่มือการพัฒนาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). *สรุปสาระสำคัญของความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (COP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เรื่อง “การประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการ”*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). *รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและ น้ำมันปาล์ม ปี 2551 – 2555*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). *รายงานการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551 – 2554 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตร และสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). *รายงานการติดตามผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ 4 (1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (3) ประเด็น การเกษตร (พ.ศ. 2561 – 2580)* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/03-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3.pdf> (วันที่สืบค้นข้อมูล: 18 สิงหาคม 2564).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *เอกสารประกอบการชี้แจงการจัดทำโครงการ สำคัญประจำปี 2565 เพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (3) การเกษตร* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2020/06/project65_03.pdf (วันที่สืบค้นข้อมูล: 15 ธันวาคม 2564).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ ปี 2564* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/03/9_NS-03_070365.pdf (วันที่สืบค้นข้อมูล: 16 มิถุนายน 2565).

- อุทิศ ทาหอม, สำราญ ฐระตา และคนศ วงษา. (2562). การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรแบบมีส่วนร่วม โดยการประยุกต์ใช้หลักเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรชุมชนบ้านคูขาด ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 1 – 27. วันที่สืบค้นข้อมูล: 15 พฤศจิกายน 2564.
- Likert, R. (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. No. 140 of *Archives of Psychology*. New York.
- W.K.Kellogg Foundation. (2004). *Logic Model Development*. W.K.Kellogg Foundation Michigan.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1
ตารางผนวก

ตารางผนวกที่ 1.1 เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำการเกษตร และระดับการศึกษาของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ

รายการ	หน่วยนับ	โครงการ			รวม/เฉลี่ย
		สมุนไพรม	แมลงเศรษฐกิจ	พืชพันธุ์ดี	
1. เพศ	ร้อยละ	100.00	100.00	100.00	100.00
1.1 หญิง		68.63	76.14	56.41	63.44
1.2 ชาย		31.37	23.86	43.59	36.56
2. อายุเฉลี่ย	ปี	55	55	55	55
3. ประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย	ปี	19	22	23	22
4. ระดับการศึกษา	ร้อยละ	100.00	100.00	100.00	100.00
4.1 ไม่ได้รับการศึกษา		0.00	0.00	2.57	1.42
4.2 ประถมศึกษาตอนต้น		22.55	23.86	18.80	20.75
4.3 ประถมศึกษาตอนปลาย		26.47	28.41	20.51	23.58
4.4 มัธยมศึกษาตอนต้น		10.78	13.64	11.11	11.56
4.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		20.59	19.32	34.62	28.07
4.6 อนุปริญญา/ปวส.		4.90	2.27	2.56	3.06
4.7 ปริญญาตรี		12.75	11.36	8.97	10.38
4.8 ปริญญาโท		1.96	1.14	0.86	1.18

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.2 สมาชิกในครัวเรือนและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ

หน่วย: ราย

รายการ	โครงการ			เฉลี่ย
	สมุนไพรม	แมลงเศรษฐกิจ	พืชพันธุ์ดี	
1. สมาชิกในครัวเรือน	4	4	4	4
2. แรงงานในครัวเรือน	3	3	3	3
2.1 แรงงานในภาคเกษตร	1	2	2	2
2.2 แรงงานนอกภาคเกษตร	2	1	1	1
3. สมาชิกที่ไม่ได้เป็นแรงงาน	2	1	1	1

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.3 การประกอบอาชีพของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ

หน่วย: ไร่/ละ

รายการ	โครงการ			รวม/เฉลี่ย
	สมุนไพรม	แมลงเศรษฐกิจ	พืชพันธุ์ดี	
1. อาชีพในภาคการเกษตร	81.37	88.64	93.59	89.62
1.1 ทำเกษตรกรรม	81.37	87.50	92.31	88.68
1.2 รับจ้างในภาคการเกษตร	0.00	1.14	1.28	0.94
2. อาชีพนอกภาคการเกษตร	18.63	11.36	6.41	10.38
2.1 รับจ้างนอกภาคการเกษตร	4.90	4.54	0.00	2.12
2.2 ทำงานประจำ	4.90	1.14	5.98	4.72
2.3 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	7.85	4.54	0.43	3.07
2.4 อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	0.98	1.14	0.00	0.47

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.4 พื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ

หน่วย: ไร่/ครัวเรือน

รายการ	โครงการ			รวม/เฉลี่ย	ร้อยละของพื้นที่
	สมุนไพรมะพร้าว	แมลงเศรษฐกิจ	พืชพันธุ์ดี		
1. พื้นที่ถือครองทั้งหมด	21.23	15.35	22.07	20.47	100.00
2. พื้นที่และลักษณะการถือครองในภาคเกษตร	20.26	14.41	20.80	19.34	94.48
2.1 ที่ดินของตนเอง	11.09	12.79	17.61	15.04	77.77
2.2 ที่ดินเช่า	6.85	1.10	2.18	3.08	15.92
2.3 ที่ดินทำฟรี	2.32	0.52	1.01	1.22	6.31
3. พื้นที่ถือครองนอกภาคเกษตร	0.97	0.94	1.27	1.13	5.52
4. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	21.23	15.35	22.07	20.47	100.00
4.1 ทำการเกษตร	20.26	14.41	20.80	19.34	94.48
4.2 ที่อยู่อาศัย	0.92	0.68	0.75	0.78	3.81
4.3 ที่รกร้างว่างเปล่า	0.03	0.26	0.02	0.07	0.34
4.4 อื่นๆ เช่น ห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ	0.02	0.00	0.50	0.28	1.37

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.5 ที่ตั้งพื้นที่การเกษตร และแหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตรของเกษตรกร จำแนกตามโครงการ

หน่วย: ไร่/ละ

รายการ	โครงการ			รวม/เฉลี่ย
	สมุนไพรม	แมลงเศรษฐกิจ	พืชพันธุ์ดี	
1. การชลประทาน	100.00	100.00	100.00	100.00
1.1 นอกเขตชลประทาน	83.83	63.04	69.52	71.62
1.2 ในเขตชลประทาน	16.17	36.96	30.48	28.38
2. แหล่งน้ำหลักที่ใช้ทางการเกษตร^{1/}	135.30	139.58	159.41	149.54
2.1 น้ำฝน	49.02	35.03	63.68	54.25
2.2 ชลประทาน	17.65	53.41	42.31	38.68
2.3 บ่อ/สระ/บ่อบาดาลของตนเอง	38.24	38.64	27.35	32.31
2.4 สูบเองจากแหล่งน้ำธรรมชาติ	24.51	7.95	16.67	16.75
2.5 น้ำประปา	5.88	4.55	9.40	7.55

หมายเหตุ: ^{1/}เกษตรกรใช้น้ำทำการเกษตรมากกว่า 1 แหล่ง

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.6 ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับและจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานในพื้นที่

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	งบประมาณ		เจ้าหน้าที่	
	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ
กรมการข้าว				
1. โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	25.00	75.00	25.00	75.00
2. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) กิจกรรมการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและจำหน่าย	100.00	0.00	50.00	50.00
กรมส่งเสริมการเกษตร				
1. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี	83.33	16.67	83.33	16.67
2. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร	90.00	10.00	80.00	20.00
3. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	60.00	40.00	100.00	0.00
กรมวิชาการเกษตร				
โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) กิจกรรมผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี	75.00	25.00	25.00	75.00
กรมประมง				
โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี	50.00	50.00	50.00	50.00
กรมปศุสัตว์				
โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ผลิตพันธุ์ดี) กิจกรรมการพัฒนาการผลิตปศุสัตว์	100.00	0.00	100.00	0.00
เฉลี่ย	75.00	25.00	67.50	32.50

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.7 ช่องทางการประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	โครงการ			เฉลี่ย
	สมุนไพร	แมลงเศรษฐกิจ	พืชพันธุ์ดี	
1. สื่อบุคคล				100.00
1.1 เจ้าหน้าที่/บุคลากรของหน่วยงาน	100.00	80.00	83.33	90.48
1.2 ผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร	20.00	75.00	66.67	46.43
2. สื่อสิ่งพิมพ์				71.43
2.1 หนังสือราชการ	70.00	40.00	50.00	57.14
2.2 ป้ายประกาศ	28.57	0.00	25.00	20.75
3. สื่อสังคมออนไลน์				66.67
3.1 เว็บไซต์หน่วยงาน	20.00	20.00	16.67	19.05
3.2 Facebook/Line	60.00	60.00	83.33	66.67
4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์				5.71
4.1 วิทยูทูปชุมชน	0.00	0.00	20.00	5.71

หมายเหตุ: การประชาสัมพันธ์/ชี้แจงรายละเอียดโครงการในระดับพื้นที่ ดำเนินการมากกว่า 1 ช่องทาง

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.8 การประชุม ประสานงานเครือข่ายเกษตรกร จำแนกตามโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	โครงการ			รวม/เฉลี่ย
	สมุนไพรม	แมลงเศรษฐกิจ	พืชพันธุ์ดี	
1. มีการจัดประชุม/ประสานงานการสร้างเครือข่าย	90.00	60.00	100.00	85.71
1.1 จัดเวทีชุมชน	60.00	66.67	33.34	53.97
1.2 จัดประชุม ณ ห้องประชุมของหน่วยงาน	30.00	33.33	33.33	31.74
1.3 สถานที่ศึกษาดูงาน	10.00	0.00	33.33	14.28
2. ไม่มีการจัดประชุม/ประสานงานการสร้างเครือข่าย	10.00	40.00	0.00	14.29
รวม				100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 1.9 มูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและอัตราการเปลี่ยนแปลง จำแนกตามชนิดสินค้า

รายการ	มูลค่าการผลิต สินค้าเกษตร ชีวภาพ เฉลี่ย ปี 2563 (บาท/ครัวเรือน)	มูลค่าการผลิต สินค้าเกษตร ชีวภาพ เฉลี่ย ปี 2564 (บาท/ครัวเรือน)	เกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการ (ครัวเรือน)	เกษตรกรที่ผลิต สินค้าเกษตร ชีวภาพ ปี 2563 (ร้อยละ)	เกษตรกรที่ผลิต สินค้าเกษตร ชีวภาพ ปี 2564 (ร้อยละ)	มูลค่าการผลิต สินค้าเกษตร ชีวภาพรวม ปี 2563 (ล้านบาท)	มูลค่าการผลิต สินค้าเกษตร ชีวภาพรวม ปี 2564 (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลงของ มูลค่าการผลิต สินค้าเกษตร ชีวภาพ (ร้อยละ)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (1)x(3)x(4)	(7) = (2)x(3)x(5)	(8)
1. สมุนไพร	24,220.47	26,383.91	1,000	68.96	78.43	16.7024	20.6929	23.89
2. แมลงเศรษฐกิจ	8,214.10	9,103.85	800	65.45	80.68	4.3009	5.8760	36.62
3. พืชพันธุ์ดี	5,494.89	5,831.85	2,851	70.54	81.20	11.0507	13.5008	22.17
รวม	37,929.46	41,319.61	4,651	68.28	79.99	32.0540	40.0697	25.01

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาคผนวกที่ 2

รายละเอียดโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ ปี 2564

แบบฟอร์มรายละเอียดข้อเสนอโครงการ

โครงการ : โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว

กิจกรรม การผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลัก

กิจกรรม กิจกรรมสำรองเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

●●●●●●●●●●●●●●●●●●

1. ความสอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายสำคัญตามนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และ
แผนฯ 12

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ

- ยุทธศาสตร์ชาติ : ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านความสามารถในการแข่งขัน

- เป้าหมาย

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น
2. ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

- ตัวชี้วัด

1. อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ภายในปี 2565
2. อัตราผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.2 ภายในปี 2565

- แผนย่อย

1. เกษตรแปรรูป
2. เกษตรอัจฉริยะ

- เป้าหมายของแผนย่อย

1. สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น
2. ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

- ตัวชี้วัดระดับแผนย่อย

1. อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ขยายตัวร้อยละ 3
2. ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะร้อยละ 10

1.2 นโยบายรัฐบาล (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อ)

- นโยบายหลักด้านที่ (ให้ระบุถึงระดับข้อย่อย).....
- นโยบายเร่งด่วนข้อที่.....

1.3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564

- ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564
- ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2. หลักการและเหตุผล

พันธุ์ข้าวที่นักปรับปรุงพันธุ์สร้างขึ้นใหม่ได้แต่ละพันธุ์ มีลักษณะประจำพันธุ์เป็นพิเศษโดยเฉพาะ เช่น ลักษณะต้น ใบ เมล็ด ทรงกอ อายุออกดอก อายุเก็บเกี่ยว ซึ่งมีความสำคัญมากต่อผลผลิตและคุณภาพของข้าวเปลือก คุณภาพข้าวสารและคุณภาพในการหุงต้มถ้าผิดแปลกไปจากลักษณะประจำพันธุ์ก็จะทำให้เกิดความไม่สม่ำเสมอ เมล็ดมีขนาดไม่เท่ากัน คุณภาพการหุงต้มก็ไม่เท่ากัน ทำให้ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ลดลงและรายได้ต่ำกว่าราคาปกติ ตามหลักวิชาการ มีการแบ่งชั้นเมล็ดพันธุ์เป็น 4 ระดับ คือ พันธุ์คัด พันธุ์หลัก พันธุ์ขยาย พันธุ์จำหน่าย อย่างไรก็ตามในการที่จะผลิตเมล็ดพันธุ์ให้มีคุณภาพดี เป็นที่ยอมรับของลูกค้าทั้งเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง จำเป็นจะต้องมีระบบการผลิตที่มีการวางแผน ติดตาม ดูแล กำกับ การปฏิบัติ ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต ให้ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ เหมาะสมและรวดเร็วทันสถานการณ์ ซึ่งการดำเนินการงานดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่มากพอรวมทั้งต้องสามารถบริหารจัดการงบประมาณ ให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับภารกิจและกิจกรรม จึงจะทำให้ขบวนการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีของกรมการข้าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อรักษาความบริสุทธิ์ตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้ผลผลิตเฉลี่ยและคุณภาพตรงตามมาตรฐานพันธุ์
2. เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ดีที่มีคุณภาพสูงสำหรับสนับสนุนโครงการราชการจำหน่ายแก่เกษตรกรทั่วไป
3. เพื่อให้มีการกระจายเมล็ดพันธุ์ดีคุณภาพสูงไปสู่เกษตรกรได้ทั่วถึงและรวดเร็วทันต่อความต้องการของเกษตรกร
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้เกษตรกรรู้จักและเข้าใจถึงคุณประโยชน์ในการใช้เมล็ดพันธุ์ดีคุณภาพสูงในการเพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น
5. สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาทำธุรกิจเมล็ดพันธุ์

4. เป้าหมาย

- 8.1 ได้ผลผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์คัดที่เป็นที่ต้องการของตลาดและมีความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ ประมาณ 300 ตัน
- 8.2 ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์หลัก ไม่น้อยกว่า 3,030 ตัน

5. ผลผลิต ผลลัพธ์ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

5.1 ผลผลิต (Output)

ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์คัดชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลักรวมจำนวน 3,030 ตัน

5.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

มีเมล็ดข้าวพันธุ์คัดชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลักซึ่งเป็นเมล็ดเริ่มต้นที่จะนำไปผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายและจำหน่ายต่อไป ทำให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีเพื่อใช้ในการผลิตข้าว

6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) (ต้องชัดเจนวัดความสำเร็จได้)

6.1 เชิงปริมาณ

ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีจำนวน 3,030 ตัน

- เมล็ดพันธุ์คัด จำนวน 300 ตัน
- เมล็ดพันธุ์หลัก จำนวน 2,730 ตัน

6.2 เชิงคุณภาพ

มีเมล็ดข้าวพันธุ์ดีชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลักซึ่งเป็นเมล็ดเริ่มต้นที่จะนำไปผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายและจำหน่ายต่อไป ทำให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีเพื่อใช้ในการผลิตข้าว

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรได้ใช้เมล็ดพันธุ์ที่บริสุทธิ์ตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ ซึ่งมีผลให้ได้ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่สูง และคุณภาพของผลผลิตได้มาตรฐาน และได้คุณภาพของข้าวเปลือก ข้าวสารและข้าวสุกตรงตามมาตรฐาน

8. กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

8.1 เกษตรกรที่ได้เมล็ดพันธุ์ที่บริสุทธิ์

9. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ปี 2564

10. แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

วงเงินงบประมาณที่ดำเนินการ 165.1565 ล้านบาท

แผนการปฏิบัติงาน (กิจกรรม)	แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ				รวม
	ไตรมาสที่ 1/2564	ไตรมาสที่ 2/2564	ไตรมาสที่ 3/2564	ไตรมาสที่ 4/2564	
1.กิจกรรมการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์คัดและหลัก					
2.ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ในห้องปฏิบัติการ					
3.จัดหาเครื่องจักรกลและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก					
รวม	72.6689	29.7282	29.7282	33.0312	165.1565

แบบฟอร์มรายละเอียดข้อเสนอโครงการ โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี

1. ความสอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายสำคัญตามนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนฯ 12

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ

- ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- เป้าหมาย ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
- ตัวชี้วัด อัตราผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.2 ในปี 2565
- แผนย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- เป้าหมายของแผนย่อย ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
- ตัวชี้วัดระดับแผนย่อย มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

1.2 นโยบายรัฐบาล (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อ)

- นโยบายหลักด้านที่ ด้านที่ ๕ การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายความสามารถในการแข่งขันของไทย
- นโยบายเร่งด่วนข้อที่ ด้านที่ ๔ การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

1.3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564

- ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564 ข้อ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน

2. หลักการและเหตุผล

พันธุ์พืชที่มีคุณภาพดี เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเกษตรกรในการผลิตพืช เพื่อให้มีผลผลิตสูงและมีคุณภาพดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรโดยตรง เนื่องจากการใช้พันธุ์ที่มีคุณภาพดีจะลดปริมาณการใช้พันธุ์ต่อไร่ลง ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น แต่ที่ผ่านมากการผลิตพืชเศรษฐกิจหลายชนิดเกษตรกรยังไม่สามารถเข้าถึงพันธุ์ดี โดยเฉพาะพันธุ์พืชที่ได้มาจากการวิจัยและพัฒนาของหน่วยราชการ ซึ่งปัจจุบันภาครัฐยังไม่สามารถจะผลิตให้เพียงพอได้เพราะต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง และยังไม่มียุทธศาสตร์การที่รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตและขยายพันธุ์พืชในชั้นพันธุ์จำหน่ายไปสู่เกษตรกร ทำให้พันธุ์พืชพันธุ์ดีเหล่านั้นมีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ เกษตรกรต้องใช้พันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพหรือต้องซื้อหาจากภาคเอกชนที่มีราคาแพง และหากเลือกใช้พันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพจะส่งผลให้ต้นทุนของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 10 - 25 เปอร์เซ็นต์ ผลผลิตที่ได้มีปริมาณลดลง ส่งผลให้เกิดหนี้ครัวเรือนภาคเกษตรและปัญหาด้านสังคมต่อไปได้

จากสถานการณ์ดังกล่าว เป็นสาเหตุทำให้การผลิตพืชของเกษตรกรไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ส่งผลให้ผลผลิตพืชเศรษฐกิจบางชนิดของประเทศไทยผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ ต้องมีการ

นำเข้าผลผลิตหรือวัตถุดิบอื่นทดแทนจากต่างประเทศ คิดเป็นมูลค่าหลายหมื่นล้านบาทต่อปี และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ทั้งนี้ คาดว่าความต้องการใช้พันธุ์พืชพันธุ์ดีในอีก 10 ปีข้างหน้า จะมีความต้องการพันธุ์พืชตระกูลถั่ว ประมาณ 22,468 ตัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประมาณ 25,500 ตัน และพืชผัก ประมาณ 5 ตัน นอกจากนี้ ยังมีความต้องการพันธุ์หน่อไม้ฝรั่ง ที่จะต้องรองรับพื้นที่ จำนวน 20,000 ไร่ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด รองรับพื้นที่ จำนวน 8 ล้านไร่ และท่อนพันธุ์อ้อยสะอาด รองรับพื้นที่ จำนวน 11 ล้านไร่

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ปรับปรุงศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (พันธุ์พืชเพาะเลี้ยง) จำนวน 10 ศูนย์ฯ ซึ่งมีบทบาทและภารกิจหลักในการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ สนับสนุนพันธุ์พืชพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร เป็นศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 - 10 ภายใต้กองขยายพันธุ์พืช เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีโดยวิธีการต่าง ๆ (ต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ) โดยเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจของการเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรสู่การเป็นศูนย์ขยายพันธุ์พืช จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิมและก่อสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ เพื่อเป็นแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ดีและราคาถูกให้แก่เกษตรกร รวมถึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากร และองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อรองรับภารกิจดังกล่าว ประกอบด้วยการจัดการแม่พันธุ์พืชพันธุ์ดี การสร้างแปลงทดสอบการขยายพันธุ์พืช การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาศักยภาพของโครงสร้างพื้นฐานของศูนย์ฯ การสร้างเครือข่าย และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ผลิตขยายพันธุ์พืช รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทั่วไป เกษตรกรเครือข่าย และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรและภาคส่วนต่าง ๆ รับรู้ถึงการดำเนินงานผลิตขยายพันธุ์พืชของกรมส่งเสริมการเกษตร และจะช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงพืชพันธุ์ดี

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 พัฒนาศักยภาพศูนย์ขยายพันธุ์พืชให้มีความพร้อมในการผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี
- 3.2 สร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชในการผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี

4. เป้าหมาย

- 4.1 ผลิตพืชพันธุ์ดีสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ 4 รูปแบบ รวม 19,775,100 หน่วย รองรับพื้นที่ปลูก 81,590 ไร่
- 4.2 สร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต จำนวน 3,000 ราย/60 กลุ่ม
- 4.3 เพิ่มศักยภาพการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี โดยปรับปรุงโรงเรือนอนุบาลพันธุ์พืช จำนวน 5 แห่ง และสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์จำนวน 1 แห่ง

5. ผลผลิต ผลลัพธ์ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

5.1 ผลผลิต (Output)

- 1) ผลงานศึกษาวิจัยและพัฒนางานผลิตและขยายพันธุ์พืชหรือด้านการตลาด จำนวนไม่น้อยกว่า 10 เรื่อง
- 2) แปลงพ่อแม่พันธุ์สำหรับเป็นแหล่งผลิตขยายพืชพันธุ์ดี จำนวน 1,069 ไร่
- 3) ผลิตพืชพันธุ์ดี จำนวน 19,775,100 ต้น เป้าหมายสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรได้ ร้อยละ 60
- 4) พัฒนาเจ้าหน้าที่กองขยายพันธุ์พืช และขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ รวม 392 ราย
- 5) พัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี จำนวน 300 ราย/ 60 เครือข่าย
- 6) งานรณรงค์ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี จำนวน 10 ศูนย์
- 7) ปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น จำนวน 5 ศูนย์ และปรับปรุงอาคารที่ทำการและสิ่งก่อสร้างประกอบ จำนวน 1 ศูนย์ และสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ จำนวน 1 แห่ง

5.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

- 1) ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 – 10 มีศักยภาพในการผลิตพันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีได้อย่างทั่วถึงในราคาที่เป็นธรรม
- 2) เกษตรกร สามารถเข้าถึงแหล่งพันธุ์พืชพันธุ์ดีที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม
- 3) ผลผลิตพืชเศรษฐกิจของประเทศไทยมีปริมาณและคุณภาพสูงขึ้น

6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) (ต้องชัดเจนวัดความสำเร็จได้)

6.1 เชิงปริมาณ

- 1) ผลิตพืชพันธุ์ดีเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ จำนวน 19,775,100 หน่วย เป้าหมายสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรได้ร้อยละ 60
- 2) พัฒนาเจ้าหน้าที่กองขยายพันธุ์พืช และขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ รวม 392 ราย
- 3) พัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี จำนวน 300 ราย/ 60 เครือข่าย
- 4) ปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น จำนวน 5 ศูนย์ และปรับปรุงอาคารที่ทำการและสิ่งก่อสร้างประกอบ จำนวน 1 ศูนย์ และสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ จำนวน 1 แห่ง

6.2 เชิงคุณภาพ

- 1) ผลงานศึกษาวิจัยเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนงานผลิตขยายพันธุ์พืชและการตลาดของพืชพันธุ์ดีให้มีประสิทธิภาพ
- 2) บุคลากรของกองขยายพันธุ์พืชและศูนย์ขยายพันธุ์พืชมีความรู้ความเข้าใจด้านผลิตและขยายพันธุ์พืชเพิ่มมากขึ้น

3) ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 – 10 มีความพร้อมในการผลิตขยายพันธุ์พืชให้บริการและจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการทางการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

4) เกษตรกรในเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจด้านผลิตและขยายพันธุ์พืช สามารถผลิตพืชพันธุ์ดีได้ตามมาตรฐาน

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 กองขยายพันธุ์พืชส่วนกลางและศูนย์ขยายพันธุ์พืชทั้ง 10 ศูนย์ มีความรู้ความสามารถพร้อมในการดำเนินการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการทางการเกษตร

7.2 ศูนย์ขยายพันธุ์พืชทั้ง 10 ศูนย์ มีเครือข่ายของเกษตรกรผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชที่มีความรู้ความสามารถพร้อมในการดำเนินการตามแผนการผลิตและขยายพันธุ์พืชของกองขยายพันธุ์พืช

7.3 เกษตรกรเครือข่ายการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิตให้สามารถผลิตและขยายพันธุ์พืชตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

8. กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

8.1 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืชดีเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตร

8.2 ศูนย์ขยายพันธุ์พืชมีความพร้อมในการผลิตและขยายพันธุ์พืชเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรและชุมชน

9. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ตุลาคม 2563 – กันยายน 2564

10. แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

วงเงินงบประมาณที่ดำเนินการ 25,780,900 บาท แบ่งเป็น

งบดำเนินงาน จำนวน 6,117,500 บาท

งบลงทุน จำนวน 19,663,400 บาท

แผนการปฏิบัติงาน (กิจกรรม)	แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ				รวม
	ไตรมาสที่ 1/2564	ไตรมาสที่ 2/2564	ไตรมาสที่ 3/2564	ไตรมาสที่ 4/2564	
1. ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตและขยายพันธุ์พืช	100,000				100,000
2. พัฒนาศักยภาพและศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพันธุ์พืช	367,100	26,400			440,000
3. สร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	210,000	213,500	640,000	160,000	1,223,500

แผนการปฏิบัติงาน (กิจกรรม)	แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ				รวม
	ไตรมาสที่ 1/2564	ไตรมาสที่ 2/2564	ไตรมาสที่ 3/2564	ไตรมาสที่ 4/2564	
4. ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีเพื่อ สนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร	2,620,000	160,000			2,780,000
5. ประเมินผลการปฏิบัติงานศูนย์ ขยายพันธุ์พืช	18,900	18,900	18,900	18,900	75,600
6. สัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่กอง ขยายพันธุ์พืช	419,000				419,000
7. การบริหารงานโครงการ	269,850	269,850	269,850	269,850	1,079,400
8. เครื่องนึ่งฆ่าเชื้อ และค่าปรับปรุง สิ่งก่อสร้างอื่น ปรับปรุงอาคารสำนักงาน และโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์	1,680,000			17,483,400	19,663,400
รวม	5,684,850	688,650	928,750	17,932,150	25,780,900

แบบฟอร์มรายละเอียดข้อเสนอโครงการ โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี

oooooooooooooooooooo

1. ความสอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายสำคัญตามนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนฯ 12

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ

- ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านที่ 2 (ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน)
- เป้าหมาย 1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น
 - 2. ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
- ตัวชี้วัด 1. อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ

3.8 ภายในปี 2565

2. อัตราผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.2 ภายในปี 2565

- แผนย่อย : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- เป้าหมายของแผนย่อย : ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
- ตัวชี้วัดระดับแผนย่อย : มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

1.2 นโยบายรัฐบาล (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อ)

- นโยบายหลักด้านที่ (ให้ระบุถึงระดับข้อย่อย) 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร
- นโยบายเร่งด่วนข้อที่.....

1.3 ยุทธศาสตร์การจตุรบรรพประมาณรายจ่ายประจำปี 2564

- ยุทธศาสตร์การจตุรบรรพประมาณรายจ่ายประจำปี 2564 ข้อ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน

2. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันความต้องการอาหารมีแนวโน้มสูงขึ้นเนื่องจากประชากรโลกมีการเพิ่มจำนวนอย่างต่อเนื่อง ความมั่นคงทางอาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะความต้องการบริโภค สัตว์น้ำมีมากขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรสัตว์น้ำมีจำกัด ทำให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเข้ามามีบทบาทสำคัญในการ เพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำและลดการจับจากแหล่งธรรมชาติ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ยั่งยืนจำเป็นต้องคำนึงถึงการเพิ่ม ผลผลิตสัตว์น้ำโดยใช้ทรัพยากรในการผลิตลดลง การเพิ่มศักยภาพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำเป็นต้องเริ่มต้นที่พ่อแม่พันธุ์ที่ดีก่อน ซึ่งพ่อแม่พันธุ์ที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้กระบวนการปรับปรุงพันธุ์อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ ลักษณะสำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น การเจริญเติบโตสูงขึ้น ส่งผลให้ระยะเวลาในการเลี้ยงสั้นลง ลดต้นทุน ค่าอาหารซึ่งเป็นต้นทุนสูงสุดในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และใช้ทรัพยากรน้ำหรือพื้นที่การเลี้ยงลดลงต่อการผลิต สัตว์น้ำ 1 หน่วย

กรมประมงได้ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์สัตว์น้ำที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ 13 ชนิดพันธุ์และได้มีการ กระจายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรแล้ว สัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ได้รับการตั้งชื่อพันธุ์แล้ว จำนวน 12 พันธุ์ จากสัตว์น้ำ 8 ชนิด ได้แก่ ปลานิล (จิตรลดา 3, จิตรลดา 4) ปลานิลแดง (เร็ด 1, เร็ด 2, ปทุมธานี 1) ปลาไน (คอม 1) ปลาตะเพียนขาว

(ซิลเวอร์ 1 ซี, ซิลเวอร์ 2 เค) ปลาฮีสกเทค (โรห์ 1) ปลานวลจันทร์เทศ (มา 1) ปลาหมอ (ซุมพร 1) และ กุ้งก้ามกราม (มาโคร 1) ซึ่งหากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้มีโอกาสเข้าถึงสัตว์น้ำพันธุ์ดีมีคุณภาพ จะเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับเกษตรกรในประเทศใกล้เคียงและรวมทั้งในภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีผลผลิตสัตว์น้ำส่งออกสู่ตลาดโลก

เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการผลิตของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์ และการผลิตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กรมประมงจึงดำเนินการโครงการผลิตสัตว์น้ำปรับปรุงพันธุ์ พันธุ์คัด พันธุ์หลัก พันธุ์ขยาย และพันธุ์จำหน่าย จำนวน 12 พันธุ์ จากสัตว์น้ำ 8 ชนิด ได้แก่ ปลานิล (จิตรลดา 3, จิตรลดา 4) ปลานิลแดง (เร็ด 1, เร็ด 2, ปทุมธานี 1) ปลาไน (คอม 1) ปลาดุกพื้นขาว (ซิลเวอร์ 1 ซี, ซิลเวอร์ 2 เค) ปลาฮีสกเทค (โรห์ 1) ปลานวลจันทร์เทศ (มา 1) ปลาหมอ (ซุมพร 1) และกุ้งก้ามกราม (มาโคร 1) ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยให้ศูนย์ในสังกัดกองวิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำ เป็นศูนย์กลางในการผลิตพันธุ์คัด พันธุ์หลัก และพันธุ์ขยาย และมอบพันธุ์สัตว์น้ำ พันธุ์ขยายให้หน่วยงานภายใต้สังกัดกรมประมง เป็นผู้ดำเนินการผลิตพันธุ์จำหน่ายให้แก่เกษตรกรต่อไป ซึ่งหากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้มีโอกาสเข้าถึงสัตว์น้ำพันธุ์ดีมีคุณภาพ จะเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับเกษตรกรในประเทศใกล้เคียงและรวมทั้งในภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีผลผลิตสัตว์น้ำส่งออกสู่ตลาดโลกต่อไป

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาพันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ สำหรับใช้เป็นสัตว์น้ำพันธุ์หลักที่มีคุณภาพ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของภาคการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

3.2 เพื่อผลิตและกระจายพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสู่ภาคการผลิตของอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ

3.3 เพื่อกระจายลูกพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสู่ภาคการผลิตของอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ

4. เป้าหมาย

4.1 พันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่มีคุณลักษณะดีและปลอดโรค สำหรับใช้เป็นพันธุ์หลักในกระบวนการผลิตสัตว์น้ำเชิงพาณิชย์

4.2 พ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ได้รับการยอมรับจากภาคการผลิตฯ

4.3 ลูกพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสำหรับกระจายพันธุ์สู่เกษตรกรผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

5. ผลผลิต ผลลัพธ์ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

5.1 ผลผลิต (Output)

พัฒนาการปรับปรุงพันธุ์สัตว์น้ำที่มีมาตรฐาน สามารถผลิตสัตว์น้ำพันธุ์ดีที่มีคุณภาพและปลอดโรค และพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ได้รับการยอมรับจากภาคการผลิตฯ

5.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

- 1) สามารถผลิตสัตว์น้ำพันธุ์ดีที่มีคุณภาพและปลอดโรคที่กำหนดในแต่ละชนิดสัตว์น้ำ (specific pathogen free, SPF)
- 2) พันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่มีคุณลักษณะดีและปลอดโรค สำหรับใช้เป็นพันธุ์หลักในกระบวนการผลิตสัตว์น้ำเชิงพาณิชย์
- 3) พ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ได้รับการยอมรับจากภาคการผลิตฯ
- 4) ลูกพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสำหรับกระจายพันธุ์สู่เกษตรกรผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) (ต้องชัดเจนวัดความสำเร็จได้)

6.1 เชิงปริมาณ

กระจายลูกพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสู่ภาคการผลิต 12 ชนิดพันธุ์

6.2 เชิงคุณภาพ

ผู้ใช้ประโยชน์สัตว์น้ำพันธุ์ดีมีความพึงพอใจในสัตว์น้ำพันธุ์ดีไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 สัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ส่งผลให้ต้นทุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลดลง
- 7.2 ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศสูงขึ้น เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความมั่นคงในอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 7.3 อุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

8. กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

8.1.หน่วยงานในสังกัดกรมประมง 52 แห่ง (กองวิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำ 7 แห่ง,กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 20 แห่ง,กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 10 แห่ง,กองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด 10 แห่ง,กองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล 5 แห่ง)

8.2 เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 4 ภาค

9. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2563 ถึง 31 ตุลาคม 2564

10. แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

วงเงินงบประมาณที่ดำเนินการ 25.4281 ล้านบาท

แผนการปฏิบัติงาน

1. พัฒนาและผลิตพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจพันธุ์ดี พันธุ์หลัก-พันธุ์ขยาย
2. พัฒนาและดำรงพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดี (พันธุ์หลัก)
3. ผลิตและกระจายพันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจพันธุ์ดีและปลอดโรค
4. รวบรวมพันธุ์เพื่อสร้างฐานประชากรกึ่งแซบวัย

แผนการใช้จ่ายงบประมาณ

แผนการปฏิบัติงาน (กิจกรรม)	แผนการใช้จ่ายงบประมาณ				รวม
	ไตรมาสที่ 1/2564	ไตรมาสที่ 2/2564	ไตรมาสที่ 3/2564	ไตรมาสที่ 4/2564	
ผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี	6.3573	6.3573	6.3573	6.3562	25.4281
รวม	6.3573	6.3573	6.3573	6.3572	25.4281

แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

๑. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ปศ.)

๒. เหตุผลความจำเป็น

กรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ ให้มีปริมาณสัตว์เพียงพอ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีอาชีพที่มั่นคง และมีสินค้าปศุสัตว์ที่ได้มาตรฐาน ถูกสุขอนามัยปราศจากโรค สาระตกค้าง และสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้ได้ตามเป้าหมายตามแผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร โดยเฉพาะสินค้าด้านปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร สำหรับกระจายสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกรผ่านฟาร์มเกษตรกรเครือข่าย และเพิ่มปริมาณสัตว์พันธุ์ดี โดยเทคโนโลยีชีวภาพ ซึ่งช่วยเกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน และแก้ไขปัญหาคุณภาพ อาหารสัตว์ คุณภาพเนื้อสัตว์ รวมทั้งพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องในการผลิตอาหารเลี้ยงสัตว์เพื่อลดต้นทุน การผลิตแก่เกษตรกร และเพื่อให้สุขภาพสัตว์ดี เจริญเติบโตได้ดีลดระยะเวลาการเลี้ยง ปลอดภัย ลดปัญหา โรคสัตว์และโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน โดยการเฝ้าระวัง ป้องกัน บำบัดโรคสัตว์ สร้างความเชื่อมั่น ในความปลอดภัยให้กับผู้บริโภคและประเทศคู่ค้า ส่งผลให้มูลค่าสินค้าปศุสัตว์เพิ่มมากขึ้น

๓. วัตถุประสงค์

- เพื่อขยายสัตว์พันธุ์ดี ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดีผ่านฟาร์มเกษตรกรเครือข่าย
- เพื่อจัดการฟีดอาหารสัตว์คุณภาพดี แก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำนมดิบ เนื้อสัตว์ และสุขภาพสัตว์
- เพื่อให้สัตว์มีสุขภาพดี ปลอดภัย ลดปัญหาโรคสัตว์และโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน

๔. เป้าหมาย

- สัตว์พันธุ์ดีมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ
- ฟีดอาหารสัตว์คุณภาพดี เพื่อเพิ่มคุณภาพน้ำนมดิบ เนื้อสัตว์
- สัตว์สุขภาพดี ปลอดภัย ลดปัญหาโรคสัตว์และโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน
- ป้องกันการนำโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรเข้าสู่ประเทศไทย

๕. กลุ่มเป้าหมาย

- เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทั่วประเทศ
- ผู้ประกอบการนำเข้า นำออก นำผ่านซึ่งราชอาณาจักร
- ผู้บริโภคอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัย

๖. ตัวชี้วัดเป้าหมาย และตัวชี้วัดผลลัพธ์

- เติบโตปริมาณ : จำนวนสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้จากการผสมเทียม ๐.๒๓๑๕ ล้านตัว
- เติบโตปริมาณ : จำนวนสัตว์ที่ได้รับบริการพัฒนาสุขภาพสัตว์ ๒๕.๙๙๐๕ ล้านตัว
- เติบโตปริมาณ : จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการเฝ้าระวังทางอาการและประเมินความเสี่ยง ๓๖,๖๔๙ ราย
- เติบโตคุณภาพ : การเกิดโรคที่สำคัญลดลงจากปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๕

๗. กิจกรรม - วิธีดำเนินการ (Activity)

๗.๑ กิจกรรมการพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

- การขยายสัตว์พันธุ์ดีด้วยวิธีการผสมเทียมจากน้ำเชื้อของพ่อพันธุ์ที่ดีและใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ผลิตพ่อพันธุ์โคนมและสร้างพันธุ์โคเนื้อ สร้างฟาร์มเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี รายชนิดสัตว์ต่าง ๆ ให้บริการผสมเทียมและย้ายฝากตัวอ่อนแก่เกษตรกร การแก้ไขปัญหาหาระบบสืบพันธุ์สัตว์ และพัฒนาการจัดการอาหารสัตว์ เพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำนมดิบและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง ปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์สัตว์ เพื่อสร้างสัตว์พันธุ์ดีให้ได้ผลผลิตและประสิทธิภาพสูงในสภาพแวดล้อมของประเทศ จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเพื่อผลิตพันธุ์สัตว์พันธุ์ดีตามเกณฑ์มาตรฐานด้านปศุสัตว์ ผลิตและขยายพันธุ์ ทดสอบพันธุ์สัตว์ในศูนย์ฯ และในฟาร์มเกษตรกร เครือข่าย กระจายพันธุ์สัตว์ดีให้เกษตรกร ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพแก่เกษตรกร ดำเนินการร่วมกับฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ในการผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพโดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่ เพื่อกำหนดเป็นสูตรอาหารที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร

๗.๒ กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพสัตว์

- เฝ้าระวังโรคเชิงรุก ให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์ รักษาพยาบาลสัตว์ ถ่ายพยาธิ ตรวจรับรองฟาร์มปลอดโรค พัฒนาและยกระดับการเลี้ยงฟาร์ม GFM บริการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในสัตว์ รณรงค์ทำความสะอาดทำลายเชื้อโรคในสถานที่เสี่ยง (สถานที่เลี้ยงสัตว์หรือเลี้ยงแบบหลังบ้าน ฟาร์มสัตว์ สถานที่หรือโรงฆ่าสัตว์ พื้นที่สาธารณะที่มีความเสี่ยง) สร้างเครือข่ายปศุสัตว์ตำบล การเฝ้าระวังเชิงรุกทางอาการ ตรวจสอบและเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

๗.๓ กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร

- เฝ้าระวังทางอาการและประเมินความเสี่ยงโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ในจังหวัดที่มีความเสี่ยงสูงมาก เสี่ยงสูง จังหวัดที่มีการเลี้ยงสุกร และตามแนวชายแดนของประเทศ พร้อมทั้งควบคุมการเคลื่อนย้าย เฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการ เตรียมความพร้อมในการตรวจวินิจฉัยโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ซักซ้อมแผนปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ และฝึกอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

๘. ระยะเวลาดำเนินการโครงการ (ระยะแรก ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)

๘. งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมทั้งสิ้น ๗๒๗.๖๕๐๕ ล้านบาท

๘.๑ กิจกรรมการพัฒนาการผลิตปศุสัตว์	๒๔๖.๕๘๘๑ ล้านบาท
๘.๒ กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพสัตว์	๔๒๖.๘๖๒๔ ล้านบาท
๘.๓ กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร	๕๔.๑๙๒๖ ล้านบาท

๑๐. สถานที่/พื้นที่ดำเนินการ

- พื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์ทุกจังหวัด

๑๑. หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ

กรมปศุสัตว์

๑๒. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Impact)

- ปริมาณสัตว์พันธุ์ดีที่ผ่านการทดสอบสมรรถภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ ขยายพันธุ์เพิ่มมากขึ้นในประเทศ ด้วยเทคโนโลยีการย้ายฝากตัวอ่อนและเทคโนโลยีชีวภาพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสร้างพ่อพันธุ์ สำหรับนำไปผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งสำหรับบริการผสมเทียมให้แก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีสัตว์พันธุ์ดี ปริมาณสัตว์พันธุ์ดีเพิ่มขึ้น เพิ่มมูลค่าให้กับสัตว์ของเกษตรกรจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

- เกษตรกรเครือข่ายมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพิ่มขึ้น สร้างความมั่นคงทางด้านพันธุ์สัตว์ การผลิตสัตว์มีประสิทธิภาพสูงทั้งปริมาณและคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือตามมาตรฐานพันธุ์สัตว์ เป็นแหล่งผลิตสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกร

- สร้างความเชื่อมั่นทางการค้าระหว่างประเทศ ลดปัญหาข้อกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศและประเทศคู่ค้า จากการที่สัตว์มีสุขภาพแข็งแรง ปลอดภัย เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนและระยะเวลาในการเลี้ยง ลดปัญหาโรคสัตว์และโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน

แบบฟอร์มรายละเอียดข้อเสนอโครงการ

โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรม : การผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวขยายและจำหน่าย

กิจกรรม : กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายจำหน่าย

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

1. ความสอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายสำคัญตามนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนฯ 12

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ

- ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- เป้าหมาย

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น
2. ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

- ตัวชี้วัด

1. อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ภายในปี 2565
2. อัตราผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.2 ภายในปี 2565

- แผนย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศน์การเกษตร

- เป้าหมายของแผนย่อย

1. ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
2. สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน

- ตัวชี้วัดระดับแผนย่อย

1. มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10
2. สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น สหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับ 1 และ 2 อย่างน้อยร้อยละ 90 วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็งร้อยละ 25

1.2 นโยบายรัฐบาล (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อ)

- นโยบายหลักด้านที่ (ให้ระบุถึงระดับข้อย่อย).....
- นโยบายเร่งด่วนข้อที่.....

1.3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2. หลักการและเหตุผล

กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ชั้นพันธุ์คัดและชั้นพันธุ์หลัก จะดำเนินการโดยกองวิจัยและพัฒนาข้าว ส่วนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่ายดำเนินการโดยกองเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งทั้งสองหน่วยงาน มีศูนย์เครือข่ายทำหน้าที่ผลิต และดูแลโดยเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ในกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ของกรมการข้าวมีการแบ่งชั้นเมล็ดพันธุ์ ออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. พันธุ์คัด เป็นชั้นเมล็ดพันธุ์ที่มีความบริสุทธิ์มากที่สุด
2. พันธุ์หลัก เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้จากเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัดเท่านั้น
3. พันธุ์ขยาย เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้จากเมล็ดพันธุ์หลักเท่านั้น
4. พันธุ์จำหน่าย เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายเท่านั้น โดยผลผลิตที่ได้จาก

ชั้นพันธุ์นี้ จะจำหน่ายเป็นข้าวเปลือกเพื่อการบริโภคไม่ควรใช้เพื่อทำเมล็ดพันธุ์ หากไม่มีการควบคุมคุณภาพตามกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อผลิตข้าวเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพสูง สำหรับสนับสนุนโครงการส่งเสริมการเกษตรของราชการ เครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์จำหน่ายแก่เกษตรกรทั่วไป

3.2 เพื่อให้มีการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกรได้ทั่วถึงและรวดเร็ว ทันต่อความต้องการของเกษตรกร

4. เป้าหมาย

ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยาย และพันธุ์จำหน่าย จำนวน 86,000 ตัน

5. ผลผลิต ผลลัพธ์ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

5.1 ผลผลิต (Output)

- 1) จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ชั้นพันธุ์ขยาย-จำหน่าย จำนวน 86,000 ตัน
- 2) เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีมีการนำไปขยายผลได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 จากเป้าหมายการผลิต

5.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

สามารถสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ชั้นพันธุ์ขยาย - จำหน่าย จำนวน 86,000 ตัน และเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีมีการนำไปขยายผลได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90

6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) (ต้องชัดเจนวัดความสำเร็จได้)

6.1 เสิ่งประมาณ

จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ชั้นพันธุ์ขยาย - จำหน่าย จำนวน 86,000 ตัน

6.2 เสิ่งคุณภาพ

เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีมีการนำไปขยายผลได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90 จากเป้าหมายการผลิต

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ชาวนามีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีมีคุณภาพได้มาตรฐาน จำนวน 86,000 ตัน สามารถนำมาใช้เพาะปลูกในพื้นที่ 5.73 ล้านไร่ (อัตราปลูก 15 กิโลกรัมต่อไร่)

7.2 ชาวนาสามารถลดต้นทุนการผลิตของค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน 573 ล้านบาท เนื่องจากเปลี่ยนจากการใช้เมล็ดพันธุ์ทั่วไป อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ (กิโลกรัมละ 16 บาท คิดเป็นไร่ละ 400 บาท) มาเป็นใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพในอัตรา 15 กิโลกรัมต่อไร่ (กิโลกรัมละ 20 บาท คิดเป็นไร่ละ 300 บาท) ลดลง ไร่ละ 100 บาท

7.3 เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพจากกระบวนการเมล็ดพันธุ์ที่บริสุทธิ์ตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ ซึ่งมีผลให้ได้ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่สูง และคุณภาพของผลผลิตได้มาตรฐาน และได้คุณภาพของข้าวเปลือก ข้าวสาร และข้าวสุกตรงตามมาตรฐาน

7.4 ผลผลิตข้าวทั้งข้าวเปลือกและข้าวสาร มีคุณภาพดีขึ้นทั้งในแง่ความบริสุทธิ์ทางสายพันธุ์ ซึ่งปราศจากการปะปนจากเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์อื่น โดยเฉพาะข้าวแดง จะทำให้ชาวนามีรายได้จากการจำหน่ายในราคาเพิ่มขึ้น และตรงตามความต้องการของตลาด

7.5 เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งเมล็ดพันธุ์ดีจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ และได้รับความรู้ในการผลิตข้าวที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด

8. กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

8.1 กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

9. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

งบประมาณ 2564

10. แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

วงเงินงบประมาณที่ดำเนินการ 122.7175 ล้านบาท

แผนการปฏิบัติงาน (กิจกรรม)	แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ				รวม
	ไตรมาสที่ 1/2564	ไตรมาสที่ 2/2564	ไตรมาสที่ 3/2564	ไตรมาสที่ 4/2564	
1.การผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวขยายและจำหน่าย 1.1 การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว 1.2 การควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว 1.3 การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ 1.4 การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเมล็ดพันธุ์ 1.5 การเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาศักยภาพ โครงการพื้นฐานการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว					
รวม	24.4915	32.7420	32.7420	32.7420	122.7175

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

1. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (วก.)

2. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล

การใช้เมล็ดพันธุ์พืชที่มีคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะนอกจากทำให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพดี ตรงตามความต้องการของตลาดแล้ว ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกร ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องของประเทศไทย รวมถึงสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากของประเทศอย่างยั่งยืน

การยกระดับคุณภาพสมุนไพรให้ดีขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่กระบวนการปลูก การเก็บเกี่ยว การแปรรูป การเก็บรักษา อีกทั้งการจัดทำมาตรฐานวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างการยอมรับที่ต้องควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้มีการผลิตวัตถุดิบที่เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพวัตถุดิบอันเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยที่มีคุณภาพ

กรมวิชาการเกษตรจะดำเนินการพัฒนาพันธุ์พืชคุณภาพดีสู่เกษตรกร ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวและแปรรูปสมุนไพร รวมทั้งพัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชตามมาตรฐานสากล ควบคู่ไปด้วย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันเกษตรกร อำนวยความสะดวกในการให้บริการตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ทุกภูมิภาค และสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ประกอบการส่งออกเมล็ดพันธุ์ในการตรวจสอบรับรองเพื่อการส่งออก

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อผลิตพันธุ์พืชคุณภาพดีให้แก่กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อนำไปผลิตพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่ายให้แก่เกษตรกร
2. เพื่อผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี ไว้รองรับงานวิจัยของหน่วยงานภายในและภายนอก กรมวิชาการเกษตร
3. เพื่อสำรองพันธุ์พืชในกรณีเกิดภาวะฉุกเฉินและภัยธรรมชาติ
4. เป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์รองรับประชาคมอาเซียน
5. เพื่อจัดตั้งศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวสมุนไพรและแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว

4. เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

4.1 เป้าหมาย

- หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันเกษตรกร

4.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

เชิงปริมาณ

1. จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานเพื่อออกใบรับรอง 2,500 ตัวอย่าง
2. จำนวนศูนย์แปรรูปสมุนไพรที่ได้รับการพัฒนา 7 แห่ง

เชิงคุณภาพ

1. จำนวนชนิดพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่ดำเนินการผลิต 75 ชนิด
2. ร้อยละ 80 ของพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการผลิตและพร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์

5. ความเชื่อมโยง

- 1) ยุทธศาสตร์ชาติที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ : การเกษตรสร้างมูลค่า

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติย่อย : เกษตรชีวภาพ

- 2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ: การเกษตร แผนย่อย: การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ข้อ 3) แนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ ข้อ 3.2 การเสริมสร้างพัฒนาขีดความสามารถขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการผลิตและบริการ 3.2.1 การพัฒนาภาคการเกษตร 2) สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม (3) พัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม

4) ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (2.1) การพัฒนาภาคการเกษตร (2.1.4) สนับสนุนการอนุรักษ์ฐานทรัพยากรชีวภาพทางการเกษตร ส่งเสริมระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพในการต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูง โดยส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ และประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ และพัฒนาเชื่อมโยงไปสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจ และสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพ

5) แผนปฏิรูปประเทศ :

- 6) กลยุทธ์หน่วยหน่วยงาน : ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อผลิตพันธุ์พืช ปัจจัยการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มและตอบสนองความต้องการของตลาด
- 7) นโยบายรัฐบาล ด้านที่ 5 : การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายความสามารถในการแข่งขันของไทย
- 8) นโยบายเร่งด่วน ด้านที่ 4 : การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

6. กิจกรรมที่สำคัญของโครงการ

แนวทางการดำเนินงาน

1. ผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดีไว้รองรับงานวิจัยและส่งต่อให้ กกส. สสก. เพื่อนำไปผลิตพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่ายให้เกษตรกรและสำรองพันธุ์พืชในกรณีเกิดภัยธรรมชาติ
 - ผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต อื่น ๆ (พืชไร่ 11 ชนิด พืชสวน 45 ชนิด ปัจจัยการผลิต 19 ชนิด)
2. พัฒนากลุ่มปลูกพืชสมุนไพรให้เข้าสู่ระบบการจัดการ GAP/GMP 7 แห่ง
 - ขยายพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร
 - บริการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตพืชสมุนไพรเพื่อเพิ่มมูลค่า
 - จัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพร
 - ติดตามประเมินผล (บุก ขมิ้น ไพร กระชาย)
3. ผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นดี เพื่อความมั่นคงทางอาหาร (ถั่วเขียว/ถั่วเหลือง) 200 ตัน / 2 กลุ่มพืช
 - ตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้เป็น มาตรฐานสากล 2,500 ตัวอย่าง
 - พัฒนาห้องปฏิบัติการให้เป็นหน่วยตรวจรับรองเมล็ดพันธุ์ตามมาตรฐานสากล 4 แห่ง
 - พัฒนาหมู่บ้านให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดได้ 1 หมู่บ้าน / 30 ไร่

7. หน่วยงานรับผิดชอบ

- กรมวิชาการเกษตร

8. ระยะเวลาในการดำเนินงาน

- ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565

9. งบประมาณ 201,084,300 บาท

งบดำเนินงาน 187,817,500 บาท งบลงทุน 13,266,800 บาท

10. ผลผลิต (Output)

- เมล็ดพันธุ์พืชคุณภาพดี
- เมล็ดพันธุ์คุณภาพดีตามมาตรฐานสากล

- มีศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวสมุนไพรและแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยวพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการผลิตและพร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์
- ผลลัพธ์** พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่ผลิตได้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการผลิตและพร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 80

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcome)

- เกษตรกรได้พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานไปใช้ในการผลิตพืช เพื่อลดต้นทุนการผลิตเพิ่มผลผลิต มีคุณภาพ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

เจ้าหน้าที่ประสานงาน

นางอัญชลี หงสะมัด

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

02-9405477 ต่อ 105

0657295892

budpatd@gmail.com

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช (สมุนไพรม)

1. ความเชื่อมโยง

- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็น : การเกษตร

เป้าหมาย : ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาเกษตรขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 3.8

ภายในปี 2565

- แผนย่อย : เกษตรชีวภาพ

เป้าหมายระดับแผนย่อย : สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดระดับแผนย่อย : อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัว ร้อยละ 3

2. หลักการและเหตุผล

จากกระแสใส่ใจสุขภาพของคนในปัจจุบัน และต้องการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ทำให้เกิดความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรประเภทต่าง ๆ ในการดูแลสุขภาพอย่างกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่เป็นอาหาร ยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสปา ส่งผลให้มีความต้องการพืชสมุนไพรจึงมีเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้น การผลิตที่มีคุณภาพตั้งแต่ในแปลงจนถึงแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง แต่เกษตรกรผู้ผลิตพืชสมุนไพรส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตที่เหมาะสม ตั้งแต่การปลูก การดูแล ไปจนถึงกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติตามระบบรับรองมาตรฐานต่าง ๆ และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต ทำให้ผลผลิตยังมีคุณภาพไม่ตรงตามที่ต้องการของตลาด

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กรมส่งเสริมการเกษตรจึงต้องส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ผลิตพืชสมุนไพรมีการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรของตนเอง สามารถใช้กระบวนการที่มีคุณภาพทำให้ผลผลิตที่ได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต รวมถึงสามารถหาช่องทางการตลาด เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพต่อไป

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาความรู้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และมาตรฐานการผลิตพืชสมุนไพร

3.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพ และมีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3.3 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตพืชสมุนไพร สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดได้

3.4 เพื่อส่งเสริมให้เกิดจตุรบรรรมและขยายพันธุ์พืชสมุนไพรพันธุ์ดี

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกร 1,000 ราย ดำเนินการในพื้นที่ 40 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี อ่างทอง ลพบุรี ชัยนาท สระบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก นครราชสีมา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี เลย หนองคาย นครศรีธรรมราช กระบี่ ระนอง ชุมพร ตรัง เชียงใหม่ น่าน เชียงราย อุทัยธานี ลำปาง ลำพูน พิชณุโลก พิจิตร แม่ฮ่องสอน สกลนคร ชัยภูมิ พัทลุง สุรินทร์ อุดรธานี ขอนแก่น ยโสธร สุโขทัย สงขลา และจังหวัดอุดรดิตถ์ และศูนย์ปฏิบัติการ จำนวน 20 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัด ลพบุรี ราชบุรี ฉะเชิงเทรา เลย หนองคาย เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน (เกษตรที่สูง) น่าน ยโสธร สุราษฎร์ธานี กระบี่ กาญจนบุรี (เกษตรที่สูง) และจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เกษตรที่สูง) ศูนย์ขยายพันธุ์พืชจังหวัดตรัง นครราชสีมา นครศรีธรรมราช พิชณุโลก สุพรรณบุรี และจังหวัดมหาสารคาม

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 พัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ดำเนินการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้และศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิกาด้านการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร

5.2 พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

1) จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร ประเด็นปัญหา และความต้องการในการพัฒนา เพื่อกำหนดเป็นประเด็นถ่ายทอดเทคโนโลยี กำหนดจุดศึกษาดูงาน และจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร แล้วสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่

2) จัดกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีตามประเด็นที่ได้จากเวทีวิเคราะห์ศักยภาพในข้อ

1) โดยให้มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตตามระบบมาตรฐาน GAP การเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพร การตลาด และการเชื่อมโยง แล้วสรุปผลการจัดกระบวนการเรียนรู้

3) ศึกษาดูงานการพัฒนาคุณภาพแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร การตลาดสมุนไพร

4) ปรับปรุงจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิต

5) ปรับปรุงจุดเรียนรู้การแปรรูปพืชสมุนไพร โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิต

5.3 ปรับปรุงและพัฒนาแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพรที่ได้ดำเนินงานในปีงบประมาณ 2563 และประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ดำเนินการโดยศูนย์ปฏิบัติการ

5.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร โดยสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร เข้าร่วมจัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพรในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ประจำปี 2564

5.5 วิเคราะห์ จัดทำข้อมูลสถานการณ์พืชสมุนไพรและฐานข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร ดังนี้

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ดำเนินการวิเคราะห์ ประเมินและจัดทำข้อมูลสถานการณ์พืชสมุนไพร ระดับประเทศ

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2563			ปี 2564								
	ต.ค. 63	พ.ย. 63	ธ.ค. 63	ม.ค. 64	ก.พ. 64	มี.ค. 64	เม.ย. 64	พ.ค. 64	มิ.ย. 64	ก.ค. 64	ส.ค. 64	ก.ย. 64
1. พัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค		↔										
2. พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร 2.1 จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกรฯ จัดกระบวนการเรียนรู้ และศึกษาดูงาน 2.2 ปรับปรุงจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร 2.3 ปรับปรุงจุดเรียนรู้การแปรรูปพืชสมุนไพร		↔										
3. ปรับปรุงและพัฒนาแปลงขยายพันธุ์สมุนไพรและรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพร												
4. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร												
5. วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลสถานการณ์พืชสมุนไพร												

7. ระยะเวลา

ตุลาคม 2563 - กันยายน 2564

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

ผลผลิต (Output)

- เกษตรกร 1,000 ราย ได้รับความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพการผลิตพืชสมุนไพร มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสมุนไพร รวมทั้งมีจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร 40 จุด จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร 40 จุด
- ศูนย์ปฏิบัติการ/ศูนย์ขยายพันธุ์พืช 20 ศูนย์ สามารถรวบรวมและขยายพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือกระจายพันธุ์พืชสมุนไพรพันธุ์ดี

ผลลัพธ์ (Outcome)

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพและวัตถุดิบได้มาตรฐานเดียวกัน เกิดการรวมกลุ่มและสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตการตลาดได้ จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปสมุนไพรสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปได้
2. ศูนย์ปฏิบัติการ/ศูนย์ขยายพันธุ์พืช สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนสมุนไพรพันธุ์ดีให้กับเกษตรกรหรือผู้ที่สนใจได้

ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร และเกิดการรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย
2. มีจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพจังหวัดละ 2 จุด
3. ศูนย์ปฏิบัติการ/ศูนย์ขยายพันธุ์พืช 20 ศูนย์ พัฒนาเป็นแหล่งรวบรวมและขยายพันธุ์สมุนไพรพันธุ์ดี

เชิงคุณภาพ

1. เกษตรกรในโครงการฯ สามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ มีการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตการตลาดได้
2. ศูนย์ปฏิบัติการ/ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ที่เข้าร่วมโครงการสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้หรือสนับสนุนพันธุ์ดีให้กับเกษตรกรได้

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 9.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจในเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพรและสามารถนำไปถ่ายทอดต่อไปได้
- 9.2 เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต การจัดการกลุ่ม สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
- 9.3 เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถพึ่งพาตนเองได้
- 9.4 มีจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปพืชสมุนไพรคุณภาพ
- 9.5 มีจุดรวบรวมและขยายพันธุ์พืชสมุนไพรสายพันธุ์ดี

10. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
 กลุ่มส่งเสริมพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ
 โทรศัพท์ 02 579 9547
 E-mail: herbdcae@hotmail.com

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)

กิจกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1. ความเชื่อมโยง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บท ด้านภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติการเกษตรแผนย่อย เกษตรปลอดภัย
- 1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็ง ทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ข้อ 3.2 การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ 3.2.1 การพัฒนาภาคการเกษตร 4) เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร (5) บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร
- 1.4 แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ
- 1.5 นโยบายรัฐบาลด้านที่ 5 : การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายความสามารถในการแข่งขันของไทย
- 1.6 นโยบายเร่งด่วนด้านที่ 4 : การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

2. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจเนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นทำให้แมลงสามารถเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี และมีแหล่งฟีดอาหารที่หลากหลายกระจายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย แมลงเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ผีเสื้อพันธุ์ ผีเสื้อโพรง ชันโรง จิ้งหรีด และคั้ง การเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ ปัจจุบันเป็นอาชีพที่เกษตรกรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากแมลงเศรษฐกิจได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ ได้แก่ น้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์จากผึ้ง และจิ้งหรีด ซึ่งเป็นแหล่งโปรตีนทางเลือกใหม่ ผลิตภัณฑ์จากแมลงเศรษฐกิจนับเป็นสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ สำหรับประโยชน์ของแมลงตระกูลผึ้งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ เป็นแมลงช่วยผสมเกสรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตรและแมลงช่วยผสมเกสรเหล่านี้ล้วนเป็นแมลงตัวชี้วัดสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของระบบนิเวศ

กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรมาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นการเกษตรสร้างมูลค่า ซึ่งให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร ประกอบกับประเทศไทยมีนโยบายที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยการพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าแมลงเศรษฐกิจซึ่งเป็นสินค้าเกษตรกลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพที่มีโอกาสทางการตลาด ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) เพื่อส่งเสริมการดำเนินการพัฒนางานด้านวิชาการ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการบริโภคและการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์สินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพด้านแมลงเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบการผลิตและการตลาดอย่างยั่งยืน

3.วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสามารถแข่งขันได้

3.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดเครือข่าย สำหรับเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เป้าหมาย

4.1 เป้าหมาย ประกอบด้วย

- เกษตรกรผู้เลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ 16 จังหวัด จังหวัดละ 50 คน รวม 800 คน
- เกษตรกรผู้เลี้ยงจิ้งหรีด เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 80 คน

4.2 สถานที่ดำเนินการ ประกอบด้วย

- จังหวัด จำนวน 16 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แพร่ แม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์ จันทบุรี น่าน นครพนม บุรีรัมย์ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช พัทลุง ระนอง และจังหวัดสงขลา

- ศูนย์ปฏิบัติการ จำนวน 5 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจจังหวัดเชียงใหม่, ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจจังหวัดชุมพร, ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น, ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุตรดิตถ์

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 จัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) จำนวน 1 ครั้ง 1 วัน

เป้าหมาย เกษตรกรในจังหวัดเป้าหมาย 16 จังหวัด จังหวัดละ 50 คน รวม 800 คน

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการจัดเวทีวิเคราะห์ศักยภาพการผลิต ประเด็นปัญหา และความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาความรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจ และที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นประเด็นในการถ่ายทอดความรู้และการศึกษาดูงาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องให้แก่เกษตรกรต่อไป

5.2 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) จำนวน 2 วัน

เป้าหมาย เกษตรกรในจังหวัดเป้าหมาย 16 จังหวัด จังหวัดละ 50 คน รวม 800 คน

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกร ตามประเด็นที่ได้จากการจัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการของเกษตรกร

5.3 ศึกษาดูงานตามประเด็นการจัดเวที จำนวน 2 วัน

เป้าหมาย เกษตรกรในจังหวัดเป้าหมาย 16 จังหวัด จังหวัดละ 50 คน รวม 800 คน

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการจัดศึกษาดูงานด้านแมลงเศรษฐกิจให้กับเกษตรกร ตามสรุปประเด็นที่ได้จากการจัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการของเกษตรกร

5.4 สนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ จำนวน 16 จังหวัด

เป้าหมาย จังหวัดเป้าหมาย 16 จังหวัด จังหวัดละ 1 แปลงเรียนรู้ รวม 16 แปลง

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ ได้แก่ ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง หรือจิ้งหรีด จำนวน 1 แปลงเรียนรู้

5.5 สนับสนุนการจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพ และมูลค่าการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)

เป้าหมาย ศูนย์ปฏิบัติการเป้าหมาย จำนวน 5 ศูนย์

แนวทางการดำเนินงาน

ศูนย์ปฏิบัติการ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ/จ้างเหมา เพื่อจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ให้พร้อมสำหรับการถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานของเกษตรกรและผู้สนใจต่อไป

5.6 สนับสนุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์ จำนวน 5 ศูนย์

เป้าหมาย ศูนย์ปฏิบัติการเป้าหมาย จำนวน 5 ศูนย์

แนวทางการดำเนินงาน

ศูนย์ปฏิบัติการ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุเพื่อจัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์ (แมลงเศรษฐกิจ) และสนับสนุนพันธุ์ พ่อ-แม่พันธุ์ แมลงเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกร

5.7 สัมมนาเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) จำนวน 1 ครั้ง 2 วัน

เป้าหมาย เกษตรกรผู้เลี้ยงจิ้งหรีด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 80 คน

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงจิ้งหรีด พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดแมลงเศรษฐกิจ พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่เกษตรกรได้

5.8 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมกลุ่มสินค้าทางเลือกเพื่อสุขภาพ จัดงานวันผึ้งโลก ครั้งที่ 4 จำนวน 1 ครั้ง

เป้าหมาย เกษตรกร เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการและบุคคลทั่วไป

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ดำเนินการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมกลุ่มสินค้าทางเลือกเพื่อสุขภาพ โดยการจัดงานวันผึ้งโลก ครั้งที่ 4 เพื่อให้เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ และบุคคลทั่วไป เกิดความตระหนักเห็นถึงคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของผึ้ง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงผึ้ง ผลิตน้ำผึ้งคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและผู้สนใจมีการเลี้ยงผึ้งเพิ่มมากขึ้น มีการใช้ผึ้งเพื่อผสมเกสรเพิ่มผลผลิตพืชทางการเกษตร ตลอดจนอนุรักษ์ผึ้งในธรรมชาติของประเทศไทย

5.9 การบริหารจัดการและประเมินสถานการณ์การดำเนินงานสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ

เป้าหมาย สินค้าแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 3 สินค้า

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ติดตามและประเมินสถานการณ์แมลงเศรษฐกิจ ติดตามความก้าวหน้า ศึกษา วิเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อการพัฒนางานส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจต่อไป

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	หน่วยงานรับผิดชอบ	ปริมาณงาน	หน่วยวัด	ระยะเวลา													
				ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4				
				ต.ค.63	พ.ย.63	ธ.ค.63	ม.ค.64	ก.พ.64	มี.ค.64	พ.ค.64	พ.ค.64	มิ.ย.64	ก.ค.64	ส.ค.64	ก.ย.64		
6.1 จัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	กษ.จ.	800/16	ราย/จังหวัด	◇													
6.2 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	กษ.จ.	800/16	ราย/จังหวัด		◇												
6.3 ศึกษาดูงานตามประเด็นการจัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการของเกษตรกร	กษ.จ.	800/16	ราย/จังหวัด								◇						
6.4 สนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ	กษ.จ.	1/16	แปลง/จังหวัด								◇						
6.5 สนับสนุนการจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพ และมูลค่าการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	ศูนย์ปฏิบัติการ	5	ศูนย์								◇						
6.6 สนับสนุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์	ศูนย์ปฏิบัติการ	5	ศูนย์								◇						
6.7 สัมมนาเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)	สสจ.	80/1	ราย/ครั้ง														
6.8 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมกลุ่มสินค้าทางเลือกเพื่อสุขภาพ โดยการจัดงานสิ่งโลกครั้งที่ 4	สสจ.	1	ครั้ง														
6.9 การบริหารจัดการและประเมินสถานการณ์การดำเนินงานสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ	สสจ.	3	สินค้า	←													→

7. ระยะเวลา

ตุลาคม 2563 – กันยายน 2564

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัดโครงการ

ผลผลิต (output)

เกษตรกรได้รับความรู้และเพิ่มทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด จำนวน 800 คน

ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรได้รับองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ และนำความรู้กลับไปปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และเพิ่มทักษะในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 800 คน

เชิงคุณภาพ

เกษตรกรที่เข้ารับการพัฒนาความรู้และเพิ่มทักษะ สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ มีความเข้มแข็งและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแมลงเศรษฐกิจสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาผลผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพ มีการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็ง ตลอดจนเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนบ้านและผู้สนใจ

10. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ โทรศัพท์ 02-9406102

1. นายนริศร์ คงสมบูรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ

E-mail : narit08@hotmail.co.th

2. นางสาวเมธิณี กิระเกียรติ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

E-mail : mmethinee2517@gmail.com

3. นางสาวรุ่งอรุณ อันสุตใจ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

E-mail : iyojung@hotmail.com

4. นางสาวภัทราพร ตันโสตเจริญ นักวิชาการชำนาญการ

E-mail : tantawan211@hotmail.com

5. นางสาวจิตตินันท์ ชาติทองสุข นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

E-mail : chattongsuk.j@gmail.com

ภาคผนวกที่ 3

แบบสอบถามเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่โครงการ

**แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ปี 2564**

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี.....ส่วน.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ให้บริการ

1.1 ชื่อ

 สกุล

1.2 เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน

1.3 อายุ (ปี)

1.4 เพศ

 1 = หญิง, 2 = ชาย

1.5	ที่อยู่	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน (หากมี)	
	ตำบล		อำเภอ		
	จังหวัด		โทร		

1.6 ระดับการศึกษาสูงสุด

 0 = ไม่สำเร็จการศึกษา, 4 = ประถมต้น, 6 = ประถมปลาย, 9 = มัธยมต้น, 12 = มัธยมปลาย/ปวช., 14 = ปวส., 16 =ปริญญาตรี, 18 =ปริญญาโท, 22 =ปริญญาเอก

1.7 อาชีพหลัก

 ในภาคเกษตร: 1 = เกษตรกร, 2 = รับจ้างเกษตร
นอกภาคเกษตร: 3 = รับจ้างนอกภาคเกษตร, 4 = ทำงานประจำ, 5 = ธุรกิจส่วนตัว

1.8 ประสบการณ์ทำการเกษตร (ปี)
***นับตั้งแต่เริ่มทำการเกษตรเป็นอาชีพและมีรายได้เป็นของตนเอง

--	--

1.9	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน) ***นับคนที่อาศัยอยู่ด้วยกัน และรวมผู้ถูกสัมภาษณ์เองด้วย		
	จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จนถึง 65 ปี	จำนวนแรงงานในภาคเกษตร (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จนถึง 65 ปี ที่ทำงานในภาคการเกษตร ไม่นับรวมกรณีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือทำงานอื่น ๆ	
		จำนวนแรงงานนอกภาคเกษตร (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จนถึง 65 ปี ที่ทำงานนอกภาคการเกษตร ไม่นับรวมกรณีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือทำงานอื่น ๆ	

1.10

1. การถือครองที่ดินในภาคการเกษตร					
กิจกรรม	ของตนเอง	เช่า	ทำฟรี	ชลประทาน (ใน=1, นอก=2)	แหล่งน้ำ ที่ใช้
1. ข้าว					
2. มันสำปะหลัง					
3. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
4. พืชไร่อื่นๆ (ระบุชนิด)					
4.1	1)	1)	1)	1)	1)
4.2	2)	2)	2)	2)	2)
5. ยางพารา					
6. ปาล์มน้ำมัน					
7. อ้อยโรงงาน					
8. ไม้ยืนต้นอื่นๆ (ระบุชนิด)					
8.1	1)	1)	1)	1)	1)
8.2	2)	2)	2)	2)	2)
9. ไม้ผลอื่นๆ (ระบุชนิด)					
9.1	1)	1)	1)	1)	1)
9.2	2)	2)	2)	2)	2)
10. ไม้ดอก ไม้ประดับ					
11. พืชผัก					
12. ปศุสัตว์ (ระบุชนิด)					
12.1	1)	1)	1)	1)	1)
12.2	2)	2)	2)	2)	2)
13. ประมง (ระบุชนิด)					
13.1	1)	1)	1)	1)	1)
13.2	2)	2)	2)	2)	2)
14. ไร่นาสวนผสม					
15. เกษตรผสมผสาน					
16. กิจกรรมเกษตรอื่น ๆ (ระบุชนิด)					
16.1	1)	1)	1)	1)	1)
16.2	2)	2)	2)	2)	2)
แหล่งน้ำที่ใช้ 1 = น้ำฝน, 2 = ชลประทาน, 3 = สูบเองจากแหล่งธรรมชาติ, 4 = บ่อ/สระ/บาดาล ของตนเอง, 5 = โครงการเอกราช/ราชการ สูบจากแหล่งธรรมชาติ, 6 = กลุ่ม/สถาบัน สูบจากแหล่งธรรมชาติ, 7 = ซื้อจากผู้ให้บริการ/ประปา					
2. การถือครองที่ดินนอกภาคการเกษตร					
กิจกรรม	19. ที่ปลูกบ้านเรือน อยู่อาศัย	20. ที่รกร้างว่าง เปล่า	21. ห้วย/หนอง/ คลอง/บึง/สระ	22. ป่าถือครอง	
จำนวน (ไร่)					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ

2.1 ท่านเคยปลูกสมุนไพรมาก่อนหรือไม่

- 1) เคย จำนวน.....ปี ระบุชนิดสมุนไพร..... 2) ไม่เคย

2.2 ท่านรับทราบข้อมูลการมีโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ปี 2564 จากแหล่งใด

- 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (1) เว็บไซต์ต่าง ๆ (2) Facebook/Line/สื่อออนไลน์ (3) วิทยุ (4) โทรทัศน์
- 2) สื่อสิ่งพิมพ์ (1) หนังสือพิมพ์ (2) วารสาร (3) โปสเตอร์ (4) หนังสือราชการ
- 3) สื่อบุคคล (1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) ผู้นำท้องถิ่น (อบต./กำนัน/ผญบ.) (3) เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง
- (4) ประธานกลุ่ม/สมาชิกกลุ่ม (5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.3 ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้/อบรม ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรหรือไม่

- 1) ได้รับ 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

หลักสูตร/เรื่อง	สถานที่	จำนวนครั้ง
1.		
2.		
3.		

2.4 ท่านทราบหรือไม่ว่า จังหวัดของท่านมีจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรและจุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร

- 1) ไม่ทราบ เนื่องจาก.....
- 2) ทราบ จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร
- เคยไปเรียนรู้/ดูงาน ไม่เคยไป เนื่องจาก.....
- จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร
- เคยไปเรียนรู้/ดูงาน ไม่เคยไป เนื่องจาก.....

2.5 หลังเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร มีเจ้าหน้าที่มาติดตาม/ตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำหรือไม่

- 1) มี จำนวน.....ครั้ง
- 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

3.1 ในปี 2564 ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม มาใช้ในพื้นที่หรือใช้ในการผลิตสมุนไพรของท่านหรือไม่

- 1) ไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจาก.....
- 2) นำไปใช้ ผลิตสมุนไพร ระบุ.....
- แปรรูปสมุนไพร ระบุ.....
- อื่นๆ ระบุ.....

3.2 การผลิตและนำสมุนไพรมาใช้เองในครัวเรือนของท่าน ระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการ (ปี 2563) กับ หลังเข้าร่วมโครงการ (ปี 2564)

- 1) **ก่อน**เข้าร่วมโครงการ มีการผลิต ระบุพืช..... คิดเป็นมูลค่า..... บาท/ปี
- ไม่มีการผลิต
- 2) **หลัง**เข้าร่วมโครงการ มีการผลิต ระบุพืช..... คิดเป็นมูลค่า..... บาท/ปี
- ไม่มีการผลิต

3.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ (เปรียบเทียบระหว่าง ปี 2563 กับ ปี 2564)

- 1) ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจากการผลิตสมุนไพรใช้เอง
- ค่าใช้จ่ายในการซื้อสมุนไพร ก่อน เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
 - ค่าใช้จ่ายในการซื้อสมุนไพร หลัง เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
- 2) เพิ่มรายได้จากการจำหน่ายสมุนไพร
- รายได้ ก่อน เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
 - รายได้ หลัง เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
- 3) เพิ่มมูลค่าจากการแปรรูปสมุนไพร ระบุผลิตภัณฑ์ที่แปรรูป.....
- ราคาที่ขาย.....บาท/หน่วย (ระบุหน่วย).....
 - จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ขาย..... ชิ้น
 - รวมเป็นเงิน.....บาท/ปี
- 4) เพิ่มผลผลิตสมุนไพร ระบุชนิดสมุนไพร.....
- ผลผลิต ก่อน เข้าร่วมโครงการ.....กิโลกรัม/ไร่
 - ผลผลิต หลัง เข้าร่วมโครงการ.....กิโลกรัม/ไร่
- 5) เป็นอาชีพเสริม
- 6) อื่นๆ (ระบุ)

3.4 ท่านได้เข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายหรือไม่

- 1) กลุ่มผู้ผลิตสมุนไพร เข้าร่วม
 ไม่เข้าร่วม เนื่องจาก.....
- 2) กลุ่มจำหน่ายสมุนไพร เข้าร่วม สามารถต่อรองราคาซื้อขายได้ ไม่สามารถต่อรองราคาซื้อขาย
 ไม่เข้าร่วม เนื่องจาก.....
- 3) กลุ่มแปรรูปสมุนไพร เข้าร่วม
 ไม่เข้าร่วม เนื่องจาก.....
- 4) อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/หน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษา ต่อการดำเนินงานโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) การชี้แจงโครงการ (ระเบียบ/หลักเกณฑ์/เงื่อนไข)		
2) หลักสูตร/การถ่ายทอดความรู้		
3) การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย		
4) ความพร้อมของจุดเรียนรู้		
- จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร		
- จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร		
5) การตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ↔ ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ปัญหา/ข้อเสนอแนะ จากการเข้าร่วมโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) การชี้แจงโครงการของเจ้าหน้าที่ (ระเบียบ/หลักเกณฑ์/เงื่อนไข)	
2) หลักสูตร/การถ่ายทอดความรู้	
3) การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย	
4) การเข้าเรียนรู้/ดูงานที่จุดเรียนรู้ 4.1) จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร	
4.2) จุดเรียนรู้การแปรรูปสมุนไพร	
5) อื่น ๆ (ระบุ)	

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ปี 2564

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี.....ส่วน.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ให้บริการ

1.1	ชื่อ			สกุล		
1.2	เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน					
1.3	อายุ (ปี)					
1.4	เพศ		1 = หญิง, 2 = ชาย			
1.5	ที่อยู่	บ้านเลขที่		หมู่ที่		ชื่อหมู่บ้าน (หากมี)
	ตำบล				อำเภอ	
	จังหวัด				โทร	
1.6	ระดับการศึกษาสูงสุด	0 = ไม่สำเร็จการศึกษา, 4 = ประถมต้น, 6 = ประถมปลาย, 9 = มัธยมต้น, 12 = มัธยมปลาย/ปวช., 14 = ปวส., 16 = ปริญญาตรี, 18 = ปริญญาโท, 22 = ปริญญาเอก				
1.7	อาชีพหลัก	ในภาคเกษตร: 1 = เกษตรกร, 2 = รับจ้างเกษตร นอกภาคเกษตร: 3 = รับจ้างนอกภาคเกษตร, 4 = ทำงานประจำ, 5 = ธุรกิจส่วนตัว				
1.8	ประสบการณ์ทำการเกษตร (ปี) ***นับตั้งแต่เริ่มทำการเกษตรเป็นอาชีพและมีรายได้เป็นของตนเอง					
1.9	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน) ***นับคนที่อาศัยอยู่ด้วยกัน และรวมผู้ถูกสัมภาษณ์เองด้วย					
	จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จนถึง 65 ปี	จำนวนแรงงานในภาคเกษตร (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จนถึง 65 ปี ที่ทำงานในภาคการเกษตร ไม่นับรวมกรณีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือทำงานอื่น ๆ				
		จำนวนแรงงานนอกภาคเกษตร (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จนถึง 65 ปี ที่ทำงานนอกภาคการเกษตร ไม่นับรวมกรณีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือทำงานอื่น ๆ				

1.10

1. การถือครองที่ดินในภาคการเกษตร					
กิจกรรม	ของตนเอง	เช่า	ทำฟรี	ชลประทาน (ใน=1, นอก=2)	แหล่งน้ำ ที่ใช้
1. ข้าว					
2. มันสำปะหลัง					
3. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
4. พืชไร่อื่นๆ (ระบุชนิด)					
4.1	1)	1)	1)	1)	1)
4.2	2)	2)	2)	2)	2)
5. ยางพารา					
6. ปาล์มน้ำมัน					
7. อ้อยโรงงาน					
8. ไม้ยืนต้นอื่นๆ (ระบุชนิด)					
8.1	1)	1)	1)	1)	1)
8.2	2)	2)	2)	2)	2)
9. ไม้ผลอื่นๆ (ระบุชนิด)					
9.1	1)	1)	1)	1)	1)
9.2	2)	2)	2)	2)	2)
10. ไม้ดอก ไม้ประดับ					
11. พืชผัก					
12. ปศุสัตว์ (ระบุชนิด)					
12.1	1)	1)	1)	1)	1)
12.2	2)	2)	2)	2)	2)
13. ประมง (ระบุชนิด)					
13.1	1)	1)	1)	1)	1)
13.2	2)	2)	2)	2)	2)
14. ไร่นาสวนผสม					
15. เกษตรผสมผสาน					
16. กิจกรรมเกษตรอื่น ๆ (ระบุชนิด)					
16.1	1)	1)	1)	1)	1)
16.2	2)	2)	2)	2)	2)
แหล่งน้ำที่ใช้ 1 = น้ำฝน, 2 = ชลประทาน, 3 = สูบเองจากแหล่งธรรมชาติ, 4 = บ่อ/สระ/บาดาล ของตนเอง, 5 = โครงการเอกราช/ราชการ สูบจากแหล่งธรรมชาติ, 6 = กลุ่ม/สถาบัน สูบจากแหล่งธรรมชาติ, 7 = ซื้อจากผู้ให้บริการ/ประปา					
2. การถือครองที่ดินนอกภาคการเกษตร					
กิจกรรม	19. ที่ปลูกบ้านเรือน อยู่อาศัย	20. ที่รกร้างว่าง เปล่า	21. ห้วย/หนอง/ คลอง/บึง/สระ	22. ป่าถือครอง	
จำนวน (ไร่)					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ

2.1 ท่านเคยเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจมาก่อนหรือไม่

- 1) เคย จำนวน.....ปี ระบุชนิดแมลงเศรษฐกิจ.....
- 2) ไม่เคย

2.2 ท่านรับทราบข้อมูลการมีส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ปี 2564 จากแหล่งใด

- 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (1) เว็บไซต์ต่าง ๆ (2) Facebook/Line/สื่อออนไลน์ (3) วิทยุ (4) โทรทัศน์
- 2) สื่อสิ่งพิมพ์ (1) หนังสือพิมพ์ (2) วารสาร (3) โปสเตอร์ (4) หนังสือราชการ
- 3) สื่อบุคคล (1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) ผู้นำท้องถิ่น (อบต./กำนัน/ผญบ.) (3) เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง
- (4) ประธานกลุ่ม/สมาชิกกลุ่ม (5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.3 ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้/อบรม ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจหรือไม่

- 1) ได้รับ 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

หลักสูตร/เรื่อง	สถานที่	จำนวนครั้ง
1.		
2.		
3.		

2.4 ท่านทราบหรือไม่ว่า จังหวัดของท่านมีแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ

- 1) ไม่ทราบ เนื่องจาก.....
- 2) ทราบ เคยไปเรียนรู้/ดูงาน
- ไม่เคยไป เนื่องจาก.....

2.5 หลังเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ มีเจ้าหน้าที่มาติดตาม/ตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำหรือไม่

- 1) มี จำนวน.....ครั้ง
- 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

3.1 ในปี 2564 ท่านนำความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจที่ได้รับการอบรมมาใช้หรือไม่

- 1) ไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจาก.....
- 2) นำไปใช้ ระบุด้านที่นำไปใช้.....
-
-
-

3.2 การผลิตแมลงเศรษฐกิจในครัวเรือนของท่าน ระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการ (ปี 2563) กับ หลังเข้าร่วมโครงการ (ปี 2564)

- 1) ก่อน เข้าร่วมโครงการ มีการผลิต ระบุชนิด..... คิดเป็นมูลค่า..... บาท/ปี
- ไม่มีการผลิต
- 2) หลัง เข้าร่วมโครงการ มีการผลิต ระบุชนิด..... คิดเป็นมูลค่า..... บาท/ปี
- ไม่มีการผลิต

3.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ (เปรียบเทียบระหว่าง ปี 2563 กับ ปี 2564)

- 1) ลดค่าใช้จ่ายจากการผลิตและนำแมลงเศรษฐกิจมาใช้ในครัวเรือน
- ค่าใช้จ่าย ก่อน เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
 - ค่าใช้จ่าย หลัง เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
- 2) เพิ่มรายได้จากการจำหน่ายแมลงเศรษฐกิจ
- รายได้ ก่อน เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
 - รายได้ หลัง เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
- 3) เพิ่มมูลค่าจากการแปรรูปแมลงเศรษฐกิจ ระบุผลิตภัณฑ์ที่แปรรูป.....
- ราคาที่ขาย.....บาท/หน่วย (ระบุหน่วย)..... (ราคาต่อชิ้น)
 - จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ขาย..... ชิ้น/ปี
 - รวมเป็นเงิน.....บาท/ปี
- 4) เป็นอาชีพเสริม
- 5) ประโยชน์ด้านอื่นๆ (ระบุ)

3.4 ท่านได้เข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายหรือไม่

- 1) กลุ่มผู้ผลิตแมลงเศรษฐกิจ เข้าร่วม ไม่เข้าร่วม เนื่องจาก.....
- 2) กลุ่มจำหน่ายแมลงเศรษฐกิจ เข้าร่วม สามารถต่อราคาซื้อขายได้ ไม่สามารถต่อราคาซื้อขายได้
- ไม่เข้าร่วม เนื่องจาก.....
- 3) กลุ่มแปรรูปแมลงเศรษฐกิจ เข้าร่วม ไม่เข้าร่วม เนื่องจาก.....
- 4) อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ต่อการดำเนินงานโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 - 5)	เหตุผล
1) การชี้แจงโครงการ (ระเบียบ/หลักเกณฑ์/เงื่อนไข)		
2) หลักสูตร/การถ่ายทอดความรู้		
3) การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย		
4) ความพร้อมของจุดเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจในจังหวัด		
5) การตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ← → ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ปัญหา/ข้อเสนอแนะ จากการเข้าร่วมโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) การชี้แจงโครงการของเจ้าหน้าที่ (ระเบียบ/หลักเกณฑ์/เงื่อนไข)	
2) หลักสูตร/การถ่ายทอดความรู้	
3) การรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย	
4) การเข้าเรียนรู้/ดูงานที่จุดเรียนรู้	
5) อื่น ๆ (ระบุ)	

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ปี 2564

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี.....ฝ่าย.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ให้บริการ

1.1	ชื่อ			สกุล		
1.2	เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน					
1.3	อายุ (ปี)					
1.4	เพศ		1 = หญิง, 2 = ชาย			
1.5	ที่อยู่	บ้านเลขที่		หมู่ที่		ชื่อหมู่บ้าน (หากมี)
	ตำบล				อำเภอ	
	จังหวัด				โทร	
1.6	ระดับการศึกษาสูงสุด	0 = ไม่สำเร็จการศึกษา, 4 = ประถมต้น, 6 = ประถมปลาย, 9 = มัธยมต้น, 12 = มัธยมปลาย/ปวช., 14 = ปวส., 16 = ปริญญาตรี, 18 = ปริญญาโท, 22 = ปริญญาเอก				
1.7	อาชีพหลัก	ในภาคเกษตร: 1 = เกษตรกร, 2 = รับจ้างเกษตร นอกภาคเกษตร: 3 = รับจ้างนอกภาคเกษตร, 4 = ทำงานประจำ, 5 = ธุรกิจส่วนตัว				
1.8	ประสบการณ์ทำการเกษตร (ปี) ***นับตั้งแต่เริ่มทำการเกษตรเป็นอาชีพและมีรายได้เป็นของตนเอง					
1.9	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน) ***นับคนที่อาศัยอยู่ด้วยกัน และรวมผู้ถูกสัมภาษณ์เองด้วย					
	จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปี ขึ้นไป จนถึง 65 ปี			จำนวนแรงงานในภาคเกษตร (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปี ขึ้นไป จนถึง 65 ปี ที่ทำงานในภาคการเกษตร ไม่นับรวมกรณีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือทำงานอื่น ๆ		
				จำนวนแรงงานนอกภาคเกษตร (คน) ***นับสมาชิกในครัวเรือนที่อายุ 15 ปี ขึ้นไป จนถึง 65 ปี ที่ทำงานนอกภาคการเกษตร ไม่นับรวมกรณีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือทำงานอื่น ๆ		

1.10

1. การถือครองที่ดินในภาคการเกษตร					
กิจกรรม	ของตนเอง	เช่า	ทำฟรี	ชลประทาน (ใน=1, นอก=2)	แหล่งน้ำ ที่ใช้
1. ข้าว					
2. มันสำปะหลัง					
3. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					
4. พืชไร่อื่นๆ (ระบุชนิด)					
4.1	1)	1)	1)	1)	1)
4.2	2)	2)	2)	2)	2)
5. ยางพารา					
6. ปาล์มน้ำมัน					
7. อ้อยโรงงาน					
8. ไม้ยืนต้นอื่นๆ (ระบุชนิด)					
8.1	1)	1)	1)	1)	1)
8.2	2)	2)	2)	2)	2)
9. ไม้ผลอื่นๆ (ระบุชนิด)					
9.1	1)	1)	1)	1)	1)
9.2	2)	2)	2)	2)	2)
10. ไม้ดอก ไม้ประดับ					
11. พืชผัก					
12. ปศุสัตว์ (ระบุชนิด)					
12.1	1)	1)	1)	1)	1)
12.2	2)	2)	2)	2)	2)
13. ประมง (ระบุชนิด)					
13.1	1)	1)	1)	1)	1)
13.2	2)	2)	2)	2)	2)
14. ไร่นาสวนผสม					
15. เกษตรผสมผสาน					
16. กิจกรรมเกษตรอื่น ๆ (ระบุชนิด)					
16.1	1)	1)	1)	1)	1)
16.2	2)	2)	2)	2)	2)
แหล่งน้ำที่ใช้ 1 = น้ำฝน, 2 = ชลประทาน, 3 = สูบเองจากแหล่งธรรมชาติ, 4 = บ่อ/สระ/บาดาล ของตนเอง, 5 = โครงการเอกชน/ราชการ สูบจากแหล่งธรรมชาติ, 6 = กลุ่ม/สถาบัน สูบจากแหล่งธรรมชาติ, 7 = ซื้อจากผู้ให้บริการ/ประปา					
2. การถือครองที่ดินนอกภาคการเกษตร					
กิจกรรม	19. ที่ปลูกบ้านเรือน อยู่อาศัย	20. ที่รกร้างว่าง เปล่า	21. ห้วย/หนอง/ คลอง/บึง/สระ	22. ป่าถือครอง	
จำนวน (ไร่)					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ

2.1 ท่านรับทราบข้อมูลการมีโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ปี 2564 จากแหล่งใด

- 1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (1) เว็บไซต์ต่าง ๆ (2) Facebook/Line/สื่อออนไลน์ (3) วิทยุ (4) โทรทัศน์
- 2) สื่อสิ่งพิมพ์ (1) หนังสือพิมพ์ (2) วารสาร (3) โปสเตอร์ (4) หนังสือราชการ
- 3) สื่อบุคคล (1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) ผู้นำท้องถิ่น (อบต./กำนัน/ผญบ.) (3) เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง
- (4) ประธานกลุ่ม/สมาชิกกลุ่ม (5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.2 ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตพืชพันธุ์ดี หรือไม่

- 1) ได้รับ 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

หลักสูตร/เรื่อง	สถานที่	จำนวนครั้ง
1.		
2.		
3.		

2.3 ท่านได้รับพืชพันธุ์ดีแล้วหรือไม่

- 1) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....
- 2) ได้รับแล้ว

ชนิดพืช	จำนวน (ต้น)	การนำไปใช้	
		(ใช้แล้ว = 1, ยังไม่ใช้ = 2)	(ปลูกเอง = 1, ให้เพื่อนบ้าน/คนรู้จัก = 2, อื่นๆ = 3)
1.			
2.			
3.			
4.			

* กรณียังไม่นำไปใช้ เนื่องจาก.....

2.4 หลังเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ มีเจ้าหน้าที่มาติดตาม/ตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำการใช้พันธุ์พืชหรือไม่

- 1) มี จำนวน.....ครั้ง
- 2) ไม่มี เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

3.1 ท่านเข้าร่วมเครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีหรือไม่

- 1) ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....
- 2) เข้าร่วม

3.2 หลังได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตพืชพันธุ์ดี ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถผลิต/ขยายพันธุ์พืชได้หรือไม่

- 1) ไม่สามารถผลิตได้ เนื่องจาก.....
- 2) สามารถผลิตได้ ระบุพืช..... ด้วยวิธี

3.3 การผลิตพืชพันธุ์ดีในครัวเรือนของท่าน ระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการ (ปี 2563) กับ หลังเข้าร่วมโครงการ (ปี 2564)

- 1) ก่อนเข้าร่วมโครงการ มีการผลิต ระบุพืช..... คิดเป็นมูลค่า..... บาท/ปี
- ไม่มีการผลิต
- 2) หลังเข้าร่วมโครงการ มีการผลิต ระบุพืช..... คิดเป็นมูลค่า..... บาท/ปี
- ไม่มีการผลิต

3.4 การผลิตและขยายพันธุ์พืชของท่าน สามารถเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนท่าน ได้หรือไม่

- 1) ไม่สามารถเพิ่มได้ เนื่องจาก.....
- 2) เพิ่มรายได้ จากกิจกรรม.....
- รายได้ ก่อน เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
- รายได้ หลัง เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี

3.5 การผลิตและขยายพันธุ์พืชของท่าน สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนท่าน ได้หรือไม่

- 1) ไม่สามารถลดได้ เนื่องจาก.....
- 2) ลดรายจ่ายได้ จากกิจกรรม.....
- รายจ่าย ก่อน เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี
- รายจ่าย หลัง เข้าร่วมโครงการ.....บาท/ปี

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) การชี้แจงโครงการ (ระเบียบ/หลักเกณฑ์/เงื่อนไข)		
2) การถ่ายทอดความรู้		
3) การเข้าร่วมเครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี		
4) คุณภาพของพืชพันธุ์ดีที่ได้รับ		
5) การตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ↔ ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ปัญหา/ข้อเสนอแนะ จากการเข้าร่วมโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) การชี้แจงโครงการของเจ้าหน้าที่ (ระเบียบ/หลักเกณฑ์/เงื่อนไข)	
2) การถ่ายทอดความรู้	
3) การเข้าร่วมเครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี	
4) คุณภาพของพืชพันธุ์ดีที่ได้รับ	
5) อื่น ๆ (ระบุ)	

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมการข้าว
โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....
หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท

2) ความทันเวลาของงบประมาณ

(1) ทันเวลา ได้รับเดือน..... (2) ไม่ทันเวลา เพราะ.....

3) ความเพียงพอของงบประมาณ

(1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่

(1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....

(2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....

2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่

(1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

(1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....

(2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ผลการดำเนินงานโครงการฯ (เฉพาะกิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินการ)

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี 1.1 ชั้นพันธุ์คัด (ต้น) 1.2 ชั้นพันธุ์หลัก (ต้น)		
2. กระจาย/จำหน่าย เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกร 2.1 ชนิดพันธุ์.....(ต้น) 2.2 เกษตรกร (ราย)		
3. การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้ (ต้น)		
4. การดำเนินงานอื่นๆ ระบุ 4.1 4.2		

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

.....

2.5 หน่วยงานของท่านมีการตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้หรือไม่

- 1) ไม่มีการตรวจสอบ เนื่องจาก.....
- 2) มีการตรวจสอบ ระบุขั้นตอนการตรวจสอบ
1.
2.
3.
4.
5.

2.6 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ปี 2564

- 1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย
- 2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน
- (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
- (3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.7 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

- (1) ไม่มี เพราะ.....
- (2) มี จำนวน.....ครั้ง

2.8 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 - 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี		
3) การกระจาย/จำหน่าย เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ไปสู่เกษตรกร		
4) การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด \longleftrightarrow ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลัก)	
3) การกระจาย/จำหน่าย เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกร	
4) การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้	

ส่วนประเมินผลการพัฒนาสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทร. 0 2579 8232

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมส่งเสริมการเกษตร
โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....
หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

- 1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท
- 2) ความทันเวลาของงบประมาณ
 (1) ทันเวลา ได้รับเดือน..... (2) ไม่ทันเวลา เพราะ.....
- 3) ความเพียงพอของงบประมาณ
 (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

- 1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่
 (1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....
- 2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่
 (1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ประเภทสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ต่าง ๆ Facebook/Line/สื่อออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์
- (2) สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ระบุ..... โปสเตอร์ อื่น ๆ.....
- (3) สื่อบุคคล เจ้าหน้าที่ของ กษ. ผู้นำท้องถิ่น (อบต/กำนัน/ผญบ.) เพื่อนบ้าน อื่น ๆ.....

2.5 ผลการดำเนินงานโครงการฯ (เฉพาะกิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินการ)

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เกษตรกร (ราย)	
			เป้าหมาย	ผล
1. ผลิตพืชพันธุ์ดี (ต้น)				
2. ส่งมอบพืชพันธุ์ดี (ต้น)				
- อำเภอ.....				
- อำเภอ.....				
- อำเภอ.....				
3. ทำแปลงพ่อแม่พันธุ์สำหรับขยายพืชพันธุ์ดี (ไร่)				
4. ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี				
5. พัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี (เครือข่าย/ราย)				
6. การดำเนินงานอื่นๆ ระบุ				

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

2.6 หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับรู้ถึงการดำเนินงานผลิตและขยายพันธุ์พืช เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงพืชพันธุ์ดี หรือไม่

- (1) ไม่มีการประชาสัมพันธ์ เนื่องจาก.....
- (2) มีการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทาง.....

2.7 หน่วยงานของท่าน ได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี หรือไม่

- (1) ไม่ได้รับการพัฒนา เนื่องจาก.....
- (2) ได้รับการพัฒนา
- ปรับปรุงโรงเรือนอนุบาลพันธุ์พืช/ปรับปรุงอุปกรณ์.....
 - ก่อสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์.....
 - สร้างแปลงทดสอบการขยายพันธุ์พืช.....
 - พัฒนาศักยภาพบุคลากร.....
 - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของศูนย์ฯ.....
 - อื่น ๆ ได้แก่.....

2.8 หน่วยงานของท่าน มีความพร้อมในการผลิต/ขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บริการหรือจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการทางการเกษตร/เกษตรกร ได้อย่างต่อเนื่อง หรือไม่

- (1) ไม่มีความพร้อม เนื่องจาก.....
- (2) มีความพร้อม อย่างไร.....

2.9 หน่วยงานของท่านมีแผนการผลิตและขยายพันธุ์พืช และสามารถดำเนินการได้ตามแผนหรือไม่

- 1) ไม่มีแผนการผลิต เนื่องจาก.....
- 2) มีแผนการผลิต ได้แก่.....
- 2.1) ดำเนินการได้ตามแผน
 - 2.2) ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เนื่องจาก.....

2.10 หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชพันธุ์ดี หรือไม่

- 1) ไม่ได้ดำเนินการส่งเสริม เนื่องจาก.....
- 2) ดำเนินการส่งเสริม จำนวน.....เครือข่าย เกษตรกรจำนวน.....ราย
- เครือข่ายด้าน เครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี
- อื่น ๆ ระบุ.....

2.11 การประชุม/ประสานงานเครือข่ายเกษตรกร

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
- (2) ไม่มี เพราะ.....

2.12 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ปี 2564

- 1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย
- 2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน

- (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
- (3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.13 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

- (1) ไม่มี เพราะ.....
- (2) มี จำนวน.....ครั้ง

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

3.1 ท่านคิดว่าการสนับสนุนพืชพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรสามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ได้ (1) ลดต้นทุนการผลิต (2) เพิ่มรายได้
 (3) อื่นๆ (ระบุ).....

- 2) ไม่ได้ เนื่องจาก.....

3.2 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การผลิตพืชพันธุ์ดี		
3) การพัฒนาศูนย์ขยายพันธุ์พืช เพื่อผลิตพืชพันธุ์ดี		
4) การส่งมอบพืชพันธุ์ดี (ครบตามเป้าหมายที่กำหนด)		
5) การถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากร		
6) การสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด \longleftrightarrow ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การผลิตพืชพันธุ์ดี	
3) การพัฒนาศูนย์ขยายพันธุ์พืช เพื่อผลิตพืชพันธุ์ดี	
4) การส่งมอบพืชพันธุ์ดี	
5) การถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากร	
6) การสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดี	
7) ด้านอื่นๆ (ระบุ)	

ส่วนประเมินผลการพัฒนาสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทร. 0 2579 8232

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมประมง
โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....
หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

- 1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท
- 2) ความทันเวลาของงบประมาณ
 (1) ทันเวลา ได้รับเดือน..... (2) ไม่ทันเวลา เพราะ.....
- 3) ความเพียงพอของงบประมาณ
 (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

- 1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่
 (1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....
- 2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่
 (1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ผลการดำเนินงานโครงการฯ (เฉพาะกิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินการ)

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. ผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี		
- ผลิตสัตว์น้ำพันธุ์หลัก (ตัว)		
- ผลิตพ่อแม่พันธุ์ขยาย (ตัว)		
- ดูแลสัตว์น้ำพันธุ์ขยาย (ตัว)		
- ผลิตพ่อแม่กึ่งก้ามกราม “มาโคร 1” (ตัว)		
- ผลิตและสนับสนุนพันธุ์ขยายกึ่งก้ามกราม “มาโคร 1” (ตัว)		
- อื่นๆ		
2. พัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมประมง (ราย)		
3 เก็บรักษาเชื้อพันธุ์สัตว์น้ำ (ชนิดพันธุ์)		
4. การดำเนินงานอื่นๆ ระบุ		

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

2.5 หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับรู้ถึงการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงสัตว์น้ำพันธุ์ดี มีคุณภาพ หรือไม่

- (1) ไม่มีการประชาสัมพันธ์ เนื่องจาก.....
- (2) มีการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทาง.....

2.6 หน่วยงานของท่านมีการผลิตสัตว์น้ำพันธุ์ดีจำหน่ายให้แก่เกษตรกร หรือไม่

- (1) ไม่มี
- (2) มี ได้แก่.....

2.7 หน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่นำพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีที่หน่วยงานของท่านผลิตไปใช้ประโยชน์

หน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ระบุ.....)	การใช้ประโยชน์ (ระบุ.....)
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

2.8 หน่วยงานของท่าน มีความพร้อมในการผลิต/ขยายพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดี เพื่อให้บริการหรือจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการทางการเกษตร/เกษตรกร ได้อย่างต่อเนื่อง หรือไม่

- (1) ไม่มีความพร้อม เนื่องจาก.....
- (2) ความพร้อม ได้แก่.....

2.9 หน่วยงานของท่านมีแผนการผลิตและขยายพันธุ์สัตว์น้ำ และสามารถดำเนินการได้ตามแผนหรือไม่

- 1) ไม่มีแผนการผลิต เนื่องจาก.....
- 2) มีแผนการผลิต ได้แก่.....
- 2.1) ดำเนินการได้ตามแผน
- 2.2) ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เนื่องจาก.....

2.10 หน่วยงานของท่านมีการกระจายลูกพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสู่เกษตรกรผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือไม่

- 1) ไม่มี
- 2) มี ระบุ.....

2.11 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี ปี 2564

- 1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย
- 2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน
- (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
- (3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.12 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

- (1) ไม่มี เพราะ.....
- (2) มี จำนวน.....ครั้ง

2.13 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลัก - พันธุ์ขยาย		
2.1) ความทันเวลา		
2.2) ความเพียงพอ		
3) การดูแลสัตว์น้ำพันธุ์ขยาย		
3.1) ความพร้อมของสถานที่		
3.2) การประสานงานกับศูนย์วิจัยและพัฒนา พันธุ์กรรมสัตว์น้ำ/ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำจืด เพื่อรับพ่อแม่พันธุ์ขยาย		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ↔ ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลัก - พันธุ์ขยาย	
3) การดูแลสัตว์น้ำพันธุ์ขยาย 3.1) ความพร้อมของสถานที่	
3.2) การประสานงานกับศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด เพื่อรับพ่อแม่พันธุ์ขยาย	

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมการข้าว

โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....
หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

- 1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท
- 2) ความทันเวลาของงบประมาณ
 (1) ทันเวลา ได้รับเดือน..... (2) ไม่ทันเวลา เพราะ.....
- 3) ความเพียงพอของงบประมาณ
 (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

- 1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่
 (1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....
- 2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่
 (1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ผลการดำเนินงานโครงการฯ (เฉพาะกิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินการ)

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี 1.1 ชั้นพันธุ์ขยาย (ตัน) 1.2 ชั้นพันธุ์จำหน่าย (ตัน)		
2. การควบคุม/ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตได้ (ตัน)		
3. กระจาย/จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกร 3.1 เมล็ดพันธุ์ (ตัน) 3.2 เกษตรกร (ราย)		
4. การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร (ราย)		
5. การดำเนินงานอื่นๆ ระบุ 5.1 5.2		

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

2.5 หน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้/อบรมเกษตรกรในการนำเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปใช้ หรือไม่

- 1) ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....
- 2) ดำเนินการให้ความรู้
 ระบุหลักสูตร.....

2.6 หน่วยงานของท่านมีการควบคุม/ตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้หรือไม่

- 1) ไม่มีการควบคุม เนื่องจาก.....
- 2) มีการคุม ระบุขั้นตอนการควบคุม
1.
 2.
 3.
 4.
 5.

2.7 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ปี 2564

- 1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย
- 2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน
- (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
- (3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.8 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

- (1) ไม่มี เพราะ.....
- (2) มี จำนวน.....ครั้ง

2.9 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย)		
3) การควบคุม/ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว		
4) การกระจาย/จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกร		
5) การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเมล็ดพันธุ์		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ↔ ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย)	
3) การควบคุม/ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตได้	
4) การกระจาย/จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกร	
5) การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเมล็ดพันธุ์	

ส่วนประเมินผลการพัฒนาสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทร. 0 2579 8232

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมปศุสัตว์

โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....
หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

- 1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท
- 2) ความทันเวลาของงบประมาณ
 (1) ทันเวลา ได้รับเดือน..... (2) ไม่ทันเวลา เพราะ.....
- 3) ความเพียงพอของงบประมาณ
 (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

- 1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่
 (1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....
- 2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่
 (1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ผลการดำเนินงานโครงการฯ (เฉพาะกิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินการ)

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. ผลิตสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม (ตัว) - ระบุชนิดสัตว์ 1.1 1.2 1.3		
2. ปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์สัตว์ (ตัว)		
3. กระจาย/จำหน่ายสัตว์พันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร 3.1 พันธุ์สัตว์ (ตัว) 3.2 เกษตรกร (ราย)		
4. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพแก่เกษตรกร (ราย)		
5. การดำเนินงานอื่นๆ ระบุ 5.1 5.2		

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....
.....

2.5 หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย หรือไม่

- 1) ไม่ได้ดำเนินการส่งเสริม เนื่องจาก.....
- 2) ดำเนินการส่งเสริม จำนวน.....เครือข่าย เกษตรกรจำนวน.....ราย
ระบุชื่อเครือข่าย/ประเภทเครือข่าย.....

2.6 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ปี 2564

- 1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย
- 2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน
- (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
- (3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.7 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

- (1) ไม่มี เพราะ.....
- (2) มี จำนวน.....ครั้ง

2.8 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 - 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การผลิตสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม		
3) การปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์สัตว์		
4) การกระจาย/จำหน่ายสัตว์พันธุ์ดีให้แก่ เกษตรกร		
5) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารสัตว์		
6) การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ รวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด \longleftrightarrow ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การผลิตสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม	
3) การปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์สัตว์	
4) การกระจาย/จำหน่ายสัตว์พันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร	
5) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารสัตว์	
6) การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวมกลุ่ม/สร้างเครือข่าย	

ส่วนประเมินผลการพัฒนาสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทร. 0 2579 8232

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมวิชาการเกษตร

โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....
หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

- 1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท
- 2) ความทันเวลาของงบประมาณ
 (1) ทันเวลา ได้รับเดือน..... (2) ไม่ทันเวลา เพราะ.....
- 3) ความเพียงพอของงบประมาณ
 (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

- 1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่
 (1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....
- 2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่
 (1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ผลการดำเนินงานโครงการฯ (เฉพาะกิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินการ)

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. ผลิตพันธุ์พืชคุณภาพดี ได้แก่		
- พืชไร่ ระบุ.....		
- พืชสวน ระบุ.....		
- ปัจจัยการผลิต ระบุ.....		
2. พัฒนากลุ่มปลูกพืชสมุนไพรเข้าสู่ระบบการจัดการ GAP/GMP (แห่ง)		
3. ตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้เป็นมาตรฐานสากล (ตัวอย่าง)		
4. ส่งมอบ/กระจาย พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดีให้แก่เกษตรกร (ราย)		
5. การดำเนินงานอื่นๆ		
5.1		
5.2		

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก

2.5 หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์ถึงการใช้พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานให้แก่เกษตรกรหรือไม่

- (1) ไม่มีการประชาสัมพันธ์ เนื่องจาก.....
- (2) มีการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทาง.....

2.6 หน่วยงานของท่านมีการให้ความรู้/อบรมเกษตรกรถึงประโยชน์ในการใช้เมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพในการเพาะปลูก หรือไม่

- 1) ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....
- 2) ดำเนินการให้ความรู้
ระบุหลักสูตร.....

2.7 หน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่นำพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานไปใช้ประโยชน์

หน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ระบุ.....)	การใช้ประโยชน์ (ระบุ.....)
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

2.8 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ปี 2564

- 1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย
- 2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน
- (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
- (3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.9 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

- (1) ไม่มี เพราะ.....
- (2) มี จำนวน.....ครั้ง

2.10 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การผลิตพันธุ์พืช		
3) การพัฒนากลุ่มปลูกพืชสมุนไพรเข้าสู่ระบบการจัดการ GAP/GMP		
4) การตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้เป็นมาตรฐานสากล		
5) การส่งมอบ/กระจาย พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดีให้แก่เกษตรกร		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ←→ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การผลิตพันธุ์พืช	
3) การพัฒนากลุ่มปลูกพืชสมุนไพรเข้าสู่ระบบการจัดการ GAP/GMP	
4) การตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้เป็นมาตรฐานสากล	
5) การส่งมอบ/กระจาย พันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดีให้แก่เกษตรกร	

ส่วนประเมินผลการพัฒนาสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทร. 0 2579 8232

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....
หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท

2) ความทันเวลาของงบประมาณตามแผนงานโครงการ

- (1) ทันเวลา ได้รับเดือน.....
 (2) ไม่ทันเวลา เนื่องจาก.....

3) ความเพียงพอของงบประมาณ

- (1) เพียงพอ
 (2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่

- (1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....

2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่

- (1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ประเภทสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ต่าง ๆ Facebook/Line/สื่อออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์
 (2) สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ระบุ..... โปสเตอร์ อื่น ๆ.....
 (3) สื่อบุคคล เจ้าหน้าที่ของ กษ. ผู้นำท้องถิ่น (อบต/กำนัน/ผญบ.) เพื่อนบ้าน อื่น ๆ.....

2.5 การพัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

รายการ	หลักสูตร (ระบุ)	เป้าหมายโครงการ (ราย)	ผลการดำเนินงาน (ราย)
1. เจ้าหน้าที่			
2. เกษตรกร			
3. อื่นๆ (ระบุ).....			

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

2.6 การปรับปรุงจุดการเรียนรู้สมุนไพร

รายการ	เป้าหมายโครงการ (จุด)	ผลการดำเนินงาน (จุด)
1. จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร		
2. จุดเรียนรู้การแปรรูปพืชสมุนไพร		
3. ปรับปรุงและพัฒนาแปลงขยายพันธุ์สมุนไพร		

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

2.7 ความเพียงพอของจุดการเรียนรู้สมุนไพรในจังหวัด

(1) เพียงพอ

(2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก.....

2.8 การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย

1) ไม่ได้ดำเนินการส่งเสริม เนื่องจาก.....

2) ดำเนินการส่งเสริม จำนวน.....เครือข่าย เกษตรกรจำนวน.....ราย

เครือข่ายด้าน ผลิตสมุนไพร จำหน่ายสมุนไพร

อื่น ๆ ระบุ.....

2.9 การประชุม/ประสานงานเครือข่ายเกษตรกร

(1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....

(2) ไม่มี เพราะ.....

2.10 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ปี 2564

1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย

2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน

(1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

(3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.11 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

(1) ไม่มี เพราะ.....

(2) มี จำนวน.....ครั้ง

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

3.1 ท่านคิดว่าการพัฒนาความรู้ด้านการผลิตสมุนไพรให้แก่เกษตรกรสามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ได้ (1) ลดต้นทุนการผลิต (2) เพิ่มรายได้
 (3) เพิ่มมูลค่าผลผลิต (4) เพิ่มผลผลิต
 (5) อื่นๆ (ระบุ).....

2) ไม่ได้ เนื่องจาก.....

3.2 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่		
3) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร		
4) การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย		
5) การจัดทำจุดเรียนรู้ด้านสมุนไพร		
- จุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร		
- จุดเรียนรู้การแปรรูปพืชสมุนไพร		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ←→ ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่	
3) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร	
4) การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย	
5) การจัดทำจุดเรียนรู้ด้านสมุนไพร	
6) ด้านอื่นๆ (ระบุ)	

ส่วนประเมินผลการพัฒนาสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โทร. 0 2579 8232

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด
กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ปี 2564

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุลตำแหน่ง.....โทร.....

หน่วยงาน จังหวัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการ

2.1 งบประมาณโครงการ

1) งบประมาณที่ได้รับ.....บาท ผลการใช้จ่ายงบประมาณ.....บาท

2) ความทันเวลาของงบประมาณตามแผนงานโครงการ

(1) ทันเวลา ได้รับเดือน..... (2) ไม่ทันเวลา เพราะ.....

3) ความเพียงพอของงบประมาณ

(1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2.2 การชี้แจงโครงการ

1) มีการชี้แจงโครงการจากหน่วยงานส่วนกลางสู่หน่วยงานส่วนภูมิภาคหรือไม่

(1) ชี้แจงแล้ว จำนวน.....ครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....

(2) ไม่ได้ชี้แจง เพราะ.....

2) ท่านได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการหรือไม่

(1) เข้าร่วม (2) ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

2.3 หน่วยงานของท่านมีการประชุมชี้แจงโครงการให้เกษตรกร/กลุ่มเป้าหมาย ทราบหรือไม่

(1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....

(2) ไม่มี เพราะ.....

2.4 ประเภทสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ต่างๆ Facebook/Line/สื่อออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์

(2) สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ระบุ..... โปสเตอร์ อื่นๆ.....

(3) สื่อบุคคล เจ้าหน้าที่ของ กษ. ผู้นำท้องถิ่น (อบต/กำนัน/ผญบ.) เพื่อนบ้าน อื่นๆ.....

2.5 การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร / ศึกษาดูงาน

รายการ	หลักสูตร (ระบุ)	เป้าหมายโครงการ (ราย)	ผลการดำเนินงาน (ราย)
1. ถ่ายทอดความรู้			
2. ศึกษาดูงาน			
3. อื่นๆ (ระบุ).....			

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

2.6 การจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ

รายการ	เป้าหมายโครงการ (จุด)	ผลการดำเนินงาน (จุด)
1. แปลงเรียนรู้ (ระบุชนิดแมลง).....		
2. จุดเรียนรู้การเพิ่มมูลค่าการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ)		
3. แปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์แมลงเศรษฐกิจ		

หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจาก.....

2.7 ความเพียงพอของแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจในจังหวัด

- (1) เพียงพอ
 (2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก.....

2.8 การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย

- 1) ไม่ได้ดำเนินการส่งเสริม เนื่องจาก.....
 2) ดำเนินการส่งเสริม จำนวน.....เครือข่าย เกษตรกรจำนวน.....ราย
 เครือข่ายด้าน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ
 อื่น ๆ ระบุ.....

2.9 การประชุม/ประสานงานเครือข่ายเกษตรกร

- (1) มีครั้ง ใช้รูปแบบ การประชุม เวทีชุมชน อื่นๆ (ระบุ).....
 (2) ไม่มี เพราะ.....

2.10 เจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ปี 2564

- 1) จำนวนเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน.....ราย
 2) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน
 (1) เพียงพอ (2) ไม่เพียงพอ เพราะ.....
 (3) อื่นๆ (ระบุ).....

2.11 การติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานส่วนกลาง

- (1) ไม่มี เพราะ.....
 (2) มี จำนวน.....ครั้ง

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดำเนินโครงการ

3.1 ท่านคิดว่าการพัฒนาความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าการผลิตสินค้ากลุ่มทางเลือกเพื่อสุขภาพ (แมลงเศรษฐกิจ) ให้แก่เกษตรกรสามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ได้ (1) ลดต้นทุนการผลิต (2) เพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน
 (3) เพิ่มมูลค่าผลผลิต (4) เพิ่มผลผลิต
 (5) อื่นๆ (ระบุ).....
 2) ไม่ได้ เนื่องจาก.....

3.2 ความสอดคล้องของโครงการ (สอดคล้องกับแผนนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ และกลุ่มเป้าหมาย)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. ความสอดคล้องกับนโยบาย/ แผนยุทธศาสตร์	สอดคล้องกับนโยบายระดับพื้นที่ ☐ สอดคล้อง ☐ สอดคล้องบางส่วน ☐ ไม่สอดคล้อง ☐ ไม่ทราบ	
2. ความสอดคล้องครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ครอบคลุม ☐ ครอบคลุมบางส่วน ☐ ไม่ครอบคลุม ☐ ไม่ทราบ	
3. ความสอดคล้องตรงกับ กลุ่มเป้าหมายโครงการ	☐ ตรง ☐ ตรงบางส่วน ☐ ไม่ตรง ☐ ไม่ทราบ	

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (1 – 5)	เหตุผล
1) งบประมาณที่ได้รับ		
2) การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร		
3) การจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ		
4) การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด \longleftrightarrow ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านงบประมาณ	
2) การถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร	
3) การจัดทำแปลงเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจ	
4) การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่าย	
5) ด้านอื่นๆ (ระบุ)	

ภาคผนวกที่ 4
ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0 2579 8232